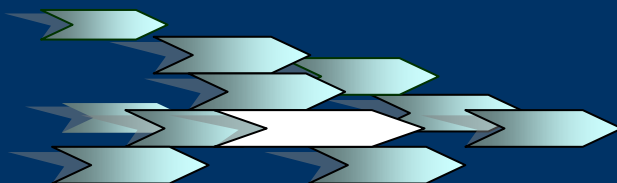
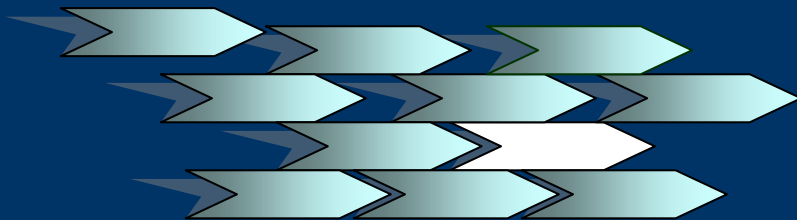

Taivassalon kalatalouden esiselvitys

Taivassalon kunta

DNro 2331/3561/2011, hankenumero 1001490

30.9.2011
Sirkku Ojanperä

1	Hankkeen taustaa ja lähtökohtia	6
1.1	Hankerahoitus	6
1.2	Tarve ja toteutus	6
1.3	Hankeorganisaatio	7
1.4	Toiminnan kuvaus	7
1.5	Talous	7
2	Hankkeelle tulleita toiveita ja ideoita:	9
3	Hankkeessa toteutuneita asioita:	11
4	Kalatalouden kehittämisen edellytykset.....	13
4.1	Euroopan Unionin toiminnot	13
4.2	Päätöksentekokoneiston ongelmia	15
4.3	Kalatalouden yritystoiminta Taivassalossa	15
4.4	Kalastusalueet	16
4.5	Kalavesien tila	16
4.6	Kalakannat	22
5	Kalatalouden kehittämiseen työkaluja	24
5.1	Koulutukset ja kalataloussihteeri kuntien yhteistyönä.....	24
5.2	Yritysten kehittämissuunnitelmat	24
5.3	Omaavustuskoulutus ja yrityskohtaiset konsultoinnit	24
5.4	Laatupolisäännöt.....	25
5.5	Kalatalouden koulutuspaikat	26
5.6	Yhteistyön mahdollisuudet käyttöön.....	27
6	Kalastus	28
6.1	Taivassalon kalasaaliiden lajikohtaiset yhteismäärät	28
6.2	Vajaasti hyödynnetty kalalajit kalatalouden uutena mahdollisuutena.....	29
6.3	Vajaahyötykalojen pyyntituen tilanne kesäkuussa 2011	30
6.4	Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käyttö	32
6.5	Rehutehdas Taivassaloon.....	36
6.6	Kalastuksen kehittämisen keskeiset ongelmat.....	37
6.7	Kalastuksen kehittämismahdollisuudet Taivassalossa	39
6.8	Saaliin myynnin yhteistyö Taivassalon kalastajien kesken	40
6.9	Osuuskunta ja tuottajajärjestöt	41
6.10	Kalastajien yhteistyö vesiviljelijöiden kanssa, ns. kompensatiopyynti.....	42
6.11	Kalastuksen muita huomioitavia kehittämistapoja	42
6.12	Kalastajien haastattelut	46
7	Jalostus.....	47

7.1 Kalanjalostuksen nykytila ja tulevaisuuden mahdollisuudet	47
7.2 Silakka	49
7.3 Savukalat	50
7.4 Mäti ja mädin jalostaminen	50
8 Kalastusmatkailu ja matkailukalastus	52
8.1 Maa- ja metsätalousministeriön tuki matkailukalastuksen kehittämiseen	52
8.2 Kalastusmatkailu Taivassalossa	54
8.3 Erilaisia tapoja kalastusmatkailun järjestelyihin, esimerkkejä muualta	56
8.4 Taivassaloon vapaa-ajankalastusklusteri	58
8.5 Erilaiset ja monipuoliset palvelut – kopiointi on mielikuvituksen puutetta!	59
8.6 Täkyjen Taivassalo	60
8.7 Hakkenpään palvelukokonaisuus	65
9 Vesiviljely	78
9.1 Sijainninohjaus	78
9.2 Mahdollisuudet vesiviljelyn kehittämiseksi	79
10 Kalakauppa Taivassalossa ja sen ympäristössä	80
10.1 Taivassalon kalanostajat	80
10.2 Lähialueiden kalakauppa ja jalostus	81
11 Kalastamien kehittäminen ja käyttömahdollisuudet	84
11.1 Taivassalon kalasatamat	84
12 Kalatalouden kehittämisen esteitä Vakka-Suomen alueella	88
13 Tavoitteiden toteutumisen arviointi	90
13.1 Jatkotoimet ja ehdotukset	90
13.2 Lehdistö ja tiedottaminen	91
13.3 Seuranta	91
13.4 Toteutuksen arviointi	92
Lähteet:	93
Kaikki esiselvityksen liitteet ovat erillisessä liiteosassa ”Taivassalon kalatalouden esiselvityksen liitteet”	

Valokuvat

Kansi Sirkku Ojanperä	
Kuva 1, Silakka, Clupea harengus mempras. Kuva: Vesa Karsikas	5
Kuva 2, Suutari, Tinca tinca, tulevaisuuden suurin saaliskala Taivassalossa? Kuva: Vesa Karsikas	8
Kuva 3, Vesialueiden ”ekologinen tila” ja ”käyttökelpoisuus luokitus” arviot lounaisista vesialueista (Ympäristö.fi)	17
Kuva 4, Alhaistenluoto, Helsinki, Kuva: Retkikartta.fi	20
Kuva 5, Mietoisten / Mynälahden suojelutilanne. Kuva Mynälahden käyttö- ja hoitosuunnitelma	21
Kuva 6, Vimpa, Vimba vimba. Kuva Vesa Karsikas	23
Kuva 7, Silakka. Kuva: Hanna Leppänen	37
Kuva 8, Kuvassa norppa ponttoonin, eli push up rysän päällä. Kuva Kalahaavi-lehdestä	45
Kuva 9, Turpa, Leuciscus Cephalus. Kuva: Vesa Karsikas	51
Kuva 10, Porlan perusliikeidea	57
Kuva 11, Muntinsalmi. Kuva: Retkikartta.fi	64
Kuva 12, Hakkeenpää. Kuva: Retkikartta.fi	65
Kuva 13, Hakkeenpään satama-alueen kaava.	71
Kuva 14, Ravintolarakennus Oslossa. Kuva: Vesa Rantala	73
Kuva 15, Kupittaan paviljonki. Kuva: http://www.kupittaanpaviljonki.fi/galleria/	74
Kuva 16 ja kuva 17, Turun kaupungin työkeskuksen valmistama myyntikoju ja kojun metallirakenteet. Kuvat: työkeskuksen arkistot	75
Kuva 18, Peilikarppi, Cyprinus Carpio, Kuvassa silminnähden tyytyväinen Suomen ennätyskalan (9,290 kg) pyytäjä Vesa Karsikas	79
Kuva 19, Ruutana, Carassius carassius. Kotimainen kultakala. Kuva: Vesa Karsikas	83

VAKKA-SUOMEN KALASTUSPUISTO

**Suomen elinkeinokalatalouden
toimintaohjelma
2007-2013**

Yks juttu Taivassalost, näinki vois käyrä:

Turkulaine kalaostaja soitt taivassalolaisel kalastajal:

- Mäkinä tääl Turust vaa soittele. Mää ole kuullu, et teil o siäl Taivassalos pal ryssii?
- Ei meil tääl mittä ryssi ol, mut meijä naapuris o ukrainalaissi marjoi noukkimas!
- No mut, mut – onks sul niit kuarei myyrä?
- Ei tämä mikkä paperikauppa ol! Mää lopeta ny, ko täytyy men tyhjentämä noit rysyi norreist.

Kuva 1, Silakka, *Clupea harengus mempras*. Kuva: Vesa Karsikas

1 Hankkeen taustaa ja lähtökohtia

1.1 Hankerahoitus

Esiselvityshankkeen rahoitusta haettiin Vakka-Suomen Kalastuspuistolta. Hankkeen rahoituksesta on osa Euroopan kalatalousrahastosta (EKTR), josta Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää määrärahaa Vakka-Suomen kalastuspuisto -kalatalousryhmän toimintaan ja osa on kansallista rahoitusta.

Hanke toteutetaan kesäkuun ja joulukuun lopun välisenä aikana vuonna 2011. Vilkkaimman toiminnan kausi ajoittui hankkeessa 1.7. – 31.9.2011 väliseksi ajaksi. Taivassalon kunnan hakemus tallennettiin saapuneeksi 8.6.2011 EKTR-rekisteriin ELY-keskukseen (Dnro 2331/3561/2011, hankenumero 1001490). Hankkeelle haetaan jatkorahoitusta, mikäli siihen ilmenee hankkeen aikana esiin tulevaa tarvetta.

1.2 Tarve ja toteutus

Hanke toteutettiin Taivassalon kunnan kalatalouden kehittämistarpeiden ja mahdollisuuksien selvittämiseksi. Taivassalon kunta sijaitsee lounaisessa Suomessa hyvien liikenneyhteyksien varrella ja ainoastaan noin 50 kilometrin etäisyydellä Turun keskustasta, joten kunnan logistinen asema on erinomainen niin elintarvikkeiden tuottamisen, kuin turistivirtojen hyödyntämiseenkin. Taivassalo on varsinainen saaristokunta, kunta sijoittuu pääosin niemeen ja saaria kunnan alueella on paljon, joten rantaviivaa ja kalavesiä Taivassalossa on melkoisesti. Rantaviivaa on yhteensä noin 304 km ja vesialueen yhteenlaskettu pinta-ala noin 80 km². Taivassalon kalavedet sijoittuvat Airisto-Velkuan- ja Kustavin kalastusalueiden alueille. Airisto-Velkuan kalastusalueen kanssa yhdessä jaetaan Mynälahden vesialue ja Kunnan eteläiset ja läntiset vesialueet kuuluvat Kustavin kalastusalueeseen.

Taivassalossa on erittäin pitkät kalatalouden perinteet alueen oivallisen sijainnin ja rikkaiden kalavesien ansiosta. Kalatalous työllistää nykyiselläänkin suuren joukon taivassalolaisia, mutta mahdollisuudet työpaikkojen lisäämiseen ovat keskeisessä asemassa tätä selvitystä tehtäessä. Kalatalouden kehittyessä on hyvät mahdollisuudet lisätä myös kalatalouden ulkopuolisia työmahdollisuuksia Taivassaloon, kuten majoitus- ja ravitsemuspalvelujen tuotantoon. Taivassalon kunta on ollut erittäin aktiivinen kalatalouden tukemisessa ja osallistunut useisiin suurehkoihin investointeihin mm. Tuomaraisten kalastaman kehittämisessä. Tuomaraisiin on rakennettu kalastajia varten kunnan osarahoituksella laituri, kalastajien kylmähuone, sosiaalitilat ja jääkoneet ym. ja parhaillaan odotellaan rahoitusta laiturin pidentämistä varten.

Tässä hankkeessa käytettiin laajasti hyödyksi Lounais-Suomen alueella ja muuallakin aikaisemmin toteutettujen Euroopan Unionin (myöhemmin EU) tukemien hankkeiden tuloksia ja erilaisia kalataloudellisia selvityksiä. Hankkeet mainitaan yksilöidysti myöhemmin tekstissä. Kustavin kunnalle vastaava esiselvityshanke toteutettiin 2010, josta tässä työssä on joitakin lainauksia.

Taivassalon kalatalouden kehittämissuunnitelma pohjautuu kalastuksen, kalanjalostuksen, kalastukseen liittyvän matkailun ja koko kalatalouden alaa koskeviin ja sen tulevaisuutta peilaaviin ohjelmiin, strategioihin ja skenaarioihin, sekä EU:n kalataloutta koskeviin lausumiin. Suunnitelmaa kirjoitettaessa on myös huomioitu Suomen Elinkeinokalatalouden rakenneohjelman (myöhemmin EKTR) 2007 – 2013 kalataloutta koskeva analyysi.

1.3 Hankeorganisaatio

Hankkeen hakijana on *Taivassalon kunta*, jota hankkeessa edustaa kunnanjohtaja *Vesa Rantala*. Hankkeelle on palkattu projektipäälliköksi Sirkku Ojanperä kolmen kuukauden ajaksi (1.7. – 31.9.2011). Kunnan vakituisesta henkilökunnasta mukana hankkeessa ovat työpanoksellaan mm. toimistos sihteeri *Marja Martinsuo* ja kirjanpitäjä *Riika Salminen*, jotka tuottavat hankkeelleen toimenkuviansa mukaiset palvelut. Hankkeelle laskuttamatonta työtä ovat tuottaneet useat muutkin Taivassalon kunnan vakituiset virkamiehet mm. matkailua, kaavoitusta ja rakentamista koskevissa asioissa, sekä muiden organisaatioiden tutkijat ja virkamiehet ja erilaisten kalatalousalan verkostoihin kuuluvat yksityiset henkilöt, joille kaikille kuuluvat lämpimät kiitokset hankkeeseen osallistumisesta.

1.4 Toiminnan kuvaus

Hanke toteutetaan Taivassalon kalataloudellisia tietoja keräämällä kaikista saatavilla olevista lähteistä ja haastatteleamalla henkilökohtaisesti taivassalolaisia kalatalouden ja matkailualan toimijoita, joille myös järjestetään yhteinen keskustelu- ja tiedotustilaisuus hankkeesta ja erilaisista alan tarjoamista mahdollisuuksista.

Hankkeen tiedotustoiminta järjestetään paikallislehtien välityksellä ja henkilökohtaisin yhteydenotoin.

Hankkeen yhteistyötahoina toimivat useimmat Suomessa toimivat kalatalousalan toimijajärjestöt, erilaiset verkostot ja yksityiset yritykset, sekä paikalliset alan toimijat.

1.5 Talous

Hankkeessa noudatettiin täsmällistä taloudenpitoa, eikä poikkeamia toimintaan sallittu, joten etukäteen laadittu budjetti on pitänyt hyvin paikkaansa.

Hankkeen talousarvio hankkeelle oli 18 648 euroa, josta 10 % omarahoitusosuus, 1 864,80 €, koostui kunnan omasta työstä. Kunnan oman työn arvo hankkeelle oli laskutettua summaa suurempi, jotta se varmasti riittää kattamaan oman rahoituksen osuuden.

Budjetti

Kustannukset	Budjetti	Toteutunut	Erotus
Palkat sotuineen	17 028 €		
Kilometrikorvaukset	920 €		
Vuokrat, netti, puhelin ym.	700 €		
yhteensä	18 648 €		

Rahoitus

	Hyväksytty rahoitusuunnitelma	Toteutunut rahoitus	Erotus
Omantyö, omarahoitulosuus	1 864,80 €		
ELY / EKTR / Vakka-Suomen kalastuspuisto	16783,20 €		
Rahoitus yhteensä	18 648 €		

Kuva 2, Suutari, Tinca tinca, tulevaisuuden suurin saaliskala Taivassalossa? Kuva: Vesa Karsikas

2 Hankkeelle tulleita toiveita ja ideoita:

- Silakanmäti selvitys
- Yhteistyö Turun yliopiston Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskuksen kanssa / Kehityspäällikkö Mari Norrdal. Yhteystiedot: 02 333 6798, 040 550 2471 tai mari.norrdal@utu.fi
- Silakanmädin vienti + Asiaa selvitelty. Kalastusalue Taivassalon alueella tulisi yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, eli toisen ”puolikkaan” liittäminen joko Airisto-Velkuan, tai Kustavin kalastusalueeseen.
- Hakkenpään satamaan ”ostos- ja kävelykatu”, jonka varrelle tulee erilaisia palvelupisteitä ja myyntikojuja. Suunnitelma on jo kerran aikaisemmin tehty, mutta se on jo osittain vanhentunut käyttämättömänä. Arkkitehtitoimiston vierasvenesataman suunnitelmat ovat olemassa 90 luvun lopulta. Vanhan suunnitelmapohjan voisi ottaa käyttöön ja kehittää edelleen nykypäivään sopivaksi ja myös kalatalouden tarpeet huomioivaksi. ”Ostoskadulla” myytäisiin kalaa ja kalatuotteita, sekä muita alkutuotannon tuotteita ja esim. paikallisia käsitöitä. + Idean kehittelyä jatketaan.
- Hakeenpään vierasvenesatama palveluineen kehitettäväksi. Yhdistetään veneenvuokrauspalvelut ja kalastusmatkailun muut palvelut vierasvenesatamaan. Ympäristössä on paljon kunnostamista, mutta kehittämisen mahdollisuudet ovat erinomaiset. + Idean kehittelyä jatketaan erillisenä hankkeena.
- Kunnalta toivotaan aktiivisuutta vielä nykyistä enemmän kunnan mainontaa, kunnan esille tuomista ja profiiliin nostoa Kustavin tapaan. Markkinoinnin tulee olla toistuvaa ja pysyvää ja muistutuksia tulisi tehdä tasaisin välein. + Matkailumessuilla markkinoidaan Taivassalon kuntaa ja sen palveluja vuosittain (vuodesta 2002 asti säännöllisesti vuosittain), mutta kunnan alueen yrittäjistä on ollut valitettavasti ollut pulaa oman toimintansa esittelijöinä matkailumessuilla. Yrittäjien tulisi olla oman markkinointinsa suhteen aktiivisempia.
- Matkailuun pitää kehittää ”täkyjä” kunnan taholta. Pitäisi olla erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia useammin, pitkin kesää. + Kunta on erittäin myönteinen erilaisten tapahtumien järjestämiseen, ja toivookin kuntalaisten järjestävän erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia kunnan alueelle.
- Silakröysäys on hyvä tapahtuma joka tuo kuntaan väkeä, mutta tilaisuus on vain kerran kesässä. Silakröysäyksen taso on pidettävä edelleen korkeana, että ei tule rihkamakauppiaita alueelle, jotka laskevat tapahtuman arvoa. Käsityöläisyyteen ja myytäviin tuotteisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. + Kaikille käsityöläisille ja alkutuottajille on annettu huomattavan edullinen myyntipaikka, jolloin halukkuus myyntipaikan ostoon paranee ja ”hyvän imagon omaavat” myyjät lisääntyvät. Taivassaloon kytköksissä olevat alkutuottajat saavat myyntipaikan käyttöönsä täysin vastikkeetta.
- Kalastusmatkailun ja matkailukalastuksen toiminnan, palvelujen ja myös tilaisuuksien laatuun on panostettava. Matkailijat eivät saa olla pettyneitä, jos kaikki suunnitellut toimet ja tapahtumat eivät voikaan toteutua, silloin pitää olla tilalle korvaavia tapahtumia. Esim. merimatkoja ei voi toteuttaa huonoilla keleillä, jolloin pitää olla jotain muuta mukavaa tarjolla (vaikkapa kovan tuulen ja sateen sattuessa levytanssit tai paikallinen pelimanni soittamaan...). + Jotkut taivassalon kalastusmatkailupalvelujen tuottajat ovatkin jo huomanneet asian merkityksen!

- Talvinuottatapahtumat. + Talvinuottatapahtuman järjestelyvastuu on kalastusalueilla, jotka ovat tarttuneet mielellään asiaan.
- Muut kalastustapahtumat, kuten uistelukilpailut, onkikilpailut, pilkkikilpailut ym. tulisi järjestää jokavuotisinä tapahtumina. + Taivassalon Lions Clubin kanssa on käyty asiasta keskustelua.
- Juhannusjuhlat? Toritapahtumat? Nuottatanssit? Muinaistulien yö? Kulttuuritapahtumat, "hieman erilaista tarjontaa" kuten Vammalan kirjamessut, tai Volter Kilpi viikko, mutta kuitenkin uusin ja erilaisin ideoin
- Verkostoituminen, kunta ja matkailualan yritykset ja muut taivassalolaiset yritykset verkostoon.
- Tuomaraisten yleistä kalasatamaa olisi kehitettävä ja toimintaa olisi jotenkin valvottava. Tilanteen pahentuessa maksavia asiakkaita ja sataman käyttäjiä ei enää jää, koska kustannukset nousevat "maksumiehille" liian korkeiksi, jos "vapaamatkustajia" on paljon. Käyttäjät toivovat ehdotonta läpinäkyvyyttä maksupolitiikkaan (mm. ketkä maksavat käyttämistään palveluista). + Kunnan taholta on kiinnitetty huomiota asiaan. + Kalastaja lupautunut ottamaan satamavalvonnan hoitaakseen, mikäli sopimukseen kunnan kanssa päästään.
- Kunnan tulisi olla aktiivinen yrittäjien mielestä yritysten suuntaan. Kunnalla ei kuitenkaan ole resursseja nykyistä enempää käytettävissään, joten yritysten tulisikin olla aktiivisempi kunnan suuntaan ja ottaa rohkeasti yhteyttä. + Kunnalta saa apua, kunhan pyytää.
- Länsirannikon Kala Oy:n taholta ei ole tullut toiveita tai ideoita hankkeen puitteissa kalastajien kokouksessa esitettyä jätevesiasiaa lukuun ottamatta. + Kunta yhdistää jätevesijärjestelmänsä Tuomaraisiin oman aikataulunsa ja mahdollisuuksiensa puitteissa.

3 Hankkeessa toteutuneita asioita:

Mädin vientiselvitys on tehty mm. aikaisemman hankkeen pohjalta. Selvitys liitteenä. Mikäli vientiä Japaniin laajamittaisesti ajateltaisiin tehdä, tulisi mädin laatuun kiinnittää erityistä huomiota. Japanilaiset ostaisivat isoa kokonaista voimakassuolaista mätipussia, jota ei ole sinne saatu ostajan vaatimana riittävän hyvälaatuisena tuotteena toimitettua. Silakan mäti on Japanissa luksustuote, jonka vuoksi laadun tulee olla juuri sellaista, kuin he haluavat. Esimerkiksi kirjolohen mätiä japanilaiset käyvät itse käsittelemässä Suomessa (Kalaset, Uusikaupunki), jotta laatu vastaa täsmällisesti heidän vaatimuksiaan. Japanilaisiin mädin laatuvaatimuksiin ei nykyisin menetelmin pystytä vastaamaan. Japanissa luksustuotteiden kysyntä on voimakkaasti vähentynyt 11.3.2011 tsunamin ja Fukushima ydinvoimalan aiheuttamien onnettomuuksien vuoksi. Kotimaan kysyntä on vähäistä mm. silakan mädin korkean hinnan ja heikon saatavuuden vuoksi.

Kalastusaluejaon muuttaminen; asia on annettu tiedoksi ja sovittavaksi alueella toimiville kalastusalueiden isännöitsijöille. Isännöitsijät keskustelevat asiasta keskenään ja neuvottelevat asiasta ELY-keskuksen kalatalousosaston kanssa.

Kalatalouden toimijoita on haastateltu työajan sallimissa puitteissa. Haastattelut sisältävät yrityskohtaisia tietoja, joten ne eivät ole luettavissa tässä selvityksessä. Haastatteluissa on kartoitettu mm. kalastajien tarpeita kalastus- ja kalanjalostusalan ammatinharjoittamisen kehittämiseksi.

Kalatalouden toimijoille järjestettiin yhteinen keskustelutilaisuus. Paikalla oli 30 - 40 kalastajaa ja muita alan kalatalousalan toimijoita, sekä reporterit kolmesta lehdestä.

Hankeaikana on selvitelty rahoitusmahdollisuuksia jatkohankkeelle Hakkenpään sataman kehittämiseksi kalastusmatkailun keitaaksi ja sataman muun virkistyskäytön lisäämiseksi.

Hankkeen aikana on laadittu raportti "Taivassalon kalatalouden kehittämisen esiselvitys".

Käynnistetty prosessi talvinuotta- pilkkikisa- hiihtolomatapahtuman järjestämiseksi Taivassaloon. Airisto-Velkuan kalastusalue on asiassa aktiivinen.

Käynnistetty prosessi Hakkenpään sataman kunnostamiseksi vapaa-ajan kalastuskeskukseksi.

Hanketyön puitteissa on löydetty aktiivinen kalastaja joka on alustavasti lupautunut Tuomaraisten kalastaman hoitajaksi.

Oltu yhteydessä Turun yliopiston funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämisskeskukseen hankeyhteistyön aloittamiseksi. Hankeajan lyhyys, jota yliopiston kesäloma-aika vielä lyhentää, rajoittaa yhteistyön tekemistä tämän hankkeen puitteissa.

Hankeyhteistyö Turun yliopiston (Kähkönen Johanna VARRU -hanke) kanssa kalatalouden ongelmien ratkaisujen löytämiseksi (mm. logistiikka, kalan tuottajahinta ym)

Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskus, <http://fff.utu.fi/>

Kalan vastaanottopaikkojen punnitsemis- ja vaaka-asiat lainsäädännöllisesti selvitetty. Ainoastaan torikauppaa on mahdollista käydä punnitsematta vaaittamattomalla vaa'alla kauppatavaraa. Muutoin tavara on aina punnittava.

4 Kalatalouden kehittämisen edellytykset

4.1 Euroopan Unionin toiminnot

Maa- ja metsätalousministeriön uutiskirje:

Maatalous- ja kalastusneuvosto keskusteli 2011 kesäkuun kokouksessaan mm. kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta. Kalastusmahdollisuuksien vahvistamisessa pyritään saavuttamaan kalakantojen kestävä enimmäistuotto vuoteen 2015 mennessä. Suomi katsoo, että komission linjauksen mukaisesti suurimpia sallittuja saaliita on muutettava enintään 25 % edellisen vuoden tasosta ja siten asteittain siirryttävä kohti kestävä enimmäistuottoa. Säätelytoimien on oltava toimijoiden kannalta kohtuullisia. Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen sekä kilohailin suurimpia sallittuja saaliita on Suomen mielestä pienennettävä enintään 25 %. Lähde: Maa- ja metsätalousministeriö tiedottaa, Luxemburg 28.6.2011.

Mikäli kalastuksen kilohailin, lohen ja silakan saaliskiintiöitä leikataan neljänneksen verran, vaikkapa pidemmänkin ajan kuluessa, niin pyynnin leikkaamisella on vakavia vaikutuksia myös Taivassalon alueen kalastukselle ja kalakaupalle. Etenkin silakkakiintiöiden leikkaamisen kohdalla suurena ongelma on, että saalistuksen vähennyttyä populaatio kasvaa entisestäänkin ja silakan ravintoeläimet käyvät vähiin, jolloin kalat laihtuvat.

Toivottavaksi jää, että edellä kuvatut EU:n tavoitteet eivät toteudu neuvottelujen edetessä pidemmälle, ei edes pitkällä aikavälillä. Yleensä EU:n kunnianhimoisista tavoitteista saadaan tingittyä, kun asiantuntijoiden mielipiteet saadaan paikallistasolla kuuluville. ”Kestävä kalastus” on tällä hetkellä erittäinkin mediaseksikäs termi, eikä sen käytön taustalla (politiikassa ja mediassa) useinkaan ole käsitystä kalakantojen todellisesta koosta ja niiden tilasta merialueilla, sen kummemmin kuin kalakantojen vaihteluista ja saalistuspaineestakaan.

Ylen 14.7. välittämän uutisten mukaan (YLE.fi) EU:n pysyvä komitea on yksimielisesti puoltanut komission ehdotusta, jonka mukaan Suomi, Ruotsi ja Latvia saavat myydä alueillaan Itämeren lohta, silakkaa, taimenta, nieriää ja nahkiaista, vaikka niiden dioksiinipitoisuus ylittää EU:n säädöksissä annetun enimmäismäärän.

(14.7. 2011 YLE- uutisten nettisivut :

http://yle.fi/alueet/perameri/2011/07/dioksiinikala_saamassa_pysyvan_myyntiluvan_2721897.html?origin=rss)

On ikävää, että julkisuudessa käytetään yleisesti mm. termiä dioksiinikala, joka varmasti vaikuttaa kuluttajien ostokäyttäytymiseen, ja he päätyvät ostamaan ulkomailta tuotettuja monesti heikompilaatuisia kalaelintarvikkeita, joiden todellisista ympäristömyrkkypitoisuuksista ei kuluttajalla ole minkäänlaista tietoa. Ulkomaiset kalat ovatkin usein kasvatettu tai pyydetty heikkolaatuisesta vedestä, eikä kalan käsittelykään välttämättä vastaa kotimaisia tai EU:n normeja. EU:n ulkopuolella kasvatettujen kalojen lääkitsemisen määräykset eivät ole yhteismitallisia eurooppalaisiin määräyksiin verrattuna. Silakan kohdalla tulisi muistaa aina mainita, että *ainoastaan isossa silakassa* dioksiinipitoisuus saattaa kohota yli raja-arvojen. Silakkakannat olisikin järkevää pitää nuorina ja siten vähemmän dioksiinia sisältävinä lisäämällä melko voimakkaasti niiden pyyntiä. Silakoiden kärsiessä ylitiheästä populaatiosta ja

sen seurauksena ravinnonpuutteesta, jolloin niiden kasvu hidastuu, keskimääräinen ikä nousee ja dioksiinipitoisuus sen myötä kasvaa. Kilohailia tulisi pyytää merkittävästi enemmän, jotta silakoiden ravintoeläimet riittäisivät paremmin. Turskakantojen pienennyttyä ovat kilohailikannat kasvaneet merkittävästi, joka on heikentänyt silakan elinolosuhteita. Dioksiinin saannin raja-arvo on joidenkin tutkijoiden mukaan määritetty niin alas, että suomalaisen pitäisi syödä isoa silakkaa noin 4 kg joka päivä, että todellisia terveysriskejä voisi määritellä dioksiinitasolla syntyä. EU:n asettamat dioksiinipitoisuuden raja-arvot on määritetty eteläeurooppalaisten ravinnostaan saaman dioksiinimäärän mukaan, mutta suomalaisten saama päivittäinen dioksiiniannos on merkittävästi pienempi, kuin eteläisten kansojen, sillä ravinto on Suomessa paljon vähemmän ympäristömyrkyä, kuten dioksiinia, sisältävää.

EU:lla on huomattavan kunnianhimoiset tavoitteet vesiviljelyn lisäämiseen yhteisön alueella. Tavoitteena on lisätä Euroopan vesiviljelyä 4 % vuosivauhdilla. Suomessa kehitys on ollut jo pitkään voimakkaasti negatiivinen, mutta muualla maailmassa vesiviljelyn tuotanto kasvaa jopa 10 % vuosivauhdilla. Vesiviljelyn lisäämistavoite on voimakkaassa ristiriidassa edellä mainittujen rehukalojen saalismäärien leikkaamisen kanssa. Itämeren isossa silakassa on tosin edellä mainittu dioksiiniongelmia, joka hankaloittaa silakan käyttöä Suomessa kalarehun raaka-aineena. Nykyisin kuitenkin Tanskassa dioksiinia pystytään monimutkaisella prosessilla erottamaan silakasta erittäin tehokkaasti. Dioksiini on rasvaliukoinen ympäristömyrky, joka kertyy eläimen (ja ihmisen) rasvakudokseen koko elinkierron ajan. Mikäli kalojen rehuissa olisi dioksiinia, se nostaisi kasvatettujen kalojen dioksiinipitoisuuden niin ylös, että sitä ei voisi pitää kaupan. Nykyisin kasvatettujen kalojen rehu onkin niin puhdasta, että kasvatettu kala on puhdasta ja sen ympäristömyrkytöisyydet ovat merkittävästi alhaisemmat, kuin villikalojen vastaavat pitoisuudet.

Dioksiinipitoisuus silakassa

Pikogramma on gramman miljoonasosa (0,000000000001 g)

Milligramma on gramman tuhannesosa (0,001 g)

Dioksiinia on silakkakilossa **isoa silakkaa** n. 0,00000001g

Eli 100 000 kilossa 0,001 g dioksiinia.

Dioksiinimyrkytys syntyy noin 70 kiloa painavalle henkilölle 0,007 grammasta, eli 7 milligrammasta, johon tarvitaan 700 000 kiloa silakkaa (jonka syömiseen 100 g/päivä tarvitaan 19178 vuotta).

Myrkytystietokeskuksen mukaan ei ole yhtään raportoitua dioksiinimyrkytyksestä johtuvaa dokumentoitua kuolemantapausta.

Elintarvikkeissamme on useita aineita tai ainesosia, joiden pitoisuuksista ja vaikutuksista ei ole kunnollisia, jos minkään laisia raportoituja tutkimustuloksia ja tuontielintarvikkeet ovat usein täysi arvoitus. Vierasaaineiden ja lisäaineiden kokonaan tuntemattomat synergiset vaikutukset ovat ravinnossamme vielä täysi arvoitus. Kotimaisten kalojen syönnin positiiviset terveysvaikutukset ovat suuremmat, kuin niiden aiheuttamat mahdolliset riskit.

4.2 Päätöksentekokoneiston ongelmia

Suomessa vesiviljelyn lisäämisen EU:n esittämälle tasolle estävät käytännössä Suomen ympäristölupamenettelyt, sillä EU:n ja, Valtioneuvoston ja Maa ja metsätalousministeriön tavoitteet vesiviljelyn lisäämiseksi eivät ole jalkautuneet päätöksenteon tasolle asti. Vesiviljelyn ympäristövaikutuksia on suomessa tutkittu- ja vähäiseksi havaittu monin eri tutkimuksin ja hankkein. Suomalaiset kalankasvattajat ovat pystyneet pienentämään vesiviljelyn päästöjä jo kauan sitten 30 %:lla asetettujen ympäristötavoitteiden mukaisesti. Vesiensuojelun tavoiteohjelma, ”Vesiensuojelun tavoitteet vuoteen 2005” (Suomen ympäristö 2005, Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, 1998) asetti tavoitteet kattamaan eri vesistökuormitusta aiheuttavia elinkeinoaloja, joista ainoana elinkeinotalana kalankasvatus saavutti asetetut tavoitteet. Muut elinkeinot eivät ole vieläkaan päässeet annetuille tavoitetasolle, mutta vesiviljelyä vaaditaan taas pienentämään päästöjään. Vesiviljely on poistettu HELCOM:n ”Hot Spots” listalta, mutta näillä tekijöillä ei ole ollut ainakaan toistaiseksi mitään vaikutusta päätöksentekoon, oletettavasti siksi että 70 – 80 luvulta peräisin olevat vanhat mielikuvat ovat edelleen tiukasti ohjaamassa päätöksentekoa suhtautumisessa vesiviljelyyn, eikä nykytilanteesta ole todenmukaista käsitystä.

”Kansallinen vesiviljelyohjelma 2015, Valtioneuvoston periaatepäätös” on valmisteltu laajapohjaisessa yhteistyössä ministeriöiden kesken mutta periaatepäätöksellä ei ole ollut vaikutusta ympäristölupakäytäntöihin. Periaatepäätöksen tarkoituksena ja keskeisinä tavoitteina oli mm. sitoa yhteen ympäristö- ja elinkeinopolitiikat, luoda kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö vesiviljelyelinkeinolle, luoda edellytykset tuotannon kestäväälle kasvulle ja monipuolistamiselle, sekä nykyistä suuremmalle omavaraisuudelle viljelyssä lohikaloissa, alan ympäristöosaamisen ja teknologian innovaatioiden kehittäminen ja käyttöönotto ja hyvä kalaterveystilanteen hallinta. Vaikka Ympäristöministeriö oli mukana periaatepäätöksen tekemisessä, ei periaatepäätös ole vielä tätä kirjoitettaessa jalkautunut Ympäristöministeriön hallinnon alaisuudessa toimivan entisen ympäristölupaviraston, nykyisen Aluehallintoviraston ympäristölupaosaston päätöksentekoon, vaikka asiakirjan voimaantulosta on jo kulunut vuosi. Edelleen vuonna (2011) vesiviljelyn kuormituslupia on leikattu.

Taivassalon kunta on erittäin aktiivisesti osallistunut kalatalouden kehittämiseen alueellaan. Taivassalo on ollut osallisena mm. monissa Tuomaraisten kalasataman hankkeissa ja hankinnoissa sekä useissa Länsirannikon Kala Oy:n kehittämishankkeissa. Kunnan myönteisyys kalataloutta ja sen kehittämistä kohtaan näkyykin tällä hetkellä kalastajien suhteellisen suurena joukkona. Taivassalossa toimii tälläkin hetkellä kolmisenkymmentä kalastajaa, joista osa on osa-aikaisia (alle 30 %). Kalastajien suurella lukumäärällä voidaan todentaa kunnan tuki ja myönteinen asenne kalatalouden ammattien harjoittajia kohtaan. Naapurikunnissa ja koko rannikkoalueella kalastus on nykyisin merkittävästi vähäisempää.

4.3 Kalatalouden yritystoiminta Taivassalossa

Taivassalo on todellinen rysäkalastuksen keskus koko maan mittakaavassa. Alueen pinta-alaan nähden silakkarysiä ja rysäkalastusta on merkittävän paljon. Kalastuksen pääsaaliskala on edelleen ehdottomasti silakka. Silakka on keskeisin saaliskalalaji koko Vakka-Suomen alueella. Taivassalossa pyydetään rysillä lisäksi kuoretta eli taivassalolaisittain nortta tai norrea, sekä suomukalaa, josta osa on vajaahyötykalaa. Rysäkalastuksen lisäksi Taivassalossa on lisäksi verkkopyyntiä, mutta ei tällä hetkellä troolareita.

Ammattikalastuksesta ansioita saavat nykyisin noin 10 - 13 I-luokan kalastajaa ja koko joukko pienemmän ansionosan kalastuksesta saavia kalastajia. Merkittävä osa kalastajista on jo ylittänyt eläkeiän, ja toiminta on siksi melko pienimuotoista ja jotkut kalastajat ovat parhaillaan lopettamassa toimintaansa. Osa kalastajista on siirtynyt väliaikaisesti muihin työtehtäviin, kuten rakennustöihin. Täsmällisen kalastajamäärän antaminen onkin siksi hankalaa.

Kalanjalostusta suuremmassa mittakaavassa on parilla kalastajalla, lisäksi muutamia pienempiä jalostajia jotka myyvät lähinnä savukalaa ”torimyynissä”. Uusia kalan jalostajia on kaksikin tulossa alalle, huolimatta kovista EU-vaatimuksista jalostuksen tilojen suhteen.

Kalastusmatkailupalveluja tarjoaa muutama yrittäjä, kalastusoppaiden palveluja tarjoaa kaksi yrittäjää ja erilaisia majoituspalveluja tarjoaa muutama, joista kolme tarjoaa majoitusta ympärivuotisenä palveluna. Lisäksi on matkailukalastusta palvelevaa pienimuotoista veneen vuokraustoimintaa Hakkenpäässä. Kalastusmatkailupalveluja tarjoavista yrityksistä on kaksi sertifioitua. Myös muualla toimipakkaansa pitäviä kalastusoppaita on ilmoittanut halukkuutensa toimia Taivassalon vesillä.

Kalankasvatusta ei Taivassalossa ole tällä hetkellä lainkaan.

4.4 Kalastusalueet

Taivassalon kunta on jaettu pohjois-eteläsuunnassa kahtia Airisto-Velkuan ja Kustavin kalastusalueen kesken. Olisi järkevää liittää alueen puolikas jommallekummalle kalastusalueelle. Airisto-Velkuan kalastusalueen isännöitsijä kannatti ehdotusta aluerajojen muuttamista, mutta Kustavin kalastusalueen isännöitsijän mukaan olisi järkevintä odottaa vielä kalastuslain uudistusta ja katsoa, jos Vakka-Suomen kalastuspuisto rahoituksineen saa jatkoaikaa vuodenvaihteen 2011 yli. Kalastusalueet on aikoinaan jaettu siten, että kalastusalueet muodostaisivat kalastuksellisilta olosuhteiltaan mahdollisimman yhteneväisen hallinnollisen alueen. Ei liene toiminnan kannalta kovinkaan suurta merkitystä sillä, kumpaan kalastusalueeseen toinen puolikas aikanaan liitetään. Toiminta ja tiedottaminen Airisto-Velkuan puolella on ollut aktiivisempaa, oletettavasti koska siellä isännöinti on päätoimista.

4.5 Kalavesien tila

Lounaisen Suomen vesistöjen tila vaihtelee tyydyttävästä erinomaiseen. Saaristomeren tila kuuluu lähes kokonaan luokkaan tyydyttävä.

Tilaluokituksista on tarkemmin liitteessä ”Vesien tilaluokitukset”

Ekologisen luokituksen kuva netistä: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=284212>

Käyttökelpoisuusluokitus: <http://www.environment.fi/download.asp?contentid=37807&lan=sv>

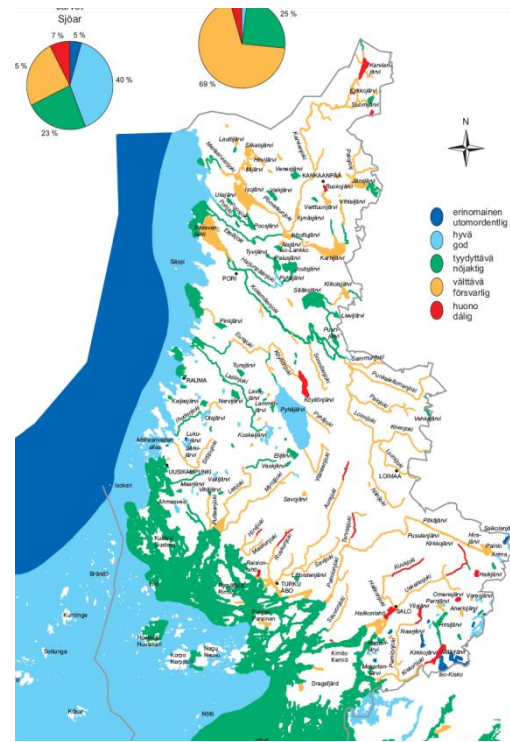
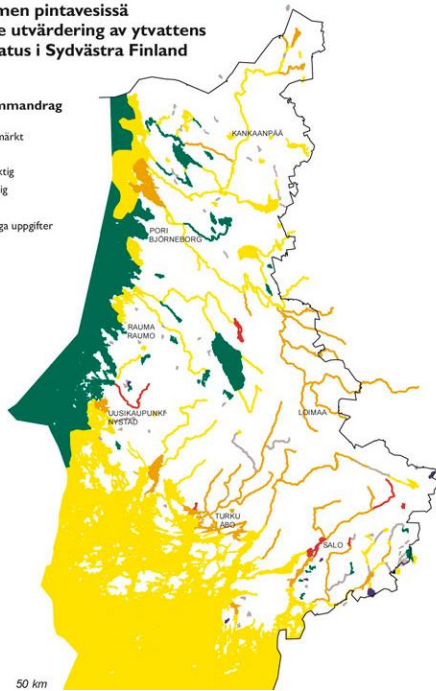
Vesien tilalla on suuri merkitys kalakannoille ja vesiviljelylupien saamisessa sillä on suuri vaikutus tilaluokan ollessa luvan myöntöperusteena.

Kuva 3, Vesialueiden ”ekologinen tila” ja ”käyttökelpoisuus luokitus” arviot lounaisista vesialueista (Ympäristö.fi)

**Ekologinen tilan kokonaisarvio
Lounais-Suomen pintavesissä
Övergripande utvärdering av ytvattens
ekologiska status i Sydvästra Finland**

Yhteenveto / Sammandrag

- Erinomainen / Utmärkt
- Hyvä / God
- Tyydyttävä / Nöjaktig
- Välttävä / Försvarlig
- Huono / Dålig
- Tieto puuttuu / Inga uppgifter

Alueen eteläosassa tärkeänä kutualueena tunnetulta Mynälahdelta Kustavin salmiin ja Uudenkaupungin eteläosien rannikkoalueeseen asti vesien tila on tyydyttävä (luokitukselta riippuen keltainen tai vaalean vihreä). Alueen Selkämerenpuoleisella merialueella (Pyhämaa ja Pyhämaan eteläpuoliset osat) vesien laatu on hyvä (tumman vihreä tai vaaleansininen) ja ulompana erinomainen. Kaikkiaan vesien tila on parempi kuin keskimäärin Saaristomerellä ja Suomenlahdella. Pintavesien tilaluokituksessa on käytössä samanaikaisesti erilaisia luokitusmenetelmiä, joten yllä olevien kuvien tilanne ei vastaa kaikkien erilaisten luokitusmenetelmien tuloksia. Ekologinen luokitusasteikko on tiukempi, kuin käyttökelpoisuus luokitus, josta syystä AVI ja ELY-keskus käyttävät sitä päätöstensä tueksi mm. ympäristölupapäätöksiä tehtäessä.

Itäinen vesialue / Mynälahti

Taivassalon lähivesien laatuun vaikuttavat merkittävästi Mynälahteen laskevat jokivedet, joiden mukana tulee runsaasti maa-ainesta ja saveen sitoutuneita kivennäisiä, kuten fosforia ja typpeä, sekä humuspitoisia vesiä. Mynälahden tilaan vaikuttaakin merkittävästi sadanta ja alunamaiden ojitukset ja vesitalous. Erityisesti Laajoki kulkee sulfidimaiden läpi, tuoden jokeen rikkiyhdisteitä, jotka lisäävät joen happamuutta. Ajoittain Laajoessa on esiintynyt kala- ja rapukuolemia, sekä hapettomuutta.

Alunan mukanaan tuomien ongelmien määrästä ja laajuudesta ei ole käytettävissä tuoreita täsmällisiä tutkimustuloksia. Oletus on, alunan vaikutukset eivät ole olleet alueella yhtä merkittävät, kuin Sirppujoen kohdalla. Laajoen valuma-alue on 389 km² ja Mynäjoen 306 km². Mynäjoki tuo 2/3 ravinnekuormituksen Mynälahdelle, ja Puttaanjoki ja Laajoki molemmat yhteensä 1/3 kokonaiskuormituksesta. Mynälahti on pohjukastaan rehevä, ulospäin mentäessä lievästi rehevä. Käyttökelpoisuudeltaan lahti on luokkaa tyydyttävä. Merkittävin lahden

kuormittaja on nykyään maatalous. Yhdyskuntien ja yritysten jätevedet on johdettu nykyisin kunnalliselle puhdistamolle, lukuun ottamatta Länsirannikon Kala Oy:tä.

Mietoisten – Mynälahden vesialue on erittäinkin matalaa, ja maa kohoaa alueella noin 60 cm 100 vuodessa karttatietojen perusteella ja joet tuovat muassaan maa-ainesta joka osaltaan nostaa meren pohjaa. Rantaviivan on todettu Mietoistenlahdella edenneen yli 10 m vuodessa vuosina 1949 - 1963 ja 3 – 4 metriä vuodessa 1963 – 1990 välisenä ajanjaksona. Lähde: Mietoistenlahden käyttö- ja hoitosuunnitelma, Metsähallituksen luonnonsuojelulukaisusarja, Sarja C5.

Mynälahdella on suuria kutualueita, jonne kaloja tulee kutemaan laajoilta alueilta, joten Mynälahden tilalla ja sen pohjan kunnolla on merkittävä kalataloudellinen vaikutus Taivassalon lisäksi muillekin alueen saaristokunnille. Isosalmen ja Vähäsalmen (Vehmassalmi) alueet muodostavat merkittävät kalojen lisääntymisalueet.

Laajoen, Mynäjoen ja Puttaanjokien merkitys alueen kalasaalille on suuri. Jokiin vaeltavat kuoret ovat saaneet yhä suuremman kalataloudellisen merkityksen, sillä Venäjä, Viro, ja muut entisen itäblokin maat, sekä Keski-Euroopan maat ostaisivat suomalaista kuoretta paljon enemmän, kuin sitä pystytään täällä pyydystämään. Sarsalan aukkoon laskee myös pari pienempää jokea Mustalan ja Maijalan järvestä, sekä Kolkanaukosta vettä tuova uoma. Näilläkin puroilla lienee jonkin verran merkitystä kudulle nouseville kalakannoille, tosin happitilanteista ei kirjoittajalla ole tarkempaa tietoa.

Taivassalon kunnan jätevedenpuhdistamo laskee jätevetensä Muntinsalmen yläpäässä olevaan lampeen, josta jätevesi tulee sekoittuneena Muntinsalmeen ja laskee edelleen kapeaa raumaa myöden mereen. Taivassalon jätevesi johdetaan vuodesta 2013 alkaen Uudenkaupungin jätevedenpuhdistamolle. Uusi ympäristölupa on jätevedenpuhdistamolle annettu 2006 ja sen asukasvastineluku (AVL) on 2500, jonka antamat arvot päästöt nykyisellään selkeästi alittavat.

Tuomaraisten kalasatamassa sijaitsee Länsirannikon kala, joka toimii kalan pakastuslaitoksena, tuotanto on eri lähteiden mukaan noin 10 – 15 miljoonaa kiloa / a, joka on pääosin silakkaa. Laitos laskee edelleen käsittelemättömät jätevetensä Mynälahteen. Kalanpakastamon jäteveden ongelma ei niinkään ole fosfori- tai typpikuormituksessa, vaan veriveden suuressa happea kuluttavassa vaikutuksessa. Hapettomuus estää mm. kalojen, pohjaeläinten ja muiden kalojen ravintoeläinten elämän tällaisissa vesissä ja pohjilla. Taivassalon kunnan jätevedenpuhdistamo ei kykene selviytymään tehtaan jätevesien käsittelystä, joten parannusta tilanteeseen on odotettavissa vasta kunnan liittyttyä Uudenkaupungin paineviemäriverkostoon.

Suojelualueet Mietoisten / Mynälahden alueella asettuvat pääosin lahden pohjois- ja itäosiin. Kuva 4 Mynälahden suojelutilanteesta on kopioitu Mietoistenlahden käyttö- ja hoitosuunnitelmasta.

Mynälahden vesialue vastaa noin 1/3 osan osuuden Taivassalon rantaviivasta, kattaen kunnan itäpuolen vesialueen. Mynälahti purkaa vetensä Hakkenpään ja Teersalon välistä väljemmälle eteläiselle Länsiaukon alueelle.

Läntiset vesialueet:

Taivassalon ja Kustavin väliin jää Tuulvesi, Varkaanaukko – Kahiluotoon asti lännen puolelle. Taivassalolla on pitkä yhteinen rajalinja Kustavin kanssa, ja tämä vesialue kuuluu Kustavin kalastusalueeseen.

Tuulveden pohjoisosassa on Lehmänkurkku niminen kapeikko, jonka pohjoisella puolella aukeaa Eteläisen Selkämeren avoimet merialueet, virtauksia heikentävät alueen kummassakin päässä olevat kapeikot ja runsaslukuiset saaret, joten alue kuuluu selkeästi sisäsaariston vyöhykkeeseen.

Merkittäviä kuormituslähteitä ei tällä vesialueella ole.

Eteläinen vesialue

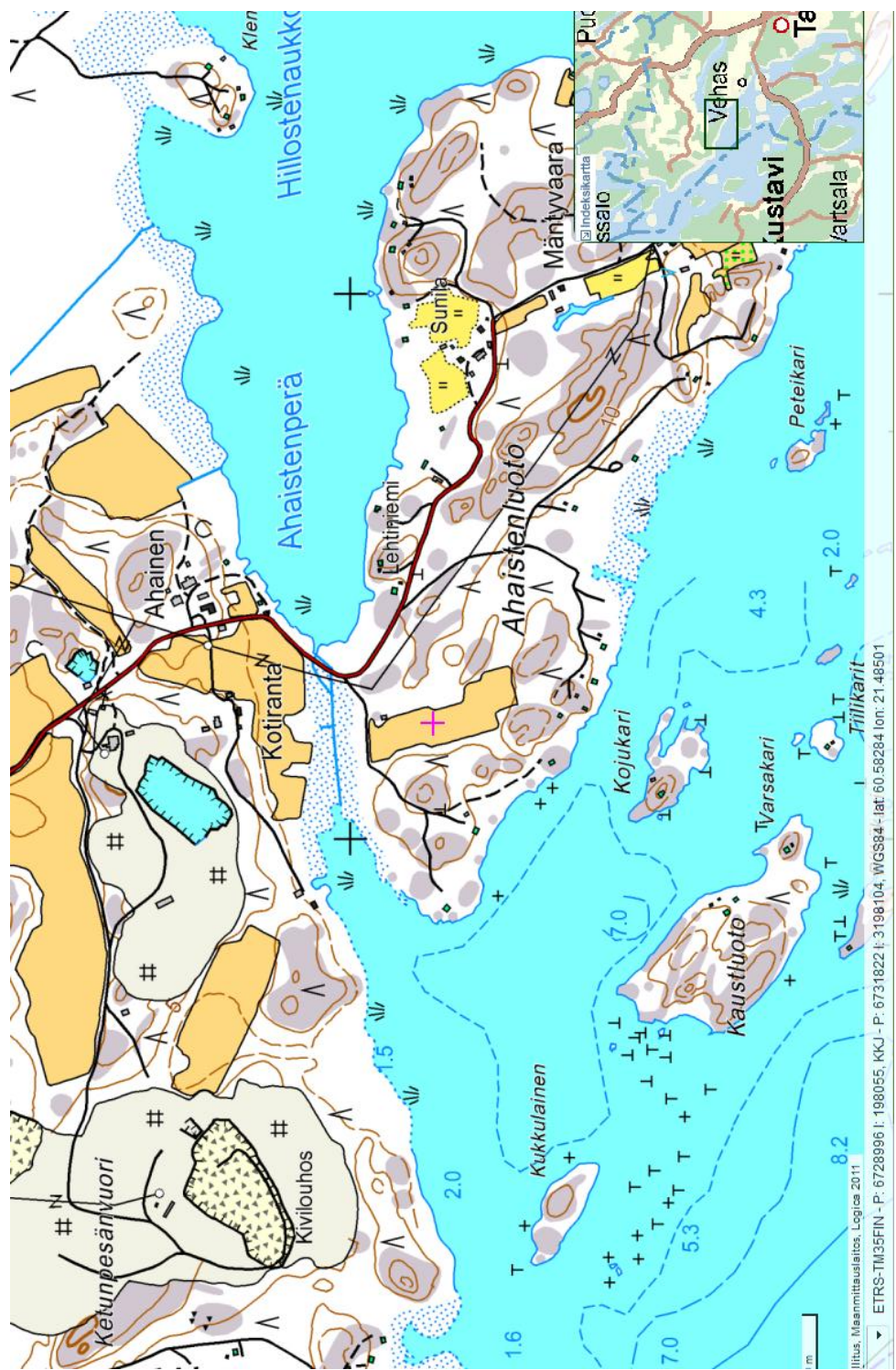
Etelään aukeaa vesialue Länsiaukolle, Velkuanmaan ja Iniön välille. Saariston Jäädyyttämö Oy:n puhdistamattomat jätevedet ovat aikaisemmin purkautuneet Iniön aukolle samalle vesialueelle, kuin Jannen Lohi Oy:n perkaamon jätevedetkin. Jannen Lohi Oy ja Saariston Jäädyyttämö Oy ovat sittemmin rakentaneet omat jätevedenpuhdistusjärjestelmänsä kuntoon sopimuksiensa mukaisesti. Jannen Lohi Oy:n lähin verkkoallaslaitos Pukkiholma sijaitsee noin 2,5 kilometrin ja Tiiraletto noin 4 kilometrin päässä Laupusten rannasta hyvin virtaavalla vesialueella, eivätkä niiden ympäristövaikutukset ulotu tutkitusti 500 metriä edemmäs laitoksista. Saariston jäädyyttämössä käsiteltävä kalamäärä on luokkaa 3000 – tavoiteltavaan 5000 tonniin asti.

Merkittäviä kuormituslähteitä ei alueella, eikä sen läheisyydessäkään ole.

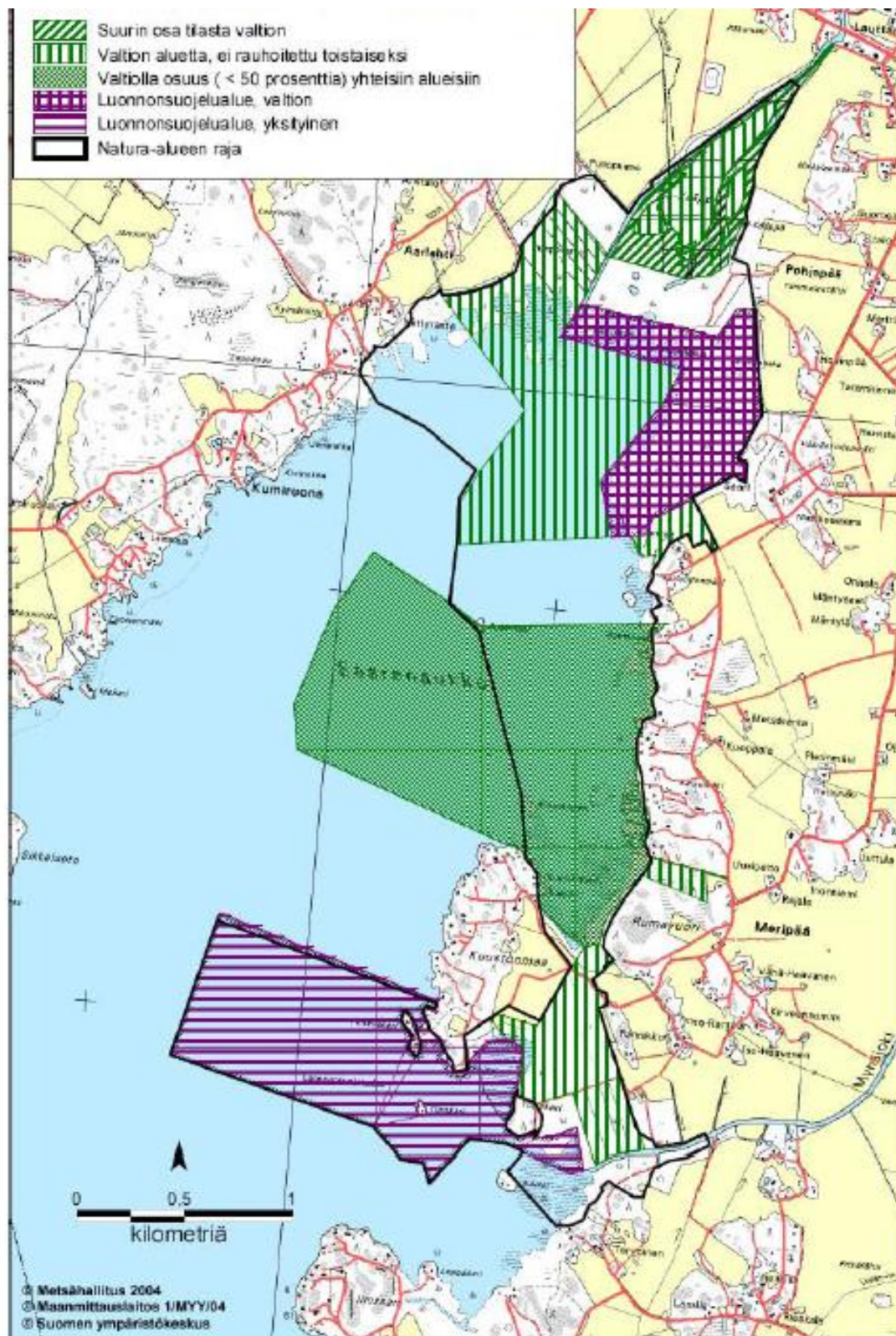
Alhaistenperä – Hilloistenaukko

Hilloistenaukon ja Varkaanaukon väliselle kannakselle, Alhaistenluodon pohjoisosaan on tehty Hilloistenaukon veden vaihtuvuutta parantava uoma. Uomassa oli 1.7.2011 runsaasti kalanpoikasia tiheään vesikasvillisuuden joukossa. Kalat olivat tarkastelupaikalla pääosin särkikaloja, kuten sorvaa ja joukossa näkyi muutama ahven. Hilloistenaukon vesitalouden kannalta olisi parasta poistaa uoman vesikasvillisuutta virtausten parantamiseksi. Vesialueella on erittäin paljon ruovikoita, joten kalanpoikasille on piilopaikkoja runsaasti muutenkin. Vedet ovat melko reheviä näillä matalilla sisäsaariston alueilla. Nykyisellään umpeenkasvaneella uomalla ei liene paljoakaan vaikutusta Alhaistenperän veden vaihtuvuudelle.

Kuva 4, Alhaistenluoto, Helsinki, Kuva: Retkikartta.fi

Kuva 5, Mietoisten / Mynälähdän suojelutilanne. Kuva Mynälähdän käyttö- ja hoitosuunnitelma

4.6 Kalakannat

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (myöhemmin RKTL) tutkija Jari Raitaniemi selvitteli viestissään Taivassalon / Saaristomeren kalakantojen tilaa (2011) ja siihen vaikuttaneita tekijöitä seuraavasti: *"Tilastomme koskevat laajemmin Saaristomerta. Mutta Taivassalossakin pätee se, että paikallisia eroja kalasaaliissa on viime aikoina ollut, erot ovat ajoittain olleet hyvinkin silmiinpistäviä sen perusteella, mitä meille on kerrottu. Yksi selittäjäkandidaatti alueellisille eroille on lisääntynyt kalaa syövien petojen määrä (hallit ja merimetsot), toinen esillä ollut selitys liittyy kalojen ravintoeläimiin. Kalastajien kertomukset hallien vaikutuksista ovat minusta aika vakuuttavia, ja merimetsojen vaikutuksista on jotain kirjallisuustietoja muualta, meilläkin on tarkoitus kaikuluotauksin saada tästä jotain kuvaa (kalamäärät eri etäisyyksillä merimetsokolonioista). Useamman tekijän yhteisvaikutuksetkaan eivät ole pois suljettuja.*

Viime vuosien aineistojen perusteella meressä on iso kuhavuosisiluokka tai vuosiluokkia (2005, 2006) tulossa pyyntikokoon tai osin jo pyyntikokoisia, ja olemme odotelleet, tuleeko tämä näkymään myös saaliissa. Ammattikalastajien saalisnäytteissä ahventa on ollut vähänlaisesti, viime syksynä ja tänä keväänä ehkä vähän enemmän kuin parina viime vuonna. Yleiskatsausverkkokalastusten (Brunskär erityisesti, aika kaukana Taivassalosta mutta Saaristomerellä kumminkin) perusteella alle pyyntikokoista ahventa on kumminkin runsaasti, mutta koekalastussaaliissa yli 23-senttisiä ahvenia oli viime vuonna vähemmän kuin vissiin koskaan aikasarjan aikana (koko aikasarja on 2000-luvulta). Ahvenvuosisiluokat 2003 ja 2004 olivat heikkoja, ja se näkyi saaliissakin.

Siis isoja vuosiluokkia on tullut, mutta olemme olleet nyt hyvin varovaisia sen ennakoimisessa, millaisia kalasaaliita niistä saadaan. Näin erityisesti siitä syystä, että emme varmuudella tunne rajusti kasvaneen merimetsopopulaation vaikutusta ahven- ja kuhakantoihin. Merimetsojen syömästä kalamäärästä meillä alkaa olla käsitystä, mutta miten kalapopulaatiot suhtautuvat tähän predaatioon ja kestävätkö sitä, siitä meillä on lähinnä erilaisia arvauksia. Todellisuus tulee näkyviin kun kalasaaliista aletaan saada tilastotietoa. Aikasarja-aineistosta näkyy hyvin, että isot kuhavuosisiluokat ovat syntyneet lämpiminä kesinä, ja niistä on sitten saatu hyviä kuhasaaliita. Tämä sääntö kuitenkin rikkoutui 2000-luvulla Saaristomerellä, mutta ei järvissä. 2000-luvun alun lämpimistä kesistä ei seurannutkaan jättivuosisiluokkia ainakaan saaliskokoisena, vaan pelkästään keskinkertaisia vuosiluokkia. Mahdollisesti veden kylmeneminen keväällä lämpimän kauden jälkeen on heikentänyt noita vuosiluokkia, mutta myös predaatio voi olla selitys. Vähitellen tämäkin selkiää, mutta aikaa se vie.

Kalastajien mukaan harmaahylkeet vaikuttavat erityisesti kuhan ja (vissiin ahvenenkin) käyttäytymiseen, ja tällä voi olla vaikutusta myös siihen, miten eri kalastajaryhmät saavat kuhasaalista. RKTL:n tekemät vapaa-ajan kalastustiedustelut viittaavat siihen, että vapaa-ajan kalastajien kuhasaaliit olisivat pysyneet melko isoina samaan aikaan kun ammattikalastajien saaliit ovat pienentyneet, mutta jos en nyt ihan väärin muista (olen juuri nyt EU-kokouksessa), vapaa-ajan kalastajienkin kuhasaaliit näyttivät pienentyneen vuonna 2009. Joka toinen vuosi tehtävien vapaa-ajan kalastustiedusteluiden heikko puoli on se, että erityisesti aluekohtaisesti niihin on syytä suhtautua varauksella, tulosten variaatiokertoimet ovat isoja, ja näin erityisesti vuoden 2008 tiedustelun osalta. Ammattikalastajien saaliiden pienentymiskehitys on nyt katkennut ja kääntynyt pieneen nousuun, toivotaan että se jatkuisi, myös kuhan ja ahvenen osalta.

Haukisaalis on vaihdellut alueittain, siinä ei ole tullut näkyviin vastaavia laajempia trendejä kuten kuhalla tai ahvenella. Lahna- ja särkikannoista yritämme nyt saada tarkempaa kuvaa,

senhän tiedämme että niitä on paljon. Mutta niistä ei aiemmin ollut mitään seuranta, joten kestää jonkin aikaa, ennen kuin pystymme kertomaan niistä enemmän.

Saaristomereltä saadut siiat ovat olleet pääosin istutuksista peräisin, vaikka siika lisääntyy edelleen luontaisestikin Saaristomerellä. Rehevyyso Ongelmien vuoksi siian luontainen lisääntyminen on ollut aika heikkoa. Runsas särkikalasto, ts. lahna, särki yms., voivat olla tässä suhteessa siian lisääntymistä voimakkaastikin heikentäviä tekijöitä. Suutarin runsastuminen johtuu lämpimistä kesistä 1990- ja 2000-luvulla, ja olisi muuten hyvä, jos ihmiset oppisivat käyttämään tätä Keski-Euroopassa paikoin arvostettua kalalajia. Itse olen tykästynyt siihen, iso suutari on lihaisa ja maukas savukala, vaikka siinä on lahnan tapaan jonkin verran ruotoja.

Kuoreesta en osaa sanoa juuri mitään - jos se on lisääntyäkseen, se muodostaa nopeasti runsaita vuosiluokkia. Aika näyttää, miten kuorekanta kestää nyt alkanutta voimakkaampaa kalastusta. Seuraamme koko ajan myös kuhan kasvua, kuorehan on kuhalle mieluinen ravintokala. Mutta on meressä muitakin lajeja. En olisi tästä puolesta ainakaan toistaiseksi erityisen huolissani.”

Sähköpostiviesti 1.7.2011, tutkija Jari Raitaniemi, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kuva 6, Vimpa, Vimba vimba. Kuva Vesa Karsikas

5 Kalatalouden kehittämiseen työkaluja

5.1 Koulutukset ja kalataloussihteeri kuntien yhteistyönä

Kaikki Vakka-Suomen Kalastuspuiston osakaskunnat ovat melko pieniä koulutuksia ajatellen. Tästä syystä kalatalouden koulutukset olisi ehkä viisainta järjestää kalastuspuiston kuntien välisenä yhteistyönä, jotta yksikkökohtainen koulutuksen hinta ei muodostuisi liian suureksi. Alueella ei kaiken kaikkiaan ole niin paljoa kalatalouden toimijoita, että osallistujien ryhmäkokoo muodostuisi niin suureksi, että opetuksen teho sen vuoksi vielä kärsisi.

5.2 Yritysten kehittämissuunnitelmat

Kalatalouden yritysten kannattaa hankkia itselleen kehittämissuunnitelma, sillä se on vaatimuksena +10 % EKTR:n tukirahan saamiseksi. Tukirahojen osuudet ovat ohjelmakaudella pienentyneet, mutta kehittämissuunnitelman avulla tuen osuutta voi näin helposti kasvattaa. Kehittämissuunnitelmaa ei monikaan alan toimijat pysty itse hyväksyttävästi tekemään, joten konsultointiapua tehtävän suorittaminen varmasti vaatii. Maksullista konsulttiapua voi nykyisin saada kalastusalueiden isännöitsijöiltä, tai yksityisiltä kalatalouden alaan erikoistuneilta konsulttifirmoilta.

5.3 Omavalvontakoulutus ja yrityskohtaiset konsultoinnit

Kalatalouden omavalvonnan koulutus järjestettiin vuonna 2005 Turun ammattikorkeakoulun Täydennyskoulutus- ja palvelukeskuksen Laatikala –hankkeessa, jossa allekirjoittaja oli hankkeen päällikkönä. Vastaava omavalvonta koulutus ja yrityskohtaisine konsultointeineen on varmasti tarpeen edelleen alan yrittäjille, sillä omavalvonnan vaatimukset muuttuvat kaiken aikaa. Koulutukseen -05 osallistui myös taivassalolaisia toimijoita, joita kunta tuki osallistumismaksuissa.

Opastus ja neuvonta kalatalouden uusille yrittäjille toiminnan alkaessa ja tuotteiden kehittämisessä olisi tärkeää ja laskisi myös yritystoiminnan aloittamiskynnystä ja pienentäisi yrittäjän riskejä. Konsultointina tehtävä työ voisi sisältää erilaisten tarvittavien asiakirjojen laadintaa, kuten yrityksen perustamisasiakirjat, omavalvonnan asiakirjat alkutuotantoon ja jalostukseen, EU- tukihakemukset ja hankkeiden hallinnointia, yritysten kehittämissuunnitelmien tekemisen jne. Konsultointi mikroyrityksille edellyttäisi taloudellisia tukitoimia, sillä yrityskohtainen konsultointi on suhteellisen kallista, vaikka eurot palautuvat takaisin yrittäjälle myöhemmin erilaisina säästöinä ja virheiden aiheuttamien kustannusten välttämisenä. Järkevin tapa lienee hankkeena tehtävä konsultointi (-ja koulutus)paketti kuntien välisenä hankeyhteistyönä, ellei riittävän isoa ryhmää saada muutoin kokoon.

Kalatalousyritysten kaikenlaiseen kehittämiseen on käytettävissä yksityisiä kalatalouden alaan keskittyneitä konsultointiyrityksiä.

- Jalostajien neuvonta, koulutus, konsultointi, tuotekehityksen ohjaus voisivat hyvin tulla kyseeseen yhteisenä kalastuspuiston rahoittamana palveluna koko Vakka-Suomen alueelle, mikäli rahoitus kalastuspuistolle saadaan 2011 seuraavalle kaudelle.
- Maatalouden sektorilla on kunnissa jo hyvin pitkään toiminut maataloussihteeriverkosto. Vakka-Suomen alueella voisi toimia isäntäkuntaperiaatteella kuntien yhteinen kalataloussihteeriverkosto, joka auttaisi mm. EU-tukiasioissa ja muissa hankalammissa ”paperiasioiden” hoidossa. Rannikkoseuduilla tämän kaltainen palvelu olisi välttämätön. Merkittävä määrä kalatalouden EU-tuista jää hakematta hakuprosessin työläyden vuoksi – tukia jää hakematta myös isoilta yrityksiltä. Kalatalouden ”sihteerinä” toimiminen edellyttää kalatalousalan laajaa tuntemusta.

5.4 Laatuvelisäännöt

Laatuasiat vaativat yrityksiltä suuria panostuksia, varsinkin jos yritys vie tuotteitaan Euroopan suuntaan. Laatujärjestelmän tarkoittama ”laatu” on elintarvikkeiden laadun lisäksi myös **toiminnan laatua**, joka edellyttää yleensä laatujärjestelmän / toimintajärjestelmän tekemistä. Kalanjalostuspuolella laatujärjestelmä on melko helposti yhdistettävissä omavalvontajärjestelmään, joka voi toimia pohjana koko laatuetyölle, kunhan se on ajanmukaisten ohjeistusten mukaisesti tehty.

Pro Kalan kautta on ollut aikanaan jonkinlaista yritystä laatujärjestelmien ajamiseksi alalle, mutta tulokset ainakin Lounais-Suomessa ovat jääneet erittäin ohuiksi mm. yrittäjien suuntaan epäonnistuneen lähestymistavan vuoksi. Kalatalousalalla on erittäin vaikea toimia, jos ei tunne alaa, alan ongelmia ja jopa toimijoita henkilökohtaisesti. Hedelmällisempää varmasti olisikin toteuttaa järjestelmätyö paikallisten kalatalouden asiantuntijoiden voimin.

Laatu strategia / Suomen ammattikalastajaliiton (myöhemmin SAKL) mukaan:
”Elinkeinokalatalouden laatu strategia on hyväksytty 16.05.2000. Siinä esitetään sektorin toimijoiden hyväksymät tavoitteet kalan ja kalatuotteiden laadun kehittämisestä ja siitä saavutettavasta hyödyistä. Laadulla ei tässä yhteydessä tarkoiteta ainoastaan tuotteiden hygieenistä laatua. Laatu on, niin elinkeinokalataloudessa kuin muillakin aloilla, tapa harjoittaa liiketoimintaa. Laatuetyölle on ominaista jatkuva kehittäminen, asiakaslähtöisyys, tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, joustavuus, johtaminen, henkilöstön sitoutuminen sekä yhteistyö.”

Lähtökohtana on, että laatuetyön avulla saadaan parempi laatu kalatuotteille ja parempi tulos kalayrityksille. Laatu strategian avulla alaa kehitetään yli EU:n vaatiman lainsäädännön minimitasoon. SAKL:n laatu strategialla pyritään lisäämään myös alan toimijoiden välistä tervettä kilpailua ja työllä lisäksi varmistetaan, että toimijat ovat tietoisia omista menestystekijöistään. Toteutuakseen strategia edellyttää koko ketjun yhteistyötä ja avointa tiedotusta, sekä neuvontaa kuluttajille. Ammattikalastajaliiton työtä asiassa ohjaa laatuetyöryhmä, johon kuuluu 12 kalastajaa eri puolilta Suomea.

Hyvää laatuetyötä on tehty Padasjoen kunnassa Vajaahyötykalojen vienninedistämishankkeen yhteydessä. Padasjoen toiminta on sertifioitu yhteisellä ISO 9000 laatusertifikaatilla (laatu konsultointi hoidettiin Turun AMK:n täydennyskoulutuskeskuksen kautta).

Yhteiset laatupelissännöt tulisi laatia kaikille Kalastuspuiston alueella toimiville kalatalousyrittäjille. Kalan ja kalaelintarvikkeiden myynnissä ja viennissä Eurooppaan laatusertifioitu järjestelmä on käytännössä välttämätön. Pohdittavaksi tulisi myös yhteisen laatusertifikaatin hakeminen yrittäjille, jotka sitoutuvat laatutyöhön.

5.5 Kalatalouden koulutuspaikat

Pitempiketoiseen kokopäiväiseen koulutukseen voi nykyisin hakeutua nykyisten sääntöjen mukaan myös ansiosidonnaisella päivärahalla olevat henkilöt, eikä päivärahan maksu pääty enää nykyisin automaattisesti koulutuksen alkamiseen. Jokaisen työttömyyspäivärahalla opiskeluun pyrkivän hakemus käsitellään työvoimaviranomaisten toimesta erikseen. Sekä hakijan, että koulutuksen on **täytettävä tietyt ehdot ansiosidonnaisen** työttömyyskorvauksen edelleen saamiseksi, joten asia on ehdottomasti selviteltävä ennen koulutukseen hakeutumista työvoimaviranomaisten kanssa.

Kalankäsittelykoulutukset ja ammatilliset opinnot

Novida

Uudenkaupungin Novida järjestää nykyisin ammatillista koulutusta kalatalouden alalla. Kalamestarikoulutuksen saaneet opiskelijat hankkivat itselleen kala-alan erikoisosaamista. Hankkeen täydennyskoulutus-osio kohdistuu kalaruokien valmistukseen, tuotekehitykseen ja markkinointiin.

Ammattiopisto Livia / Suomen kalatalous- ja ympäristöopisto

Kalatalous- ja ympäristöopisto järjestää monipuolisesti kalatalouden eri sektoreiden koulutuksia Paraisilla. Opistolla (ent. Suomen kalatalous- ja ympäristöinstituutti) voi suorittaa kalatalouden perustutkinnon ja valita suuntautumiseen joko kalanjalostuksen ja kalakaupan, vesiviljelyn, ammattikalastuksen tai kalastusmatkailun alueen. Ympäristöasioista kiinnostuneille tarjotaan luonto- ja ympäristöalan koulutusta. Aikuisille järjestetään räätälöidysti perus- ja ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta. Tutkinnot opistolla ovat ammattikoulutasoisia.

Muut ammatilliset kalatalouden koulutukset

Eri puolilla Suomea järjestetään ajoittain kalatalouden peruskoulutusta. Koulutuksien tilanteet vaihtelevat lähes vuosittain, jonka vuoksi tässä yhteydessä ei ole ryhdytty tarkemmin kartoittamaan kauempana Suomessa mahdollisesti toteutettavia koulutuksia. Yleensä eri oppilaitosten koulutukset ovat loppuneet muutaman vuoden kuluttua alkamisestaan oppilaspulan takia.

Korkeakoulututkinnot

Turun ammattikorkeakoulun iktyonomikoulutus

Turun ammattikorkeakoulu järjestää alan ainoana oppilaitoksena Suomessa ammattikorkeakoulutason kalatalouden (iktyonomi) tutkintoja. Iktyonomiopiskelijat voivat alkuvaiheen opintojen jälkeen suuntautua joko ympäristö- tai elinkeinokalatalouden puolelle. Opetuksen aloituspaikat ovat nykyisin Turussa. Korkeamman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen ei ole vielä mahdollista iktyonomien koulutusohjelman osalta (tilanne 2011).

Yliopistot

Tällä hetkellä ainakin Helsingin ja Jyväskylän yliopistot järjestävät ”kalabiologikoulutusta” ja lisäksi yliopistoissa Helsingin on tarjolla eläinlääketieteen koulutusta ja Åbo Akademiassa mm. parasitologian koulutusta. Mahdollista on suorittaa joko ylempi- tai alempi korkeakoulututkinto, ja mahdollista on tietysti myös väitellä tohtoriksi. Tohtoriväitöksiä kalatalousalalle tehdään jo nykyisin vuosittain, joskus useitakin samana vuonna.

5.6 Yhteistyön mahdollisuudet käyttöön

Kalastuksen elinkeinot ovat osittain joutuneet vaikeuksiin yhteistyön puuttumisen vuoksi. Nyt olisikin korkea aika kiinnittää asiaan erityistä huomiota ennen kuin kalastus Suomessa kokonaan valuu ulkomaisten kalastajien käsiin. Suomalaisten myymät kalastusalueet on monesti myyty Viroon ja alusten mukana on myyty myös Suomen aluskohtaiset kalastuskiintiöt. Nykyisin nämä troolarit vievätkin saaliitaan suoraan Viron kalasatamiin, tai virolaisille ja venäläisille ostajille, jotka toimivat Suomessa.

Koordinoitu kalamyynnin yhteistyö (osuuskunta tai tuottajajärjestö) sekä pyöreän kalan, että mahdollisesti myös jalosteiden myynnin osalta on välttämätöntä toiminnan kehittämiseksi. Tässä onnistuminen edellyttää laatupelissäntöjä ja niiden tiukkaa noudattamista. Laatutyömalleja on saatavilla, joten aivan alusta asti ei työtä tarvitse enää aloittaa.

Kalastajat ovat perinteisesti mieluiten kalastamassa ja kalan myynti on vain ”välttämätön paha”. Kalojen myynti olisikin viisasta keskittää tehtäväksi yhden yhteistuumin valitun henkilön välityksellä, jotta kaloista saataisiin edes kohtuullinen korvaus, toisin kuin nyt. Mahdollista olisi myös perustaa osuuskunta, jolloin silakalla toimisi myös minimihintatakuu. Silakkakaupassa on aikoinaan toiminut laajassa mittakaavassa osuuskunta, joka ei jostain syystä toiminut kunnolla ja siksi minimihintatakuujärjestelmäkään ei nykyään enää toimi.

Yhteistyön tekemisestä on kirjoitettu lisää ”Taivassaloon Vapaa-ajan kalastusklusterin” yhteydessä ja kappaleessa ”Saaliin myynnin yhteistyö Taivassalon kalastajien kesken”.

Kalastajien kanssa keskustellessa nousi esiin mm. jalostuksen aloittamisen ongelmana olevan EU- hyväksytyjen tilojen vaatimukset ja rakentamisen merkittävä kalleus. Jalostuksen tilat voisi olla mahdollista rakentaa yhteistyössä muutaman kalastajan kesken, jotka tekevät jo kalastuksessa yhteistyötä muutenkin. Pienimuotoinen, alle 5000 kg:n kalan jalostaminen on mahdollista ilman tilojen ”EU hyväksyntää”.

Yhteistyön tekemisen kynnystä saattaisi madaltaa Taivassalon kalatalousväelle suunnattu yhteinen koulutusjakso.

6 Kalastus

Suomalaiset ammattikalastajat saivat vuonna 2010 Itämereltä saaliiksi 122 miljoonaa kiloa kalaa. Saaliin määrä oli viisi miljoonaa kiloa suurempi kuin edellisenä vuonna ja samalla kaikkien aikojen suurin. Eniten saalista saatiin Selkämereltä. Tiedot ilmenevät Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen uudesta tilastojulkaisusta Ammattikalastus merellä 2010.

Silakka oli sekä määrältään että arvoltaan merialueen ammattikalastuksen tärkein laji. Sitä kalastettiin 92 miljoonaa kiloa. Toiseksi eniten kalastettiin kilohailia, 25 miljoonaa kiloa. Silakkasaalis kasvoi edellisestä vuodesta kaksi miljoonaa kiloa ja kilohailisaalis puolitoista miljoonaa kiloa. Silakankalastus keskittyi Selkämerelle, josta kalastettiin 74 prosenttia silakkasaaliista. Kilohailin pääpyyntialueita olivat Hangon läntinen ja itäinen selkä sekä Gotlannin länsipuolinen merialue. Yhdessä nämä pääosin troolilla avomereltä kalastettavat lajit kattoivat 96 prosenttia kaikkien lajien kokonaissaaliista.

Silakan ja kilohailin kalastus on hyvin keskittynyttä. Kymmenen eniten kalastanutta troolaria sai kaksi kolmasosaa saaliista. Turskasaalis (1,0 milj. kg) kalastettiin muutaman aluksen toimesta eteläiseltä Itämereltä ja saalis purettiin Puolan, Ruotsin ja Tanskan satamiin. Silakka, kilohaili, turska ja lohi ovat kiintiöityjä kalalajeja, eli niiden saalismäärää säädelään vuosittaisilla saaliskiintiöillä. Silakka- ja kilohailikannat ovat viime vuosina olleet vahvoja ja sen myötä saaliskiintiöt suuria. Lähde: http://www.rkti.fi/kala/tietoa_kalalajeista/silakka/

6.1 Taivassalon kalasaaliiden lajikohtaiset yhteismäärät

Taivassalon kalalajeista tärkein on ehdottomasti silakka 1 935 465 kilon saaliilla. Ahvensaaliitkin ovat merkittäviä, lähes 70 000 kilon saalismäärällä. Saaliskaloista kuoreen osuus tulee merkittävästi kasvamaan jo tänä vuonna, ja tulevaisuudessa on odotettavissa vielä merkittävää kasvua, sillä nykyisin vasta ”norren” pyyntiä ”harjoitellaan” monilla rysäpaikoilla.

Saalismäärät on saatu ELY-keskuksen kalastusmestareilta ja ovat tarkastamattomia epävirallisia lukuja. Saalismäärät ovat Taivassalolaisten kalastajien saamat saaliit, mutta Taivassalon alueella kalastaa muitakin kuin taivassalolaisia kalastajia, joten kunnan alueelta pyydetystä saalismäärästä luvut eivät kerro läheskään koko totuutta. Tiedot perustuvat kalastajien kirjanpitoon. Listattuina ei ole rysistä vapaaksi laskettujen vajaahyötykalojen määriä.

Taivassalolaisten kalastajien saaliiden määrät ovat kiloina ja tarkasteluvuosi on 2010:

Ahven	67894
Ankerias	8
Hauki	7590
Kampela	60
Kirjolohi	140
Kuha	21412
Kuore	14603
Lahna	3256
Made	1533
muut	28571
Piikkikampela	8
Siika	1670

Silakka	1935465
Suutari	9
Särki	23424
Säyne	185
Taimen, meritaimen	117
Turska	13

6.2 Vajaasti hyödynnetyt kalalajit kalatalouden uutena mahdollisuutena

Suomen ammattikalastajienliitto Kalastuspoliittinen ohjelma 2006: *”Perinteisien suomukalalajien hyödyntämisaste on alhainen ja kotimarkkinat eivät saa riittävästi kalaa. Rannikko- ja sisävesikalastajien väheneminen kannattavuusongelmien johdosta on vaikuttanut monen lajin kalastuksen vähenemiseen tai laji on jäänyt vapaa-ajan kalastuksen kohteeksi. Kalatalouden rakenneohjelmassa on erikseen kohdistettu määrärahoja pienimuotoisen rannikkokalastuksen kehittämiseen ja ohjelman puitteissa on luotu mahdollisuuksia vajaasti hyödynnetyjen lajien kalastuksen elvyttämiseen.*

Vajaasti hyödynnetyjen lajien kalastus on potentiaalinen kehityskohde, joka voisi myös houkutella kalastukseen uusia ammattilaisia. Kalastuksen tekniikka on yksinkertaista ja tarvittavat pääomat pieniä, mikä madaltaa aloituskynnystä. Elinkeinolla ei kuitenkaan ole varoja itse tutkia soveltuvia innovaatioita ja tästä syystä rakenneohjelman ohjaava vaikutus on ratkaiseva.”

Vajaahyötykalojen pyynnin edistäminen hankerahoituksella

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) koordinoiman Mynälähdän vajaahyötykalahankkeen poistopyyntiin jalkautui kalastukseen suunnattua tukirahaa 40 senttiä / kilo, joka hankkeen ongelmien vuoksi päättyi lähes kokonaisuudessaan hankkeeseen alun perin kuuluneiden muutamien kalanostajien hyödyksi, kuten kaiketi ei alun perin ollut tarkoitus. Kalastajat ovat kertoneet, että he ovat saaneet ainoastaan tuon edellä mainitun tukirahan verran kaloistaan, eivätkä sen lisäksi osuutta varsinaisesta kalan hinnasta. Vain muutamit kalastajat kertoivat saaneensa pienen korvauksen tukirahan lisäksi. Osa kalastajista on kertonut jääneensä kokonaan ilman palkkiota osasta kalaliikkeeseen viemästään saaliista, koska ostaja on ilmoittanut tukirahan loppuneen. Eräältä kalastajalta on jäänyt noin 2000 € kokonaan saamatta korvausta kalatukkuun viemistään kaloista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tuki valui suoraan kalojen ostajalle, jotka edelleen myivät kalan eteenpäin saaden siitä täyden hinnan. Samanaikaisesti osa kalaa vievistä yrityksistä jäi kokonaan ilman tukea, jolloin he joutuivat maksamaan koko ostohinnan omasta pussistaan. Tämä vääristi myös merkittävästi kilpailua Vakka-Suomen alueella, koska kaikki kalaa ostavat yritykset eivät päässeet osalliseksi tuesta. Lisäksi menettely oli epäoikeudenmukainen kalastajia kohtaan, joille tuki oli alun perin tarkoitettu uudenlaisen pyyntitoiminnan käynnistämiseksi. Ote Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Jari Setälän raportista ”Pilottihanke vajaasti hyödynnetyn kalan käytön edistämiseksi vuosiraportti 2010”: *”Kalaa vastaanottavilla yrityksillä oli hankkeen tuella mahdollisuus ostaa raaka-ainetta kalastajilta 40 sentin kilohintaan (sis. alv), mutta kalan myynnistä ei saa syntyä kalaa ostaville yhteistyöyrityksille ylijäämää.”* Käytännössä kuitenkin kävi toisin, sillä alueella toimivat muut (hankkeeseen osallistumattomat) yritykset maksoivat edellä mainittua 40 senttiä isommankin korvauksen kalastajille ostamastaan saaliista, ja myivät

edelleen kalat pääosin elintarvikkeeksi Venäjälle ja muihin itäblokin maihin saaden niistä myös katteen toiminnalleen. RKTL:n hankkeen tuomana etuna kuitenkin oli, että muutamat kalastajat ovat nyt ryhtymässä vajaahyötykalojen pyyntiin. Tosin muutostuki uusien pyydysten hankintaan jäi heiltä saamatta.

6.3 Vajaahyötykalojen pyyntituen tilanne kesäkuussa 2011

Maa- ja metsätalousministeriö on lähettänyt eduskunnalle hyväksyttäväksi ja allekirjoitettavaksi kalastuksen ympäristötukiehdotuksen vajaahyötykalojen pyynnin tukemiseksi ELY-keskuksien ehdotusten pohjalta. Tuen saamiseksi vesialueen tila on arvioitava pienimuotoisesti, sillä kyseessä on ympäristötuki ravinteidenpoistopyyntiin (VPD:n mukainen laatuluokitus) ja siksi **ravinteiden poistamisen tarve on myös osoitettava**. Vajaahyötykalojen poistokalastustuki on 42 senttiä / kg. Saaliin määrä on todennettava punnituksella tuen saamiseksi. Tukea ei tule riittämään kaikille, eikä kaikille vesialueille, sillä tukirahaa on esitetty varattavaksi 1 miljoona euroa ja alueena on koko Suomenlahti ja Saaristomeri. Kalaa voidaan tällä summalla poistaa merestä reilu 2,38 miljoonaa kiloa.

Poistokalastukseen tarvittavan tukirahan tarve on ratkaistu kalastajien antaman saalisodote-ilmoitusten perusteella.

Oletettavasti parhaat kehittymismahdollisuudet ja ansaintapotentiaalit olisivat Taivassalon ja koko Vakka-Suomen alueella vajaasti hyödynnettyjen kalalajien tehokas pyynti ja erityisesti niiden myynti elintarvikkeeksi. Poistopyyntituen saaminen ei estä kalojen myyntiä vientiyrityksille. Kalat on luonnollisesti käsiteltävä pyynnin jälkeen siten, että niiden elintarvikekelpoisuus säilyy. Taivassalon vedet ovat niin reheviä, että ei alueella ole vaikea perustella poistopyynnin tarvetta tukiehtojen täyttämiseksi.

Vajaahyötykaloista puhuttaessa tulisi muistaa myös kotimaan ostomarkkinat. Kotimaisilta kalatiskaajilta ovat kotimaiset villikalat loppuneet lähes tyystin. Etenkin isokokoiselle raikkaalle merilahnalle olisi varmasti kysyntää myös kotimaassa, oli lahna sitten savustettua tai tuoretta, kunhan sitä kalakauppiaille ja jalostajille tarjottaisiin. Suomessa on ollut käynnissä useita hankkeita vajaahyötykalojen käytön lisäämiseksi ja hankkeiden tulokset pitäisikin saada nopeasti jalkautettua toimintaan.

Kalastajien tulee muuttaa toimintatapojaan aikaisemmasta, jotta tehokas vajaahyötykalojen pyynti on ylipäättään mahdollista. Kalastajien tulee suunnata pyynti nyt erityisesti sellaisiin kalalajeihin, joita aikaisemmin on pyritty välttämään sivusaaliina, eikä vajaahyötykaloja tulisi enää lainkaan vapauttaa rysistä. Ongelmaan ratkaisuna toimisi pyyntipaikkojen uudelleen valitseminen ja pyyntitapojen, pyyntiaikojen sekä välineiden muuttaminen uudelleen saaliille paremmin toimiviksi ja ottaa myös vanhat lahnarysät varastoista uudelleen käyttöön (hyljevahvistuksin).

Useat taivassalolaiset kalastajat ovatkin jo osoittaneet suurta kiinnostusta vajaahyötykalan pyynnin lisäämiseen ja/tai sen aloittamiseen. Kalastajien keskuudessa on myös esiintynyt ilahduttavaa yhteistyötä vajaahyötykalojen pyynnin toteuttamisessa. Ryhmä kalastajia on hakenut vajaahyötykalakiintiön yhteisesti, jolloin kalamäärän tasaaminen kiintiöön nähdessä on helpompaa. Yhteistoiminnassa tapahtuva pyynti helpottaa myös kalojen myyntiä, sillä saaliit voidaan kerätä samanaikaisesti kaikilta ja toimittaa myyntiin näin pienemmin yksikkökustannuksin.

Taivassalossa on runsaasti lahdelmia ja jokisuita, joista lahnaa ja muita vajaahyötykaloja voi pyytää. Vajaahyötykalojen voimakkaan lisääntymisen seurauksena ne ovat jo nykyisin levittäytyneet lahdistä ulommillekin vesille.

”Roskakalan” imagosta tulee päästä nopeasti eroon, jotta kaikki hyödynnettävät kalalajit saadaan elintarvikekäyttöön. Särkikalojen voimakkaan pyynnin seurauksena myös vedet kirkastuvat, kun ravinteita saadaan saaliin mukana siirrettyä merestä maalle ja särkikalojen sedimentoitumista hidastava ravintoeläinten etsimiseen liittyvä pohjien pöyhintä vähenee. Eri lähteiden mukaan kalan sisältämän fosforin ja typen määrät vaihtelevat melkoisesti. Ympäristölupaviranomaiset käyttävät kuormituslaskennassa kalan sisältäminä ravinnemäärinä 0,4 % fosforia ja 2,75 % typpeä. RKTL käyttää suppeaan analyysiin perustuvia eri kalalajeille saatuja arvoja, jolloin typen (N) määrä vaihtelee 2,09 % (silakka) ja 2,93 % (säyne) välillä, ja Fosforin (P) pitoisuus vaihtelee 0,45 % (kuore) ja 1,03 % (säski) välillä. Verohallinto käyttää poistopyynnissä fosforille arvoa 15 kg / 2000 kg kalaa, joka on tuen saamisen vähimmäismääräehto (= 0,0075 kg/ kg kalaa), eli P 7,5 g / kg joka on 0,75 % ja vastaa hyvin RKTL:n analyysien keskiarvoista fosforin määrää. Ympäristölupaviranomaisten käyttämät ravinnepitoisuuksien arvot tulee ehdottomasti saada vastaamaan todellisia arvoja, asialla on erittäin suuri merkitys kalankasvattajien ravinnetaselaskelmissa (prosenttiarvolla on suora vaikutus lupien sallimaan tuotantomäärään).

Kalastuksen ympäristötuen saamisen ehtona on pyydetyn 2000 kilon saaliin lisäksi että kalassaliin määrä on todennettavissa sekä saalispäiväkirjan, että punnitustuloksen kautta. Saaliin voi myydä tuen pienentymättä elintarvikkeeksi, rehuksi, tai jopa hävittää, kunhan on olemassa todennettu punnitustulos (esim Sybimarin kalakontin punnituskuitti).

Särkikalojen, kuten lahnan loppumista vesistöistä ei ole syytä pelätä, vaikka nykyisin tiedotusvälineissä puhutaan kalakantojen hupenemisesta. Järvien poistopyyntikalastuksien yhteydessä on todettu järvien vuosikautia jatkuvien ”tyhjennyspyyntien” jälkeen kalakantojen palautuvan ennalleen muutamassa vuodessa, ja tähän juuri ravinteidenpoistopyynnin teho perustuukin, että ravinteita saadaan poistettua yhä uudelleen ja uudelleen. Merialueella tuskin huomataan notkahdusta vajaahyötykalakannoissa, vaikka poistopyynti olisi kuinka tehokasta tahansa. Särkikalat ja muutkin vajaahyötykalat käyttävät ravinnokseen pääasiassa kasviperäisiä ainesosia ja pohjien ravintolähteitä, joten kalojen ruoan loppuminenkaan ei aseta esteitä kalakantojen säilymiselle. Poistokalastuksen ympäristötuki ei ole arvonlisäverotuksen alaista tuloa.

Lisää asiasta:

- <http://www.mmm.fi/attachments/elinkeinokalatalous/poistokalastus/5z5eG0vh5/Poistokalastusmuistio.pdf>
- Ammattikalastusohjelma: Luonnonkalan ja ravun elintarvikekäytön ja muun käytön lisääminen, toimenpide 3.1
- MMM Kansallinen ammattikalastusohjelma, toimenpide 3.2 Nykyisin vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käytön edistäminen.

6.4 Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käyttö

Etenkin Venäjän ja Viron kalamarkkinat ottavat vastaan suomalaisia vajaasti hyödynnettäviä kaloja merkittäviä määriä, eikä yhä kasvavaa kysyntää ole pystytty viime vuosina tyydyttämään. Suomalaisilla vajaahyötykaloilla on ollut kysyntää mm. Itävaltaan, jopa Arabimaihin ja Kiinaan asti. Ongelmana on saada saaliit elintarvikekelpoisena viejäyrityksille. Poistokalasaaliista ja vajaastihyödynnetyistä sivusaaliista osa päätyy kaatopaikoille ja osa (rysäkalosta) päästetään yhä edelleen takaisin mereen. Saaliin asianmukainen käsittely elintarvikkeeksi on välttämätöntä kunnollisen myyntihinnan saamiseksi ja siksi myös taloudellisesti järkevää.

Elintarvikekäyttö

Poistopyyntien saaliista arvioidaan olevan noin 10 % elintarvikekäyttöön kelpaavaa kalaa. Nykyisin päätyy yleensä koko poistopyynnin saalis kaatopaikalle, vaikka samanaikaisesti markkinoilla on suomukaloista kovasti puutetta. Poistokalastuksen saaliiden käsittelyongelma on yleensä se, että kalastajalla ei ole valmiutta ruokakalojen käsittelyyn (tilat, laitteet, jäät, hygieniamääräykset ym.), *eikä kalasta saatavan hinnan ole katsottu olevan riittävän suuri kattamaan saaliin käsittelyn kuluja*. Kalastajien keskinäinen yhteistyö olisikin saatava kuntoon, jotta saaliista saataisiin asianmukainen hinta ja kuljetukset edullisemmaksi yhteistyöllä.

Särkikalosta monet lajit olisivat helposti hyödynnettävissä Suomessakin, mutta yksinkertaisin ja helpoin vaihtoehto särkikalojen hyödyntämiseksi olisi niiden myynti venäläisille ja virolaisille markkinoille, joissa kysyntä on kovaa ja markkinat suuret. ”Särkikala”, ”vajaahyötykala” ja etenkin ”roskakala” -nimikkeille tulisi kehittää parempi ja myyvämpi nimike kotimaisen käytön ja kulutuksen lisäämiseksi. Särkikalavalmisteiden kehitys- ja markkinointityötä tehdään parhaillaan vajaahyötykalojen käytön lisäämiseksi ja asenteiden parantamiseksi kotimarkkinoilla. Kotimaisen kalan käyttöä elintarviketeollisuuden raaka-aineena voisi mainiosti lisätä, sillä nykyisin suurin osa teollisuuden kalaraaka-aineesta on ulkomailta tuotua kasvatettua kalaa.

Vajaahyötykalaa elintarvikekäyttöön ostavat alueella mm. Länsi-Rannikon Kala Oy:n lisäksi uusikaupunkilaiset Kalarannan Vihannes Oy, Kalaset Oy ja FinFish Oy sekä kustavilainen Saariston jäädyttämö Oy. Lisäksi alueella toimii ainakin yksi turkulainen kaloja Eurooppaan markkinoille vievä yritys. Jonkin verran alueella kiertää lisäksi erilaisia yksityisiä kalanostajia, jotka vievät kalat mm. tukkuihin ja kalanjalostajille.

Länsi-Rannikon Kala Oy:ssä elintarvikekalat voidaan pakastaa myös rahtina (2010 saatu tieto). Kirjolohta pakastetaan jonkin verran rahtina kokonaisena, glaseerattuna pakastetun kirjolohikilon käsittelyhintana on 2010 ollut 38 s/kg. Länsi-Rannikon Kalasta saadut tiedot ovat keskenään ristiriitaisia vajaahyötykalojen oston suhteen ja ilmeisesti ostotilanne vaihtelee melko nopeasti tilanteiden mukaan.

Teolliset valmisteet

Vajaahyötykaloista ja kalanjalostuksen sivutuotteista valmistetaan (esim. Norjassa) merkittävästi erilaisia valmisteita ja tuotteita. Kalaöljyt ja siitä jatkojalostettavat rasvahapot ovat löytäneet tiensä lääketeollisuuteen ja proteiineista ja proteiinivalmisteista on moneksi. Eläinten rehujen ja lääketeollisuuden raaka-aineiden lisäksi sivutuotteista voidaan valmistaa erilaisia

elintarvikkeita ja niiden lisäaineita ja myös teollisuuden ja kosmetiikkateollisuuden raaka-aineita.

Kalasta saadaan kokonaisten aminohappojen lisäksi erilaisia peptidejä, sekä erilaisia konsentraatteja, joiden proteiinipitoisuus on suuri, jopa 90 %. Kalasta saatavia hydrosylaatteja voidaan käyttää raaka-aineena mm. surimin valmistuksessa sekä paneerausseoksissa ja kalafileiden käsittelyyn tuotteiden mehukkuuden säilyttämiseksi sitomaan kosteutta. Proteiinivalmisteita lisäravinteina käyttävät myös urheilijat erityisesti lihasmassan kasvattamiseen. Lääketeollisuus käyttää runsaasti erilaisia proteiinivalmisteita mm. laitospotilaille tarjottavien ravintorikasteiden valmistamiseen ja lääkkeiden valmistamiseen.

Kalojen rustoista ja luista ym. valmistetaan myös gelatiinia eli "kalaliivatetta", jota voidaan käyttää sidosaineena ja hyytelöaineena, liiman valmistuksen raaka-aineena, sekä lääketeollisuuden raaka-aineeksi.

Monenlaista öljyä kalasta

Ravinneliseksi tarkoitettuja kalaperäisiä öljyjä on ollut markkinoilla pitkään, joista tunnetumpia ovat kalanmaksaöljyt ja erilaiset kalaöljyt. Kalan rasvassa on runsaasti monityydyttymättömiä pitkäketjuisia rasvahappoja. Omega-3 rasvahapot ovat pääasiassa DHA (DocosaHexaenoic Acid) ja EPA (EicosaPentaenoic Acid). Kalanmaksaöljyssä on luontaisesti runsaasti rasvaliukoisia A ja D vitamiineja.

Kalaöljyteollisuus on vielä Suomessa melko vähäistä, Sybimar puristaa lähinnä kirjolohen perkuutähteistä öljyä energiakäyttöön. *Kilohailin* teollinen puristaminen öljyksi voisi olla miettimisen arvoinen asia. Kilohailissa oli RKTL:n yhden mittauskerran perusteella (10.2010) rasvaa 8,14 %. Kalojen rasvaprocentti vaihtelee suuresti kutuaikojen mukaan. Puristetun kalamassan voisi kuivattaa edelleen öljyn poistamisen jälkeen kalajauhoksi ja esim. käyttää eläinten rehuseoksissa, tai valmistaa teollisesti erilaisiksi proteiinivalmisteiksi.

Fosforin kierto, kalasaaliin lannoite- ja energiakäyttö

Vajaasti hyödynnettyjä kalalajeja voisi jalostaa laajamittaisestikin lannoitekäyttöön, mutta huomattavasti järkevämpää olisi ottaa teollisesti kalamassasta ensi arvokkaimmat osat pois, kuten edellä on kerrottu ja valmistaa jätteestä lannoitetta. Nykyisin fosforia louhitaan maalta ja se kylvetään peltoon, josta ylijäämä päättyy luonnonvesiin. Mikäli fosforin lähde otettaisiin merestä, niin se alentaisi fosforitasetta eikä fosforin määrä vesissä jatkuvasti lisääntyisi, kuten nykyisin tapahtuu. Jo ennen vahaan osattiin laittaa perunoita istutettaessa silakka siemenperunan kanssa samaan paikkaan paremman sadon turvaamiseksi, uudesta asiasta ei siten ole kysymys.

Poistopyyntisaaliiden vieminen kaatopaikoille on melko kallista, eivätkä kaikki kaatopaikat ole edes valmiita ottamaan vastaan suuria kalamääriä. Tämä on lisäksi luonnonvarojen täydellistä tuhlaamista. Kalasaaliit tulisivat saada vähintään energiateollisuuden käyttöön ja lannoitekäyttöön. Sybimar Oy:llä on kehitetty roskakalakontti, jossa on automaattinen hapotus. Kalakonttiin voidaan vastaanottaa useamman eri kalastajan saaliita ja kontti punnitsee saaliit kalastajakohtaisesti. Kalajätteestä valmistetaan bioöljyä, biokaasua ja mahdollisesti maanparannusainetta.

Mikäli esim. kalan ruodoista öljyn poiston jälkeen valmistettaisiin lannoitetta, tuote tuotteistettaisiin ammattimaisesti ja pakattaisiin *pieniin pakkauksiin* ekotietoisille kuluttajille vaikkapa nimikkeellä ”Luomufosfori”, niin siitä saataisiin varmasti erittäin kilpailukykyinen hinta. Lannoitteiden valmistukselle on oma lainsäädäntönsä ja omat kovat vaatimuksensa, jotka on luonnollisesti selvitettävä tarkoin etukäteen.

Rehukäyttö

Rehutehtaan perustaminen tulisi myöhemmin kalastuksen murrosvaiheen ongelmien ratkaisemisen jälkeen hyvinkin mahdolliseksi. Poistokalasaaliiden ja rehukalojen käsittelymahdollisuuksia tulisi jo nyt kehittää. Kalarehutehdas paikallisesta silakkasaaliista on ongelmallista dioksiinin poistoon liittyvien ongelmien vuoksi. Silakasta tulee poistaa dioksiini ennen rehuksi valmistamista, mikäli ko. rehua syötetään tuotantoeläimille. Turkiseläimille turkistarhaajat tekevät yhteistyössä keskenään omat rehuseoksensa, eikä turkiseläinten rehuja koske samat säännökset, kuin tuotantoeläinten rehuja. Turkiseläimet elävät lyhyen elämän, eikä rehun sisältämällä pienillä karsinogeenipitoisuuksilla ei ole vaikutusta niiden terveyteen.

Rehukalan pakkasvarastointi tai rehukalan kuivatus rehuteollisuuden käyttöön esim. Tanskalaisille rehutehtaille, olisi Vakka-Suomessa tulevaisuudessa täysin mahdollista. Tehopyyntien saaliiden keruu ja käsittely on mahdollisesti tulevaisuudessa niin laajamittaista toimintaa, että se edellyttää kunnolla toimiakseen työn koordinoitua ja melko laajan alueen toiminnan kattavia kunnollisia kalan käsittelytiloja (pakastus, kuivatus, kalajauhon valmistus?). Toiminta olisi yhdistettävä kalajauhon käyttäjien tarpeisiin, joka asettaa omat vaatimuksensa toiminnalle. Suomessa on sähkö kallista, joten energian kalleus heikentää tätä kehittämislinjaa. Rehukalan ympäristömyrkyjä ei voida poistaa nykyisin Suomessa, joten kalaerät tulisi (tällä hetkellä) toimittaa Tanskaan jatkokäsiteltäväksi, mikäli niistä valmistetaan elintarviketuotantoeläinten rehua. Rasvaliukoiset ympäristömyrkyt kertyvät seuraavalle trofiatasolle siirryttäessä noin kymmenkertaiseksi. Dioksiinin poisto on teollinen ja mutkikas prosessi jota tehdään Tanskassa (hartsikäsitteily).

Logistiikka asettaa poistopyynnille ja rehukalan käytölle omat ongelmansa, sillä ulkomaiset rehutehtaat ottavat vastaan ainoastaan isoja eriä kalaa, tai valmista kalajauhoa. Mikäli saalis viedään Tanskaan tuoreena, niin se tulee nopeasti jäähdyttää ennen kuljetusta ja jättää heti pyydystyksen jälkeen, jotta se olisi tuoretta vielä perillä ollessaan. Kalat voitaisiin käsitellä Suomessa myös kuivaamalla, tai pakastamalla. Saaliin tulee kuitenkin olla ehdottomasti tuoretta rehutehtaalle tullessaan.

Raakakalan kuljettaminen kootusti rehutehtaalle on kallista, sillä pienehköjä saaliita on hajallaan pitkin rannikkoa ja välimatkat pitkiä. Tuoretta kalaa ei voi luonnollisesti säilyttää ja kerätä pitkiä aikoja, joten rehukalan hajautettu pakastaminen jäänee ainoaksi vaihtoehdoksi. Kalarehun valmistaminen (semi moist) viljelijöiden omaan käyttöön olisi tietyissä rajoissa mahdollista, sillä laadukas kalojen rehu on kallista rehukalasaaliiden pienentymisen vuoksi. Aikaisemmin oli mahdollista valmistaa itse kalarehua (suhteellisen pienimuotoisesti). Kalamassan käyttömahdollisuuksia kasvatettavien kalojen ruokinnassa tulisikin ehdottomasti miettiä uudelleen. Merikasvatuksessa semi moistin käyttö on estetty ympäristölupaehtoien perusteella sen korkean biologisen hapenkulutuksen (BHK:n) vuoksi. Tuoreruuan käyttö olisi

nykisin mahdollista kiertovesilaitoksessa, jossa saadaan happea kuluttavat ainesosat pois laitoksen jätevedestä.

Rehukalaa, joka on pääosin silakkaa, viedään Vakka-Suomen alueelta säännöllisesti mm. Venäjälle, Viroon ja Kiinaan. Kalastajat hoitavat itse kalojen myynnin, eikä toiminta ole organisoitua. Rehukalasta on maailmanlaajuisesti kova puute ja hinta tulee edelleen kohoamaan tulevaisuudessa. Nykyisin rehukalasta saatava hinta ei ole pieniä kalastajia houkutteleva. Rehukalan pyynti edellyttää suurta volyymiä ollakseen kannattavaa. Vähintäänkin osa ulkomaille menevästä "rehusilakasta" päättyy myöhemmin ihmisravinnoksi, vaikka ostohinta määräytyy rehukalan mukaisesti. Suomen lipun alla toimivista troolareista osa kuljettaa saaliinsa suoraan ulkomaisille rehutehtaille, ja osa tuo saalista esim. Uuteenkaupunkiin, Kaskisiin, Kasnäsiin tai Taivassalon Tuomaraisiin. Suomen lipun alla toimii nykyisin Virolaisia ja Ruotsalaisia troolareita.

Rehukalaviennin lisäksi rehukaloja toimitetaan kotimaassa turkiseläinten rehuksi, mutta riskinä on, että turkiseläintuotannossa saattaa tulla notkahduksia, mikäli nykyisen kaltaiset trendit pysyvät vallalla (EVR, ekoterrorismi, turkistarhaiskut ym). Turkiseläinten pidon mahdollisesta päättymisestä seuraisi melkoisia ongelmia mm. teurasjätteiden loppusijoitteluun.

Sybimar

Sybimar ottaa tällä hetkellä vastaan elintarvikekäyttöön kelpaamatontakin kalaa. Sybimarilla on kehitetty ns. "kalakontti", jossa on automaattinen hapotus ja punnitus, josta tiedot tallennetaan kalastajakohtaisesti. Kontti on täysin ATK-ohjattu järjestelmä. Kalasta ei makseta, mutta kontin käyttö on keino päästä roskakaloista eroon, jos niitä tulee suhteellisen pieniä määriä sivusaaliina, eikä niitä voida muuten hyödyntää. Kalat päätyvät bioöljyksi, biokaasuksi ja lannoitteeksi. Kalakontin punnituskuitti kelpaa todisteeksi vajaahyötykalatuen saamiseksi, kuten jo aikaisemmin on kerrottu.

Muut rehutehtaat

Nykyisin rehukalasaaliit viedään pääosin ulkomaille, jolloin kalastajat huolehtivat itse saaliiden myynnistä, tai Suomessa toimivat välittäjät hoitavat myynnin. Huomattava osa rehusilakkasaaliista (kotimaassa) menee turkistarhoille rehuksi. Sinne päättyy myös osa kasvatettujen kalojen perkeistä ja fileointijätteistä. Turkistarhaajilla on yhteisiä rehutehtaita, joissa eläinten ruokintaseokset tehdään.

Silakkasaaliista jo viidennes päättyy rehutehtaille Kiinaan

29.5.2011 7:24

Suomen tietotoimiston uutinen:

Suomalaisten kalastajien silakkasaaliista jo viidennes päättyy kalajauhona Kiinan markkinoille. Viime vuonna Ruotsin ja Tanskan satamiin purettiin yhteensä lähes 18 000 tonnia silakkaa, joka päätyi tanskalaiselle tehtaalle kalajauhon raaka-aineeksi. Kalajauhoa käytetään lähinnä viljellyn kalan ja karjan rehuna.

Kalastaja Tommi Lindrothin mukaan tehtaan tuotanto menee lähes kokonaan Kiinaan. Nopeasti kohonnut kysyntä on nostanut vuodessa noin 40 prosenttia jauhoksi myytävän silakan hintaa. Hinta on jo niin hyvä, että jauhossilakkaa pyydetään Pohjanlahtea myöten.

"Kotimainen kysyntä on romahtanut. Tämä tuli sopivaan aikaan, kun silakalle on haettu paikkaavia markkinoita", kertoo Uuttakaupunkia kotisatamanaan pitävä Lindroth.

Hänen perheyriyksensä Olympos operoi kahdella aluksella, joiden troolaamista silakoista suuri osa puretaan Ruotsissa tai Tanskassa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan Tanskaan päätyvän kalan osuus on kivunnut melkoiseksi, sillä suomalaisten koko silakkasaalis oli viime vuonna 92 000 tonnia.

Helsingin Sanomat | hs.online@hs.fi

<http://www.hs.fi/tulosta/1135266504261>

6.5 Rehutehdas Taivassaloon

Rehutehtaan perustaminen Taivassalon silakka-apajien lähelle olisi mahdollista. Alla uutinen Kaskisten tekemistä suunnitelmista. Kaskisissa pohditaan kalamateriaalin riittävyyttä, mutta nyt maksettava vajaahyötykalojen pyynnistä suoritettava ympäristötukirahoitus mahdollistaa myös vajaahyötykalasaaliiden käytön. Taivassalo on myös parempi keskeisen sijaintinsa vuoksi koko Suomen pyyntialueita ajatellen. Kappaleessa "Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käyttö" on pohdittu rehukala-asioita.

Kalajauhon hinta kohoaa maailmanmarkkinoilla edelleen, eikä kalajauhon kallistumiselle ole loppua näkyvissä, sillä valtamerien vajaahyötykalasaaliit ovat pienentyneet. Muutamien vuosien kuluttua toki valtamerien vajaahyötykalakantojen voi odottaa taas runsastuvan, sillä niiden ravintoeläimet pääsevät lisääntymään räjähdysmäisesti niitä syövien kalakantojen ollessa pienimmillään. Kalojen pyyntiä globaalisti säädellään voimakkaasti, tosin kaikkiin kalastaviin valtioihin eivät nämä pyyntirajoitukset vaikuta. Vaikka kalakannat aikanaan oletettavasti elpyvätkin valtamerissä, en usko rehukalan hinnan romahdukseen, sillä proteiineista on maailmanlaajuisesti pulaa, tilanteen edelleen voimakkaasti pahentuessa väkiluvun kasvaessa.

Maailmanlaajuinen proteiinipula myöhemmin johtanee siihen, että nykyisin rehukalana käytettävät kalalajit aikanaan tullaan jalostamaan ihmisravinnoksi ilman, että ne välillä "kierrätetään" tuotantoeläinten kautta, kuten nykyisin tehdään. Ravintovarojen, ja etenkin proteiinien vähentyessä maailmanmarkkinoilta tultaneen myös palaamaan hylkeiden, merimetsojen ja myös susien ja muiden lihaa syövien eläinten osalta aikaan, jolloin ne koettiin vakavaksi ravintokilpailijaksi ihmisten kanssa. Silakan käyttö ihmisravinnoksi tulee oletettavasti myöhemmin lisääntymään, jolloin elintarvikekelpoisesta silakasta saatava hinta paranee.

Suomen tietotoimiston uutinen: Koeteltu Kaskinen tutkii kalajauhon valmistamista

Kuva 7, Silakka. Kuva: Hanna Leppänen

Silakka päätyy yhä useammin rehuksi.

Suomalaisten kalastajien silakkasaaliista jo viidennes päätyy kalajauhona Kiinan markkinoille. Viime vuonna Ruotsin ja Tanskan satamiin purettiin yhteensä lähes 18 000 tonnia silakkaa, joka päätyi tanskalaiselle tehtaalte kalajauhon raaka-aineeksi.

Suomessa kalajauhotehtaan rakentamismahdollisuuksia on selvitelty lähinnä työttömyyden rassaamassa Kaskisissa. Kaupunginjohtaja **Merlene Svensin** mukaan selvitystyö on ollut käynnissä viime vuoden puolelta lähtien.

– Edellytyksiä meillä löytyy, iso kalasatama ja kalastajia, mutta päätöksiä ei ainakaan vielä ole tehty.

– Yksi iso kysymys on raaka-aineen riittävyys.

Kotimaisen kalajauhotehtaan kiinnostavuus joka tapauksessa vain kasvanee. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan Tanskaan päätyvän kalan osuus on kivunnut melkoiseksi, sillä suomalaisten koko silakkasaalis oli viime vuonna 92 000 tonnia. Kalajauhoa käytetään lähinnä viljellyn kalan ja karjan rehuna. STT, julkaistu 29.5.2011.

21:45, Kari Heino.

<http://www.satakunnankansa.fi/cs/Satellite/Satakunta/1194680941794/artikkeli/koeteltu+kaskinen+tutkii+kalajauhon+valmistamista.html>

6.6 Kalastuksen kehittämisen keskeiset ongelmat

Kalasatamat ovat ongelma koko Vakka-Suomen alueen kalatalouden suurimittaiselle kehittämiselle. Kalasatamat ovat yleisesti pieniä, kehittymättömiä ja matkat ovat kalastajille usein melko pitkiä. Maihinnousupaikkoja kaivataan Taivassaloonkin lisää, kuten myös kalojen kylmäsäilytyksen tiloja.

Kalastuspuiston alueelle olisi saatava lisää kalan pakastus- ja pakkasvarastokapasiteettia. Yksinomaan alueen suurimman kalasataman lisätarve pakastukseen olisi 80 t / vrk ja varastotilan tarve 3 miljoonalle kg:lle. Erityisesti alueella kaivataan tunnelipakastinta (esim. 12,5 kg:n pussit, joita menee 2 yhteen pahvilaatikoon). Kaikkien alueen kalasatamien kehittäminen vaikuttaa voimakkaasti Taivassalolaiseen kalastukseen.

Vakka-Suomen merialue on suuri ja kalan merikuljetuksia ajatellen reitti Taivassalosta Uuteenkaupunkiin on myrskyherkkä pienenhököjen täyteen lastattujen kalastusveneiden kulkea. Tästä syystä olisi järkevää harkita kunnollisen kokoisen sumppuveneen hankintaa kalakuljetuksia silmälläpitäen. Kalasatamia tulisi kehittää edelleen myös Taivassalon alueella ja jääasemaverkostoa laajentaa Helsinginrannan suunnalle, ehkä myös Vehaksen puolelle Taivassalaa. Kalastajille tulee olla erilaisia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoisia paikkoja saaliiden myyntiin, jotta kaloista saatava hinta asettuu sellaiselle tasolle, että kalastus olisi kannattavaa myös kalastajalle itselleen. Taivassalolaiset kalastajat toivovat varmasti saavansa jokaisella myyntikerralla oikeudenmukaisen kohtelun ja korvauksen täysimääräisenä saaliistaan. Haastattelujen perusteella tämä ei nykyisin aina toteudu.

Jotkut kalaa ostavat tahot ovat maksaneet vastaanottamistaan kaloista summittaisesti määrittämättömän tilavuuden mukaan. Kalan vastaanottamiseen on liittynyt koko joukko epäselvyyksiä, jotka ovat tulleet selkeästi esiin kalastajien kanssa käydyissä keskusteluissa. Kalasaaliista maksettavan hinnan tulee perustua keväällä voimaan tulleen valvonta-asetuksen mukaan todennettuun punnitustulokseen, jolloin vaa'an tulee olla kalibroitu ja ELY-keskuksen hyväksymä. Myös sivusaaliin määrä tulee todentaa punnittuna kalalajeittain ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan. Vakausvelvoite perustuu alun perin vakauslakiin (219/1965) ja vakausasetukseen (370/1992) sekä niiden nojalla annettuihin teknisiin säädöksiin. Vakaus- eli nykyisen mittalaitelain (ja sen asetuksineen) mukaan sellaiset mittaussäätimet on vaattava, joita käytetään taloudellisen edun määrittämiseen yleisessä kaupassa, liikkeessä sekä yleisellä myyntipaikalla. (TUKES, M7 ohjeistus). Valvonta-asetus on saatu toimeenpanoon keväällä 2011, (valvonta-asetus 1224 / 2009), jonka vuoksi ELY-keskuksen kalatalousosasto on tarttunut kokonaisuudessaan vaaka- ja punnitusasiaan, sekä vaakojen hankintaan. Kesällä 2011 voimaan tulleen mittalaitelain asetukset ovat vielä tätä kirjoitettaessa vanhan vakauslain mukaiset, kunnes uusi asetustulo tulee voimaan. Kalaa myydessä / ostettaessa on kalat aina punnittava kalibroidulla vaa'alla. Punnitsemisvapaus koskee ainoastaan torikauppaa ja siihen verrattavaa myyntiä, jossa on mahdollista myydä esim. porkkananippuja nippuhinnalla ja perunaa kapoittain.

Elintarvikekalan laatu tulee saada nopeasti paranemaan. Pro Kala ry on toteuttanut jonkinlaista laatutyötä jo pitkään, mutta sen työn tuloksia ei ole ollut nähtävissä minkäänlaisina toiminnan muutoksina eikä sertifikaatteina. Yhä edelleen Vakka-Suomen alueella harrastetaan "kalojen keräämistä", "apulantasäkkikalaa" ja verestämättömän kalan myyntiä. Harrastelijamaisuus tulisikin ehdottomasti saada kitkettyä pois niin kalakaupasta, kuin kalastuksesta. Tiedon puutteesta tuskin voi olla kysymys, vaan lähinnä puutteellisista kalankäsittelytiloista ja ainakin osittain asenteista. Ongelman aiheuttanevat pääasiassa vain tilapäisesti kalastavat tahot, jotka tuovat myyntiin kotitarvekalastuksen ylijäämäkalat. Mikäli kaikki kalanostajat ostaisivat ainoastaan tuoretta, verestettyä ja jäitettyä kalaa, niin nämä ongelmat poistuisivat hyvinkin nopeasti.

Haittaeläimistä on oma kappaleensa ”Haittaeläimet”. Haittaeläimet vaativat saaliista osansa, ja tuhoavat pyydyksiä heikentäen kalastuksen tulonmuodostusta. Asialle haittaeläimien suhteen ei yksittäisellä kalastajalla ole paljon muuta tehtävissä, kuin sopeuttaa pyyntinsä muuntuneisiin olosuhteisiin. Ongelmaa lisää vielä ennestään kalavesien pirstaleisuus ja heikko uusien kalavesien kohtuuhintainen saaminen ammattikäyttöön. Ilkivalta ottaa osansa kalastajan ansioista. Ilkivaltaan ja varkauksiin ratkaisuna vois olla kameravalvonta (tätä keinoa jotkut kalastajat käyttävätkin) ja poliisin aktiivinen puuttuminen asiaan.

Tuomaraisten kalasataman alueella toimivan Lansi-Rannikon Kala Oy:n toimitusjohtajan siirtyminen lähivuosina eläkkeelle tulee mahdollisesti vaikuttamaan merkittävästi Länsirannikon Kala Oy:n ja koko alueen kalatalouteen, sillä tehtaalla on alueellisesti suuri merkitys silakan ostajana. Nykyisin Tuomaraissa toimivan kalastajien käytössä olevan kalastaman käyttö voi olla uhattuna tehtaan myynnin jälkeen. Pakastamoa myydessä on melko todennäköistä, että ostaja löytyy idän suunnalta, jossa on varmasti kiinnitetty huomiota suomalaisten hyödyntämättömiin kalakantoihin laajemminkin. Jo tätä tekstiä kirjoitettaessa on useita Suomessa toimivia kalanpakastamoja siirtynyt venäläis- tai virolaisomistukseen, kuten Suomesta myyty kalastuslaivastokin – joka edelleen kalastaa Suomalaisesta kalastuskiintiöstä.

Kaikkein suurimpana ongelmana Taivassalon kalastuksen kehittämiseksi on se, että uusia kalastajia ei juurikaan alalle saada rekrytoitua. Kalastus muuttuu nuoria kiinnostavaksi ainoastaan siinä tapauksessa, että kalastustoiminta saadaan muuttumaan taloudellisesti paremmin kannattavaksi.

6.7 Kalastuksen kehittämismahdollisuudet Taivassalossa

Uusien kalastajien rekrytointi alalle on välttämätöntä, jotta kalastusta Taivassalossa voidaan nykyisessä mitassaan harjoittaa. Nuoria kalastajia Taivassalossa on enää muutama. Ankaruustyö ja suhteessa alhainen tulotaso ei houkuttele uusia kalastajia alalle. Siksi saaliin myynti tulisi pikaisesti järjestää ammattimaiseksi paremman saalishinnan turvaamiseksi. Kalastajien tulisi pikaisesti keskuudestaan valita saaliiden myyntihinnan sopiva henkilö, tai esimerkiksi palkata sitä varten ammattihenkilö.

Ravinteidenpoistokalastuksen laajamittainen käynnistäminen ja vesiviljely-yhteistyön käynnistäminen (kompensaatiopyynti) on tulevaisuudessa tukirahoituksen ansiosta kannattavasti mahdollista. Kompensaatiopyynnissä kalastaja tekee sopimuksen kalanviljelijän kanssa, jossa kalastaja sitoutuu pyytämään vajaahyötykalaa vesiviljelylaitoksen vaikutusalueelta. Asiasta lisää myöhemmin kompensaatiopyyntiä koskevassa kappaleessa. **Suomukalaa ostettaisiin kotimarkkinoillekin huomattavasti enemmän, kuin sitä saadaan nykyään myyntiin,** joten onnistuminen edellytykset ovat hyvät.

Kalastettavien kalalajien painopisteet ja pyydysten paikat tulee miettiä lähes kokonaan uudelleen. Suomalaisten vajaasti hyödynnettyjen kalalajien kysyntä on suurta muualla ja markkinat valtavat (särkikalat, kuore, simput ym.), joten toiminnan muutokset ovat välttämättömiä. *Kalastajien investointitarpeisiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota tässä kalastuksen murrosvaiheessa.*

Istutustoiminta parantaisi hyvin suunniteltuna kalansaaliita. Merimetsojen, loksien ja hylkeiden vuoksi istutuspaikkoihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kalalajit ja istutusajankohdat on mietittävä aikaisempaa tarkemmin, eikä merimetsoja ja muita haittaeläimiä kannata kalliilla istukkailla ruokkia. Ennen istutuksia ja vielä sen jälkeenkin tulisi istutusalueella ja sen ympäristössä tehokkaasti häiritä merimetsoja, että ne pysyisivät pois alueelta silloin, kun istukkaat ovat vielä kuljetusten jälkeen heikossa kunnossa ja pysyttelevät alueella. Istukkaiden laatuun tulee kiinnittää suuresti huomiota istutustuloksen varmistamiseksi.

Rehukalalla on maailmanlaajuisesti kova kysyntä, rehutehtaat kärsivät kalapulasta ja rehukalan hinta kohoaa kohoamistaan. Myös tämä näkökohta tukee vajaasti hyödynnettyjen kalalajien pyynnin tehokasta lisäämistä. Elintarvikekelpoista kalaa ei kannata myydä rehuna / rehuksi.

Kalastus on ainoa käyttökelpoinen, ekologinen ja tehokas keino poistaa veteen päätyneitä ravinteita, joten tukirahoitusta tulisi suunnata maatalouden ympäristötuista ravinteidenpoistokalastukseen voimakkaasti. Vesistöjen ja myös kalakantojen nykyiset ongelmat johtuvat suurimmaksi osaksi maatalouden päästöistä, jonka vuoksi olisi loogista, että rahoituskin tulisi maatalouden ympäristötukirahoituksesta. Maatalouden omat ravinnepäästöjen vähentämiskeinot eivät ole juurikaan tuoneet tulosta, joten loogista olisi panostaa tukirahoitusta laajamittaisesti poistopyynnin tukemiseen ja siten ravinteiden poistoon.

6.8 Saaliin myynnin yhteistyö Taivassalon kalastajien kesken

Kalastajia on Taivassalossa yhä pienenevä joukko ja lähes kaikilla on yhteiset ongelmat. Tästä syystä yhteistyön tekeminen olisikin ensiarvoisen tärkeää. Kalasta saatava alhainen hinta ja kalojen markkinointi lienee ongelmista suurin. Kalastajat eivät perinteisesti viihdy kalakaupan parissa, vaan keskittyvät mieluiten varsinaiseen kalastukseen, jonka kokevat enemmän omaksi työksi. Siksi tuntuisikin järkevältä lisätä kalastajien välistä yhteistyötä ja perustaa myyntiorganisaatio, tai palkata porukalla yksi kaloja edelleen myyvä yhteinen henkilö vaikkapa omasta keskuudestaan, kuten jo edellä on kerrottu kappaleessa 6.6. Mietittäväksi tulisi erityisesti ottaa tuottajajärjestön, tai osuuskunnan perustaminen kalastajille. Osuuskunnan kautta voisi myydä kalansaaliit keskitetysti ja kalastajat voisivat saada tuotteistaan merkittävästi paremman hinnan. Kalansaaliista kalastaja saisi ensin normaalisti myyntihinnan ja lisäksi vielä osuuskunnan voitosta osuutensa. Kalastajilla on ollut kalojen yhteistä kalanmyyntiä jo aikaisemminkin heti sodan jälkeen. Silloin kalastuksen saaliit on koottu isolla sumppuveneillä ja myyty ja viety elävänä Ruotsiin. Taivassalossa voisi olla nytkin yhteisen sumppuveneeseen hankinta, joka palvelisi erityisesti elintarvikkeeksi myytävien vajaahyötykalojen saaliiden keskitettyä keruuta ja myyntiä. Kalastajilla olisi näin enemmän vaihtoehtoja saaliin myyntiä ajatellen, jolloin ostajien välille syntyisi kilpailua. Taivassalossa ei ole kunnollisia rakennettuja yhteisiä saaliiden lajittelu ja käsittelytiloja. Kalan laatu pysyisi paremmin elintarvikekelpoisena kuljetuksen aikana ja tämä mahdollistaisi myös usean kalastajan pienehkön saaliin yhteiskuljetuksen (esim. isot lahnat voisi viedä kauemmas). Omilla pienillä, tai pienehköillä kalastusveneillä ei voi kaikilla tuulilla kaloja voi lähteä myymään esim. Uuteenkaupunkiin, sillä matkalla on avoimia ja myrskyherkkiä selkiä.

Pienehköjen ja pienten vajaahyötykalaerien kuljettaminen maitse tulee helposti liian kalliiksi saaliista saatavaan palkkioon nähden. Jos kuljetuksen hinnan, työajan käytön, auton kustannukset ja saaliista saatavaan hinnan laskee, niin toiminta ei ole enää kannattavaa.

Yhteiskuljetuksia myös maitse tulisi siksi vakavasti harkita. Tuomaraisten kylmähuone mahdollistaa pienimuotoisen ja lyhytaikaisen saaliin säilyttämisen.

Osuuskuntien toiminnasta seuraavassa kappaleessa 6.9 "Osuuskunta ja tuottajajärjestöt"

"Rysäsilakka pakkaseen" hankkeen selvityksessä, (Timo Saarinen, Airisto-Velkuan kalastusalueen isännöitsijä) kuvaillaan tarkemmin saaliiden keruuseen ja säilyttämiseen liittyviä ongelmia. Selvitys on luettavissa kokonaisuudessaan netissä: <http://www.airistovelkua.fi/hankkeet>

Kalojen myyntiin, jäiden hankintaan ja kuljetukseen on rakennettava kunnolla toimiva logistinen järjestelmä.

6.9 Osuuskunta ja tuottajajärjestöt

Vajaastihyödynnettävien kalojen markkinointi ja logistiikka on saatava toimimaan kitkattomasti koko kalastuspuiston alueella. Kalojen myynti olisi varmasti kannattavinta hoitaa keskitetysti, jolloin kalasta saatava hinta olisi paljonkin nykyistä parempi ja kuljetukset saataisiin toimimaan järkevästi. Vajaahyötykalojen osalta on mahdollista (tietyin ehdoin) saada lisäksi myös jo edellä kerrottua Maa- ja metsätalousministeriön myöntämää ympäristötukea (kalastus on ainoa keino poistaa vesistöistä sinne joutuneita tyyppiä ja fosforia). Tuottajajärjestö mahdollistaisi ns. minimihintatuen silakan pyytäjille.

Kalojen myyntijärjestelmän luominen auttaisi kalastajia saamaan saaliistaan oikeudenmukaisemman hinnan. Yksinään toimiva kalastaja on helppo saada tyytymään alhaiseen saaliista saatavaan hintaan, sillä kalastaja on rannassa aika yksin helposti pilaantuvan saaliinsa kanssa etenkin lämpimään vuodenaikaan.

Osuuskunnan toiminnassa olisi mahdollisuudet tuplakorvaukseen siten, että kalastaja saa ensin hinnan saaliistaan ja vielä osuutensa yhteisestä voittopotista, jonka lisäksi tulisi vajaahyötypyyntiin ympäristötuki. Padasjoen pienen kalan vienninedistämishankkeessa on toimittu osuuskuntaperiaatteen mukaisesti. Padasjoen hankkeessa on toiminut kalojen markkinoijana ja viennin järjestäjänä ekonomi Eija Villberg, jonka olisi mahdollista hoitaa myös Uudenkaupungin seudun kalakauppaa. Hän voisi toimia joko tuntipalkkaisena (tehtyjen työtuntien mukaan) tai provisiopalkkaisena, jolloin palkkio olisi suhteessa myytyyn kilomäärään. Osuuskunnan toimihenkilönä voisi toimia myös esimerkiksi luotettu kalastaja.

Kalastajien tuottajajärjestö silakan myyntiin on aikoinaan perustettu, mutta toiminta on pikkuhiljaa hiipunut toiminnassa esiintyneiden ongelmien vuoksi. Virheistä tulisi kuitenkin oppia, eikä sen vuoksi hylätä kokonaan tätä loistavaa mahdollisuutta. Takuuhintajärjestelmä on ollut käytössä silakalle. Tuottajajärjestötoiminta on melko tiukasti määriteltyä ja se edellyttää paljon työtä osakkailta, ellei toimintaa delegoitu jonkun vakituiseen, riittävän napakan ja luotettavan toimijan hoidettavaksi. Toiminta vaatii onnistuakseen todellista yhteistyötä, läpinäkyvyyttä ja luottamuksellisia suhteita järjestön sisällä, sekä selkeitä sääntöjä ja niiden ehdotonta noudattamista.

Kalastajien yhteistyöhankkeelle on 100 % rahoitusmahdollisuus (EKTR).

Osuuskunta ja tuottajajärjestö yhteistyömuodot palvelevat kalastajia erinomaisesti.

- Kalojen perkuu ja varastointi ovat tukikelpoisia, mutta ei jalostus.
- Pakastuslinjoihin on saatavilla 40 % tukirahoitus kotimaiselle kalalle.

6.10 Kalastajien yhteistyö vesiviljelijöiden kanssa, ns. kompensatiopyynti

Kompensatiopyyntimallissa vesiviljelijä maksaa kalastajalle korvauksen vesistöistä poistetuista kaloista ja saa näin poistettujen ravinnemäärien mukaisesti ympäristölupaehtojensa puitteissa lisäkasvukiintiötään suuremmaksi. Saaliin voisi myös sopimuksen ehtojen puitteissa myydä vielä eteenpäin.

Taivassalossa ei ole enää nykyisin vesiviljelyä, mutta mikään ei estä taivassalolaisten kalastajien yhteistyötä esim. Kustavin tai Pyhämaan kalankasvattajien kanssa, kunhan kalastusoikeudet ovat kunnossa ja ministeriön hallinnoimat kompensatiopyynnin tukiasiat kunnossa.

Vesiviljely toimii ympäristölupaehtojen puitteissa ja on epätodennäköistä, että voimassaoleviin ympäristölupiin monikaan kalankasvattaja hakisi muutosta kompensatiopyynnin aloittamiseksi, sillä lupaprosessit ovat erittäin hitaita, pitkiä, työläitä ja ennen kaikkien kalliita. Vaikka joku yritys tekisi juuri tällä hetkellä uutta ympäristölupahakemusta, ja kirjaisi siihen haluavansa ryhtyä ravinteidenpoistotoimenpiteisiin, kestäisi prosessi lyhyimmilläänkin pari vuotta, todennäköisesti prosessi pitkittyisi tästä merkittävästi moniportaisen prosessin ja lisäselvitys-, kuulutus- ja lupamuistutusmenettelyjen vuoksi, monesti haettavat luvat kiertävät lisäksi hallinto- ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeusasteet. Selkeitä pelisääntöjä kompensatiopyynnistä ei vielä ole, jonka vuoksi vesiviljelijä ei uskaltaisi asiaa kirjata lupahakemukseensa kasvatustoimintaan kohdistuvien suurten riskien vuoksi, ellei kalankasvattaja itse ole myös kalastaja ja kalastaa joka tapauksessa osana omaa elinkeinotoimintaansa. Suurena ongelmana toiminnan aloittamisessa vesiviljelijöiden taholta on etenkin se, että (etenkin itse kalastamattomat) vesiviljelijät pelkäävät, että tästä mahdollisuudesta tulee heille ympäristölupavelvoite, joka on lisäksi vielä sellainen velvoite jota ei pysty edes joka vuosi täyttämään (kalakantojen suuren vaihtelun vuoksi), tai että kalastajaa ei ole aina käytettävissä kalastajien voimakkaan eläköitymisen vuoksi.

Vesiviljelyn kompensatiopyynnin käynnistäminen on mahdollista koordinoituna toimintana aikanaan, kunhan ministeriöt (YM ja MMM) saavat sovittua tarkemmat pelisäännöt ja ne jalkautuvat edelleen mahdollisuutena ympäristölupapäätöksiin. On kuitenkin mahdollista, että ympäristöpuolella on niin erittäin suuria pelkoja vesiviljelytoiminnan, vaikkakin täysin oikeutetusta, lisääntymisestä. Näistä syistä kompensatiopyynnin toiminnan käynnistäminen vie ilmeisesti vielä pitkän ajan käynnistyäkseen, mutta antaa toteutuessaan lisää mahdollisuuksia kalastajille ja kalankasvattajille. Kalastuksella poistetaan huomattavasti enemmän ravinteita, kuin mitä Suomen kalankasvatus kokonaisuudessaan sinne tuottaa, joten kalatalouden kuormitus on voimakkaasti negatiivista.

6.11 Kalastuksen muita huomioitavia kehittämistapoja

Kalakantoja voitaisiin melko pienin ponnistuksin hoitaa yksinkertaisilla menetelmillä, kuten sivusaaliiden talteenotolla, sillä nykyisin särkikalat päästetään vieläkin usein takaisin veteen. Sivusaaliit voisi kerätä sumppuun siihen asti, että vajaahyötykalojen saalismäärä on riittävän

iso kuljetusta silmälläpitäen. Käytöstä poistetut kalankasvattajien verkkoaltaat voisivat palvella vielä vahanakin sumpukäytössä suojaisessa paikassa, vaikka ne eivät voimakasta merenkäyntiä viljelykäytössä enää kestäisikään.

Seuraavaan listaan on koottu keskeisimpiä toimenpiteitä joilla ammattikalastusta tulisi kehittää lähivuosina ”Suositeltavat toimenpiteet 2008 – 2013 Vakka-Suomen kestävän kalatalouden ohjelma” mukaisesti:

- hyljehaittojen torjunta, pilottiprojektina Vakkasuomesta harmaaahylkeen poistoalue
- kalavesien saannin turvaaminen ja tehostaminen
- kiinnostavien vesialueiden kartoitus
- lupamalliratkaisujen kehittäminen (esim. kalavesipörssi)
- selvitys vesialueen kaavoittamiseksi
- kalasatamien kehittäminen
- kalankäsittelytilojen kehittäminen/täydentäminen
- kalastajien yhteistoiminnan kehittäminen
- pyyntimenetelmien monipuolistaminen
- paikallisiin olosuhteisiin soveltuvien pyydysten ja pyyntimuotojen kehittäminen ja käyttöönotto
- uusien kalastajien rekrytoiminen alalle
- nuorisoon ja oppilaitoksiin kohdistuvat hankkeet
- ammattikalastuksen myönteisen julkisuuskuvan säilyminen ja parantaminen
- aktiiviset tiedotustoimet elinkeinon myönteisen julkisuuskuvan edistämiseksi
- saaliin ja kalan tarjonnan sesonkiluonteisuuden tasaaminen
- kalastajien hintatietoisuuden lisääminen
- kalastuksen suuntaaminen hinnan tms. perusteella
- muiden toimialojen kalastusta tukevien ansiomahdollisuuksien lisääminen
- kalasatamien matkailukäytön kehittäminen ammattikalastuksen tueksi
- yhteishankinnat muiden toimialojen kanssa (esim. savustus, pakastus, kuivatus)
- markkinahäiriöiden ehkäisy
- selvitetään mahdollisuudet säädellä kalan ajoittaista ylitarjontaa
- kalastuksen kohteena olevien lajien lisääminen
- ympäristönhoitoon liittyvä kalastus
- vienti

Hahtaeläimet

Tässä selvityksessä ei puututa laajemmin hahtaeläimiin ja niiden torjuntaan, koska Kalastuspuisto rahoittaa hyljeongelmiin keskittyvän hankkeen toteuttamisen ja merimetsojen kantojen pienentämiseksi on meneillään parhaillaan erilaisia selvityksiä ja hankkeita. Tilanteet mm. hylkeiden metsästyksen ja merimetsojen torjumisen osalta vaihtuvat niin nopeasti, että teksti vanhenee jo ennen kuin se tulee luetuksi.

Hylkeiden pyynti

Vakka-Suomen kalastuspuiston alueella esiintyvät hylkeet ovat pääsääntöisesti harmaaahylkeitä. Norppa on täälläpäin vielä harvinainen, mutta kanta on jo erittäin vahva Pohjanlahden pohjoisissa osissa, ja varmasti ne tulevat lisääntymään myös meidän

vesillämme. Norppa tosin hyötyy kylmistä lumi- ja jäätalvista, koska se pesii jäällä lumiluolissa. Harmaahylje sitä vastoin tyytyy pesimään kallioluodoille. Harmaahylkeelle saa jo nykyisin pyyntilupia jotka myöntää Suomen Riistakeskus. Suomen Riistakeskus aloittitoimintansa 1.3.2011. Riistakeskukseen yhdistettiin Metsästäjien Keskusjärjestö ja 15 riistanhoitopiiriä. Suomen riistakeskus edistää kestävää riistataloutta, tukee riistanhoitoyhdistysten toimintaa ja huolehtii riistapolitiikan toimeenpanosta sekä vastaa sille säädetyistä julkisista hallintotehtävistä. Riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, joka toimii maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. Lähde: 8.7.2011 netistä <http://www.riista.fi/>

Hylkeenruhon käsittelyoppaita voi tilata Suomen riistakeskuksen sivuilta osoitteesta: <http://www.riista.fi/tilaukset/?open=24>. Hylkeiden ruhojen käsittelyssä tulee aina käyttää suojakäsineitä ns. hyljekäden, eli traanimyrkytyksen syntymisen estämiseksi. Tartunnan voi saada myös hylkeen puremasta. Hyljekäsi on erittäin kivulias tauti.

Riistasimulaattori, jossa voi harjoitella riistaeläinten ampumisen oikeata osumakohtaa, löytyy netistä: <http://www.metsastajaliitto.fi/simulaattori/simulaattori.html>.

Hylkeiden kestävät rysät

Hyljeongelmaan on pyritty vastaamaan kehittämällä erilaisia hylkeenkestäviä rysiä. Nykyisin on käytössä erilaisia selektiivisiä Push up –rysiä, joihin on laitettu hylkeiden sisään menon estäviä kaltereita. Joissakin pyydystypeissä on myös pyydyksen katossa oleva sukka, joka estää hylkeen hukkumisen rysään, jolloin se saadaan lopetettua hallitusti ja saalis säilyy käyttökelpoisena.

Hylkeiden pyynnin osalta on jokaisen metsästäjän syytä muistaa, että hylkeiden ruhojen taloudellinen hyödyntäminen on lain mukaan ehdottomasti kielletty.

Ongelmahylkeiden kohdennettu metsästys –hanke

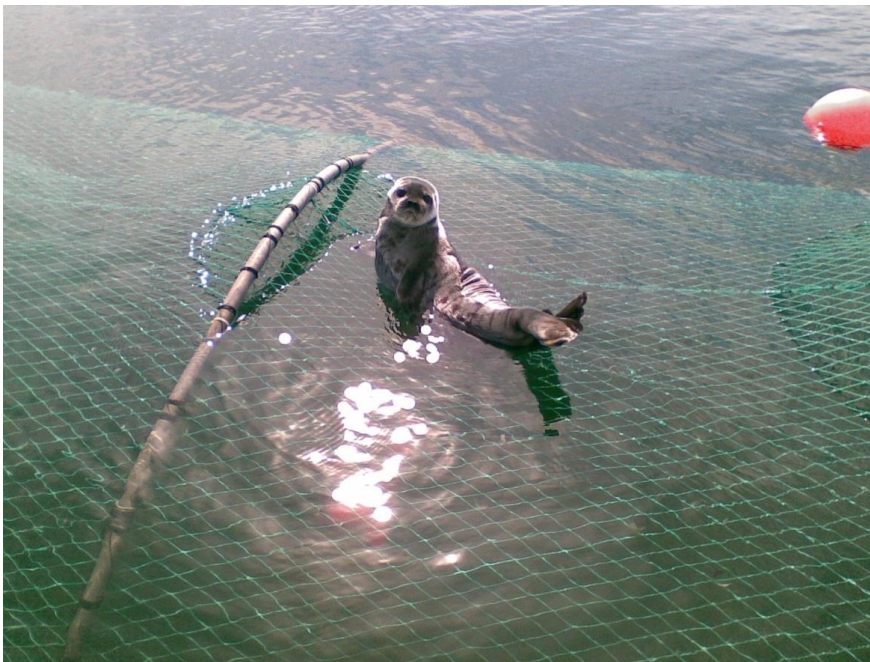
Hankkeella pyritään luomaan Vakkasuomeen ongelmahylkeiden poistamiseen erikoistunut paikallisten toimijoiden verkosto. Hankkeen aikana luodaan käytännöt metsästyksen organisoimiseksi, ruhojen käsittelyketju ja valmiit toimintamallit hylkeenmetsästykseseen.

Ongelmahylkeet -hanke

Hankkeessa kartoitetaan ruhojen käsittelyyn soveltuvat tilat joita voidaan tarvittaessa käyttää myös tahattomasti pyydyksiin kuolleiden hylkeiden käsittelyyn. Hanke luo metsästystapahtuman eettiseen todentamiseen tarvittavan toimintamallin. Hanke osoittaa myös onko kalanpyydysten läheisyydessä tapahtuvalla metsästyksellä mahdollisuus vähentää hyljehaittoja ja palauttaa hylkeiden luontaista arkuutta ihmistä kohtaan. Hankkeella pyritään parantamaan hylkeenmetsästyksen myönnettyjen lupien käyttöastetta kohdentamalla metsästystä kalanpyydysten läheisyyteen ja avustamalla saaliin talteenotossa ja käsittelyssä. Hankkeen tavoitteena on lisätä ammattikalastajien uskoa kalastusmahdollisuuksien säilymiseen myös tulevaisuudessa ja mahdollisuuteen harjoittaa elinkeinoa huolimatta Itämeren elinvoimaisesta harmaahyljekannasta.

Toteutusaika: 1.1.2009 -31.12.2011

Kuva 8, Kuvassa norppa ponttoonin eli push up rysän päällä. Kuva Kalahaavi-lehdestä

Turskamadon leviäminen Suomeen hylkeiden lisääntyessä

Turskassa elävä loinen on yleistynyt Itämerellä hyljekannan kasvamisen myötä. Loinen voi siirtyä kalaa syövään ihmiseen. Suomessa ei vielä ole tavattu turskamatoa kaloissa.

Turskamadon eli *Pseudoterranova decipiens* -nimisen madon pääisäntä on hylje. Turskamadon tapaan "sillimato" *Anisakis* on Suomen vesillä harvinainen; se on havaittu meillä vain kaksi kertaa.

Turskaa kalastetaan Suomessa vain vähäisiä määriä. Vuonna 2010 ammattikalastuksen turskasaalis oli yhteensä 1028 tonnia.

Ihminen voi saada turskamatotartunnan kalasta, jota ei ole kypsennetty kuumentamalla tai jota ei ole kunnolla pakastettu. Kuumentaminen ja/tai pakastaminen tuhoaa turskamadon.

Ihminen on turskamadolle harhaisäntä. Tartunnan oireina ovat oksentelu, ripulia ja vatsakipu. Erittäin vaikeissa tapauksissa turskamato voi tunkeutua ruuansulatuskanavan läpi ja vaeltaa kehossa. Oireet menevät ohi yleensä muutamassa viikossa, kun loinen kuolee. Suomessa ei ole koskaan tavattu turskamadon aiheuttamia ihmistartuntoja.

Yleistä kalankäsittelyä loisriskin välttämiseksi:

Itse kalastetusta kalasta saatu mäti tulee pakastaa -20 °C:n tai sitä alempaan lämpötilaan vähintään 24 tunnin ajaksi. Myös kaikki kalat, jotka graavataan, tulee pakastaa. Lisäksi kylmäsavustettava silli, makrilli, kilohaili ja luonnonvarainen Atlantin tai Tyynenmeren lohi sekä kaikki raakana marinoitavat kalat on ensin pakastettava. Silakan ja Suomessa viljellyn kirjolohen ja siian loisriski on erittäin pieni, joten näitä kalalajeja ei tarvitse pakastaa vaikka niitä ei kuumennettaisikaan. Lainsäädäntö edellyttää, että kaupoissa myynnissä ja ravintoloissa tarjoilla olevat tuotteet on pakkaskäsitelty edellä mainitun ehdoin.

Lisää tietoa turskamadosta ja kalankäsittelystä: http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tietoa_elintarvikkeista/elintarvikevaarat/ruokamyrkytykset/ruokamyrkytyksia_aiheuttavat_loiset/turskamato/

Merimetsot

Merimetsojen kantojen rajoittamiseen on käytettävissä erilaisia keinoja, ja niitä on jo Taivassalonkin alueella menestyksekkäästi käytetty. Merkittävän panostuksen merimetsokantojen sääntelyyn on antanut Airisto-Velkuan kalastusalueen isännöitsijä Timo Saarinen. Keväällä 2011 kannanrajoittamismenettelyt kokivat tosin melkoisen taktisen takaiskun, kun kannansäätelyluvat viivästyivät ELY-keskuksen menettelyjen ja menettelytapavirheiden vuoksi. Virkamieskunnan tulee luonnollisestikin hoitaa työnsä aina asiallisesti omista henkilökohtaisista harrastuksistaan ja intohimoistaan riippumatta.

6.12 Kalastajien haastattelut

Kalastajia ja muita kalatalouden toimijoita haastateltiin laajasti hankkeen yhteydessä. Toimijoiden kanssa selvitettiin heidän nykyinen ja aikaisempi toimintansa ja kartoitettiin tulevaisuudentavoitteita, toiminnan erilaisia ongelmapiirejä sekä pohdittiin ratkaisuja niihin. Kaikki yrittäjäkohtaiset tiedot on poistettu tästä selvityksestä. Alla on listattuna osa haastatteluissa esiin tulleista ongelmista, etenkin ne jotka ovat nousseet useaan kertaan esiin. Joihinkin kohtiin on jo saatu tai ollaan saamassa korjaus.

- Tuomaraisten satamassa pitäisi olla henkilö, joka hoitaa ja valvoo satamaa ja vastaa sen toiminnasta, että saataisiin järjestys ja maksut haettua kaikilta käyttäjiltä. (Asiaan on jo tulossa korjaus, mikäli sopimukseen kalastajan ja kunnan kesken pelisäännöistä päästään).
- Jäävaraston oven lukko / avaimet pitää vaihtaa, jotta ”vapaamatkustajat” saadaan kuriin. (Kunnan puolesta asia voidaan hoitaa)
- Satamaan pitäisi saada vaaka, jolla saaliit punnitaan, nyt maksetaan summittaisesti tilavuuden mukaan. (Tilanteeseen on tulossa korjaus, tieto ELY-keskukselta. Satamaan saadaan ELY-keskuksen hyväksymä vaaka).
- Kalasatamassa Tuomaraissa nostokorkeus on liian suuri, jolloin tarvitaan erittäin kova imu, kun kalat puretaan ja nostetaan 15 m. korkeuteen, tässä työvaiheessa kalan laatu kärsii merkittävästi. Pitäisi olla helposti siirrettävä tankki ja kalat siirretään sieltä jäädyttämöön.
- Toinen kalapumppu on kuiva, toisessa käytetään vettä. Pitäisi olla vesikäyttöisiä molempien, sillä se on hellempi käsittelymenetelmä kaloille, jolloin kalan laatu olisi parempi ja ettei joudu odottamaan satamassa saaliin purkamista pitkään.
- Uusi kalastama tulisi saada pikaisesti lhattulaan. Monet kalastajat kokevat tilanteensa tällä hetkellä ongelmalliseksi. Ryhmä kalastajia on pitkään tehnyt työtä satamarakennuksen saamiseksi, mutta tukirahaprosentti on tiettävästi liian alhainen töiden käynnistämiseksi.

7 Jalostus

7.1 Kalanjalostuksen nykytila ja tulevaisuuden mahdollisuudet

Taivassalon kesätoritoiminta on nykyisellään melko pienimuotoista ja sitä voisikin kehittää merkittävästi. *Markkinointia ja myyntitapahtumia olisi kannattavaa lisätä tuntuvasti kesämökkiläisten ja turistivirran houkuttelemiseksi paikalle.* Tarjonnan lisääntyessä myös toritapahtuman kiinnostavuus lisääntyisi, kokonaisymyynti paranisi ja ostajien lisääntyessä lisääntyvät myyjätkin! Taivassalossa järjestetään vuosittain heinäkuun alussa Taivassalon silakrysäys, joka on hyvä tilaisuus myydä paikallisia kalatuotteita. Kertaluonteinen suurikaan myyntitapahtuma ei ole yksin riittävä turistien jatkuvaan houkutteluun kesätoriasiakkaaksi. Kalan jalostajat ja muut torimyyjät voisivatkin olla aktiivisia kunnan suuntaan, jotta myynnin kehittämistyö voisi alkaa.

Taivassalossa on jostain syystä erittäin vähän kalanjalostusta ja kalan jalostajia. Sijaintinsa puolesta kunta asettuu erinomaisesti kalanjalostuksen kannalta; rikkaat kalavedet ovat joka puolella kunnan ympärillä, kalastajia on suhteellisen paljon ja kalansaaliit runsaita. Tuoreesta raaka-aineesta ei ainakaan ole puutetta. Kalojen myyntiäkin ajatellen Taivassalon sijainti on erittäin hyvä. Turun talousalueen markkinat ovat lähietäisyydellä, vain muutaman kymmenen kilometrin päässä. Isoja laivayhtiöitä ei kannata jättää huomiotta markkina-alueena, sillä laivoilla matkustaa vuosittain merkittäviä määriä ihmisiä, etenkin keväisin ja kesäaikaan sesonkiaikaan kalan menekki laivojen ruokapöydissä on melkoinen. Eteläsuomalaisia kalamarkkinamyynä silmälläpitäen taivassalon logistinen asema on huomattavasti parempi muihin saaristokuntiin nähden ja tämä olisikin viisasta hyödyntää. Kalatuotteiden myyntiä silmällä pitäen kannattaa pitää mielessä Taivassalon loistava sijainti *ennen* Kustavia, sillä jalostuksessa mielenkiintoisen markkinointikohteen tuo Taivassalon kunnan sivuuttava kesäinen liikennevirta, joka suuntautuu Vuosnaisten kautta Ahvenanmaalle. Yhteysaluksilla kulkee noin 40 000 henkilöä vuosittain, tämän lisäksi oman vakituksemmän asiakaspotentiaalin tuovat Kustavin ja Taivassalon monituhapäinen kesäasukkaiden joukko. Menoliikenteen lisäksi tulisi hyödyntää myös paluuliikenteen virta, joka on yhtä suuri potentiaali, kuin menoliikennekin, vaikka se helposti unohtuu.

Hyviä esimerkkiyrityksiä kalanjalostuksen osalta löytyy taivassalolaisten kalanjalostajien lisäksi Pyhämaalta. Pyhämaalaisten jalostusalan yrittäjien keskuudesta monet saavat elantonsa ympärivuotisesta kalanjalostuksesta, muutamat työllistävät perheenjäsentensä lisäksi vielä useita ulkopuolisia työntekijöitäkin. Vaikka Pyhämaan perukoilta tieyhteys on pitkä, vaikeakulkuinen ja aikaa vievä suurimpiin asutuskeskuksiin, on toiminta silti kannattavaa, vaikka hankalat olosuhteet luonnollisesti pienentävät katteen osuutta. Eri perheet Pyhämaalla ovat suuntautuneet jalostuksessa hieman erilaisiin tuotteisiin ja tuoteryhmiin, tai markkinointitapoihin ja asiakasryhmiin, joten keskinäistä kilpailua ei käytännössä Pyhämaalla ole, eikä ongelmaa syntyisi Taivassalossakaan.

Laajamittaisen jalostuksen aloittaminen on aina melko haastavaa. Yrittäjällä tulisi olla koulutusta ja kokemusta alalta, pystyäkseen vastaamaan elintarvikealan lainsäädännön vaatimuksiin ja hallitakseen jalostuksen tuotanto ja tuotekehitys. Lisäksi 5000 kg / a jalostuksen aloittaminen vaatii kunnolliset työtilat, joilla on EU-hyväksyntä. Useimmat yrittäjät ovat aloittaneet toiminnan ensin hyvin pienimuotoisena, esim kalan savustamisella omalla

kotipihallaan, tai marinadien valmistamisella omassa kotikeittiössään, ja näin toimien on löydetty itselle parhaiten soveltuvat toimintatavat ja reseptit. Yritystoiminnan kasvattaminen pienimuotoisesti aloittamalla on riskeiltään siedettävämpää, kuin suuri velkarahoitteinen investointi, etenkin jos ammattiosaaminen ei ole kaikilta osin vielä hallussa.

Toiminnan vähittäisestä laajenemisesta voisi toimia oivallisena esimerkkinä Luvialainen KalaValtanen Oy (ent. Kalastusyhtmä Valtanen), joka aloitti aikoinaan kalan jalostamisen kotirannassaan. Nyt parhaillaan Valtaset rakentavat mittavan uuden kalanjalostustehtaan Poriin, jossa alkuun jalostetaan 2- 3 miljoonaa kiloa kalaa vuodessa ja myöhemmin varmasti enemmänkin.

Konsultointia ja koulutusta jalostustoiminnan aloittamiseksi ja laajentamiseksi olisi mahdollista järjestää Taivassalossa. Jalostustoiminnan paikallinen ja kokenut mentorikin olisi mahdollista saada. Matkat koulutuspaikkoihin ovat melko pitkät, joten pienimuotoisia koulutuksia kannattaisi järjestää Taivassalossa paikanpäällä, mikäli halukkaita henkilöitä löytyy riittävästi ryhmän kokoon saamiseksi.

Mielenkiintoisen mahdollisuuden Taivassalossa saattaa tuoda tulevaisuudessa Trappulan koulun toiminnan lopettaminen. Oletettavasti koulussa on valmiina toimiva keittiö, joten jalostusta varten tulisi ensisijaisesti rakentaa paljon uusia kylmätiloja entisten lisäksi. Yksi jalostajakin on ilmoittanut kiinnostuksensa asiaan, elleivät tilakustannukset (vuokrat, lämmityskulut, tilojen kunnostus elintarvikekäyttöön) kohoa liian suuriksi. Tiloihin ei ole tutustuttu tämän hankkeen puitteissa.

Pienjalostus

Elintarvikelain 13 § 2 momentissa mainituissa tapauksissa elintarvikehuoneiston ei tarvitse olla hyväksytty, mutta elintarvikealan toimijan on ilmoitettava tästä toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista (ilmoitettu elintarvikehuoneisto).

Elintarvikehuoneiston ei tarvitse olla hyväksytty muun muassa seuraavissa tapauksissa:

- tilapäinen elintarvikkeiden myynti; elintarvikkeiden myynti tai muu luovutus, jos se on vähäistä toimijan samassa huoneistossa harjoittamaan muuhun elinkeinotoimintaan verrattuna;
- yksityisen henkilön harjoittama elintarvikkeiden valmistus ja myynti tai muu luovutus, jos se on luonteeltaan vähäistä, ei edellytä erillisen myynti- tai tarjoilutilan järjestämistä eikä liity elinkeinon harjoittamiseen;
- kalastustuotteiden, niistä saatavien raakavalmisteiden ja jalosteiden toimittaminen kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin, ei kuitenkaan tukkuliikkeeseen, suoraan kalastajalta tai kalanviljelijältä, jos näin toimitettujen tuotteiden määrä on alle 5 000 kiloa vuodessa.

7.2 Silakka

Taivassalossa on ”laatua tekeviä” **silakan jalostajia**, josta voisi ottaa mallia laajemmaltikin. Silakan pienjalostuksen, ja miksei suuremmankin mittaluokan jalostuksen lisäämisessä olisi merkittävää potentiaalia. Silakkamarinadit ovat kalamarkkinoiden pääasiallinen myyntiartikkeli. Ruotsinlaivat ja vähittäiskaupat ostavat suuria määriä hyvälaatuisia silakkajalosteita.

Laadukkaita **silakkafileitä tuottamalla** voisi työllistää helposti itsensä. Pelkästään Pyhämaan ja Taivassalon silakanjalostajatkin yksin pystyisivät työllistämään yhden yrittäjän, kunhan fileen laadusta pidetään kiinni. Mikäli toimintaa edelleen kehitettäisiin vähittäispakkaamisen ja pakastefileen tuottamiseen, tai silakkajalosteiden valmistamiseen, niin toimeentuloedellytykset ja myös työllistämisaikutukset paranisivat edelleen merkittävästi.

Jalostajat maksavat silakkafileestä yli 3 euroa kilo (sesongista riippuen) ja kaupassa myyntihinta oli kesällä 2011 noin 10 € / kilo. Kate on hyvä, kunhan välikäsien osuus minimoidaan. Mikäli fileiden tuotantomäärä pysyy alle 5 000 kg:n, ei tilojen EU-hyväksyntää tarvita, riittää pelkkä ilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Esimerkki: ”jalostajan ketomaa”

- Lähialueen silakanjalostajat kaipaavat alalle lähiyrittäjää, jonka kala tulee tuoreena suoraan rysästä fileointiin ja kylmäketju on kunnossa alusta alkaen.
- Laatu on ensiarvoisen tärkeää silakan jalostajille, heikosta fileestä ei tehdä hyvälaatuisia jalosteita.
- 00, 0+ ja 0 eri laatikoihin.
- Pumpun läpi mennyt filee on punaista (mustelmaista) ja muutenkin heikkolaatuista (pehmeää), kunnollinen silakkafilee valkoista ja napakkaa.
- Pyhämaan esimerkkijalostaja käyttää minimissään 100 kg fileetä päivässä, normaalisti 200 kg, josta osa nahatonta fileetä.
- Jalostaja on tehnyt sopimuksen fileiden myyjän kanssa:
- ostaja saa aina vain hyvälaatuisia fileetä
- aina ja vain tasakokoisia ehjiä fileitä laatikossa
- jalostaja ostaa ”kaikki loput fileet” ja suolaa ne omaan myöhempään käyttöön
- myyjäkin voi suolata silakkafileitä jalostajaa varten jos on jäänyt ylimääräisiä

Teollisesti Taivassalossa fileoitu silakka ei ole ainakaan toistaiseksi ollut riittävän hyvää silakkamarinadien ja muiden silakkajalosteiden ammattimaiseen valmistukseen. Mikäli laatu ei ole kunnossa, ei hinta ole ratkaiseva tekijä silakan jalostajalle.

Silakkamarinadien lisäksi **savusilakalla** olisi varmasti kysyntää. Silakasta valmistetaan nykyisin myös silakkapihvejä sellaisenaan lämmitettynä syötäväksi, savustettuna ja etikallimeen marinoituina. Suuret kalanjalostajat, kuten esim. Perttelissä sijaitseva Hilska Oy, valmistavat nykyisin ”silakkapihvit” ruotsalaisesta pakastetusta pikkusillistä. *Tuoreesta kotimaisesta isosta silakkafileestä* valmistetut pihvit vastaisivat markkinahaasteeseen varmasti erittäin hyvin laajemmaltikin.

7.3 Savukalat

Silakan savustaminen on taitolaji, ja myynnissä olevan savusilakan laadussa on nähtävissä valtavia eroja. Taivassalolaisten kalastajien keskuudesta löytyisi varmasti vielä hyvää silakansavustuksen osaamista ja savustusuunejakin, ainakin torimyyntiä silmälläpitäen. Yksi lietolainen kalanjalostaja on erikoistunut silakoiden savustukseen, ja hän savustaa silakoita noin tonnin päivässä läpi vuoden. Enemmänkin savusilakkaa tämä yritys ostaisi, mutta raaka-aineen saanti on usein vaikeaa.

Kustavilainen yritys suunnittelee laajamittaisen savusilakan valmistuksen aloittamista vientiin. Isokokoiselle hyvälaatuiselle silakalle on tulevaisuudessa kysyntää (suunnitelman mukainen savustusmäärä on n. 200 000 kg / a).

7.4 Mäti ja mädin jalostaminen

Silakan mäti on ollut merkittävä vientiartikkeli Taivassalossa. Silakan mätiä ja sen jalostusta on tutkittu myös Turun ammattikorkeakoulun hankkeessa, joka koski silakan vientiä Japaniin ja myös silakan mädin jalostusta. Mädillä on nykyisin kova kysyntä, niin kotimaassa, kuin ulkomaillakin. Suomesta on jo pitkään viety kirjolohen ja silakan mätiä Japaniin.

Silakanmäti

Silakan mädin vienti Japaniin on nykyisin enää erittäin vähäistä, tai se on loppunut kokonaan. Japanilaiset ovat erittäin laatu-tietoisia, joten laatuvaatimukset Japanin markkinoilla pysymiseksi ovat erittäin kovat, laadullisia poikkeamia ei käytännössä sallita lainkaan. Japanilaiset haluavat ainoastaan isojen, 00-kokoisten silakoiden mätipusseja kokonaisena ja voimakkaasti suolattuna Turun ammattikorkeakoulun hankkeen tuloksien mukaan. Hankkeen loppuraportti on luettavissa tiivistelmänä tämän työn liiteosasta (tilastolliset lähtöarvot ja ylimääräiset kuvat on leikattu tekstistä pois).

Vakkasuomalaisista yrityksistä ainakin Länsi-Rannikon Kala Oy ja Saariston Jäädäyttämö Oy ovat toimineet silakanmädin vientimarkkinoilla.

Turun AMK:n hankkeessa otettiin kantaa myös silakan mädin jatkojalostukseen, lähinnä tutkittiin mädin kylmäsavustusta ja erilaisia mätitahnoja. Suomalaiset kuluttajat pitivät tuotteita pääosin liian suolaisina. Suolaisuudella on suuri merkitys lopputuotteen a_w :n, (eli aktiivisen veden) arvolle ja siten tuotteen säilymiselle. On hyvin mahdollista, että tuote oli valmistettu suomalaiseen makuun liian suolaisena juuri tuotteen säilyvyyden takaamiseksi, tosin muitakin syitä taustalla saattaa olla. Joka tapauksessa silakanmätituotteita tulisi edelleen voimakkaasti kehittää, jotta niitä olisi mahdollista saada Suomen markkinoille. Vaikka japanilaiset pitävät voimakkaasti suolatusta mädistä, en sitä voi edes kuvitella sellaisenaan suomalaiseen ruokapöytään.

Kirjolohen mäti

Mädin jalostuksella voisi olla tulevaisuutta myös Taivassalossa. Järkevintä olisi jalostaa kasvatetun kalan mätiä ja mätituotteita vähittäiskaupan pakkauksiin, jolloin katetuotto olisi

varmasti hyvä ja raaka-aineen saisi kilpailukykyiseen hintaan tuoreena suoraan lähialueiden kalankasvattajilta.

Kirjolohen mätiä Suomessa valmistavat tukku- ja vähittäismyyntiin vain muutamat kalankasvattajat, jotka saavat mädin jalostuksesta mukavat lisäansiot. Osa kirjolohen mädistä viedään Japaniin siten, että japanilaiset elintarviketeknikot tulevat Suomeen itse käsittelemään ostamansa mädin (Kalaset Oy:ssä). Laatutietoisuus pätee myös kirjolohen mädin kohdalla, eikä suomalaisten käsittelemä ja suolaama mäti ole täyttänyt japanilaisten korkeaa vaatimustasoa. Mädin laatuun ja makuun vaikuttaa jalostustapojen ja käsittelymenetelmien lisäksi voimakkaasti mädin kehitysvaihe ja myös kalojen ruokinta. Isoa mätiraetta tuotettaessa mädin saanto on hyvä, mutta prosessoitavan kalan laatu kärsii tällöin melkoisesti. Jos mäti ehtii ”kypsyä” liian kauan, mädin laatu heikkenee merkittävästi.

Kirjolohen mäti erotetaan kalojen vatsaontelosta perkaamisen yhteydessä ammattimaisesti ja kalanperkaamoissa joissa kalankäsittelyprosessi on nopea ja hygieeninen taso hyvä, mädin laatu on erinomainen. Kalan ja mädin laatu kärsii melkoisesti, mikäli kaloja siirretään pitkiä aikoja verestysvedessä perkaamoon, tai perkuu muutoin viivästyy teurastusajankohdasta. Kasvatetun kalan mädin jalostuksessa vähittäispakkauksiin voisi olla hyvä ansiomahdollisuus jollekin jalostajalle, joka siihen haluaisi ryhtyä. Toimintaan sopiva vajaakäytössä oleva tila saattaisi löytyä naapurikunnan puolelta.

Siian ja mateen mäti

Siian ja mateen mädeillä on hyvä kysyntä ja myös niistä saatava hinta on korkea. Siian mätiä saadaan myös viljelysektorilta, mutta mateet tulevat ainoastaan kalastuksesta.

Siika ja made ovat ilmaston lämmitessä häviäjiä. Kumminkin kalalajit hyötyvät pitkästä kylmänveden kaudesta ja kirkkaasta vedestä, kun sen sijaan kuha hyötyy lämpimästä ja sameasta vedestä. Madekannat ovat taantuneet voimakkaasti viime vuosina myös Taivassalon vesillä.

Muut lajit

Muiden kalalajien määrät, tai niiden käyttö elintarvikkeena ovat niin vähäisiä, että niillä ei näillä näkymin ole juurikaan kaupallista merkitystä. Melko uutena kauppatavarana positiivisen poikkeuksen muodostaa simpun mäti, jolla on kysyntää etenkin virolaisten kalakauppiaiden ja kalaravintoloiden keskuudessa. Simpun mädin väri vaihtelee vaalean keltaisesta aina voimakkaaseen vihreään, ja sillä onkin siksi koristearvoa ja myös arvoa erikoistuotteena. Muikun mädillä ei ole merkitystä Vakka-Suomen alueella. Muiden kalalajien mätien käytöllä on merkitystä lähinnä kalastajan omassa ruokapöydässä.

Kuva 9 , Turpa, *Leuciscus Cephalus*. Kuva: Vesa Karsikas

8 Kalastusmatkailu ja matkailukalastus

8.1 Maa- ja metsätalousministeriön tuki matkailukalastuksen kehittämiseen

Kalastusmatkailun kehittämiselle on laadittu Maa- ja metsätalousministeriön toimesta erikseen oma kehittämisohjelma, jossa on pohdittu tarkoin myös rahoitusinstrumentit ja toiminnan ekonomiaa muutenkin. Selvityksessä oli kiinnitetty huomiota siihen, että Suomella on merkittävän hyvät edellytykset kehittyä kalastusmatkailumaaksi Islannin, Norjan ja Ruotsin rinnalle. Suomea ei ole markkinoitu ulkomaille yhtä voimakkaasti, kuin edellä mainittuja maita. Suomella on merkittävästi parempi sijainti, kuin Islannilla koko Eurooppaa ajatellen ja erityisesti sijainti on parempi kaikkiin muihin pohjoismaihin nähden ajatellen Venäjältä tulevaa turistivirtaa.

Selvityksessä puututtiin myös kalastusmatkailun erilaisiin ongelmakohtiin, kuten kalavesien saatavuuteen kalastusmatkailijoiden käyttöön, mutta tähän ongelmaan näyttäisi nyt olevan tulossa helpotus uuden kalastuslain valmistumisen myötä. Selvityksessä on runsaasti toimenpide-ehdotuksia Suomen matkailukalastuksen kehittämiseen. Erityisen suuri painoarvo on asetettu kv-markkinoinnille ja Matkailun-edistämiskeskuksen (MEK) tekemälle työlle. Kalastusmatkailun palveluita käyttävät suomalaisten matkailijoiden lisäksi etenkin venäläiset ja saksalaiset asiakkaat, joiden lisäksi matkailijoita tulee Keski-Euroopasta, Ruotsista ja Virosta. Tämä asettaa kalastusoppaan ja muiden palveluntuottajien kielitaidoille omat vaatimuksensa.

Edellä mainitun selvityksen mukaan kalastusmatkailussa kokonaisuudessaan on merkittävää kasvupotentiaalia ja se on yksi merkittävimmistä ja tärkeimmistä luontoon suuntautuvista matkailun osa-alueista. Selkämerten kansallispuiston tulo lähialueelle saattaa osaltaan lisätä turistivirtaa alueelle. Ohjelman kalastusmatkailun kehittämisestä ovat laatineet yhteistyössä Marko Laihi Tampereen yliopiston Synergoksen yksiköstä ja Ismo Kolari Pirkanmaan ProAgrian kalatalous-keskuksesta.

Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008 – 2013, luettavissa netissä:

<http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/kronjulkaisusarja/5vUWwHqbn/Kalastusmatkailunkehitt.pdf>

Yritykset jotka tarjoavat kalastusmatkailuun liittyviä palveluja ohjelmassa jaettiin neljään kategoriaan seuraavasti:

1. Kärkiyritykset

Määrä arviolta joitakin kymmeniä yrityksiä

Tyypillisiä piirteitä:

- Toiminta ammattimaista ja osaaminen korkealla tasolla alan muihin yrityksiin verrattuna
- Liikevaihdon ja asiakkaiden määrä ja niiden kehitys vahvaa
- Kehityshakuisuus sekä panostukset oman toiminnan kehittämiseen leimaa-antava piirre
- Kärkiyritysten välillä silti merkittäviä eroja esim. liiketoimintaosaamisen ja taloudellisten resurssien ja kasvuhakuisuuden osalta → *kärkiyritysten ns. kova ydin on kapea*
- Vain osa kärkiyrityksistä on vahvasti kasvuhakuisia yrityksiä (oman toiminnan / yritysverkoston toiminnan volyymin kasvattaminen ei ole useinkaan keskeinen tavoite, vaikka kannattavuuden parantamista tavoitellaankin esimerkiksi opaspalvelujen hintoja nostamalla)

4. Muut kalastusmatkailuyritykset

Määrä arviolta jopa tuhat yritystä

Tyypillisiä piirteitä:

- Kalastusmatkailijoiden osuus ja määrä sekä yrityksen liikevaihto on useimmiten varsin rajallista
- Toiminta onepääammattimaista ainakin niissä tapauksissa, joissa yrityksellä olisi luontaisia edellytyksiä kalastusmatkailun kehittämiseksi (esim. hyvä vesistö)
- Kehityshakuisuus ja omat panostukset toiminnan kehittämiseen vähäisiä
- Tyypillisiä esimerkkejä ovat majoitusyrittäjät, joilla omatoimisesti kalastavia ulkomaisia asiakkaita voi olla paljonkin, mutta luontaiset edellytykset (esim. vesistö) kehittää kalastusmatkailua ovat rajalliset
- Toinen esimerkkiryhmä ovat ne ohjelmapalveluyrittäjät, joille kalastuspalveluilla on vain pieni merkitys

2. Potentiaaliset kärkiyritykset

Määrä arviolta noin 50–80 kappaletta

Tyypillisiä piirteitä:

- Toiminta melko ammattimaista ja osaamistaso melko korkea muihin kalastusmatkailuyrityksiin verrattuna
- Kalastusmatkailijoiden osuus ja määrä sekä liikevaihto yrityksissä vaihtelevat
- Toiminta hyvin tai melko kasvu- ja kehityshakuista
- Edellytykset toiminnan kehittymiselle yhä ammattimaisemmaksi positiiviset ja lupaavat
- Usein taloudellisten resurssien rajallisuus hidastaa toiminnan kehittämistä ja laajentamista
- Yritysten liiketoimintakonsepteissa on kehittämistarpeita

3. Kehityspotentiaalia omaavat yritykset

Määrä arviolta useampia satoja kappaleita

Tyypillisiä piirteitä:

- Toiminta vain osin ammattimaista
- Kalastusmatkailijoiden osuus ja määrä sekä liikevaihto yrityksissä vaihtelevat, mutta ovat usein rajallisia
- Toiminta ei yleensä erityisen kasvuhakuista, vaikka eräitä / hyviäkin edellytyksiä kasvulle saattaa olla
- Yrittäjällä usein esim. päätyö muualla ja omat panostukset toiminnan kehittämiseen melko rajalliset
- Yritysten liiketoimintakonsepteissa on merkittäviäkin kehittämistarpeita

8.2 Kalastusmatkailu Taivassalossa

Kalastusmatkailun ja matkailukalastuksen kehittämisessä on erittäin hyvä markkinarako Taivassalossa. Lähitienoillakaan, tai edes koko lounaisella rannikkoalueella **ei ole merkittävää vapaa-ajan kalastuskeskusta**. Taivassalo on sijainniltaan erittäin hyvässä paikassa, saavutettavuus on hyvä lyhyiden välimatkojen vuoksi suuriin asutuskeskuksiin, tieverkosto on hyvä eikä matkantekoa hidastavia lossijonoja ole. Alueen läpi ajaa melkoinen hyödynnettävissä oleva turistivirta potentiaalisia matkailukalastajia, myös Taivassalon ja Kustavin vapaa-ajanasukkaat varmasti olisivat kiinnostuneita vapaa-ajanviettomahdollisuuksista kalastuksen parissa. Turistivirtaa voisi hallitusti ohjata myös tie numero 8:lta Taivassalon suuntaan.

Taivassalon kiinnostavuutta matkailukohteena voisi lisätä maiseman kohentamisella, kuten jo käynnissä olevien järviruokokasvustojen (kaislikkojen) voimakkaalla niittämällä. Ruokokasvustot ovat myös hyödyntämätön uusiutuva energiavara, josta voisi olla mahdollista tehdä kuivattuna haketta ja tuoretta ruokoa on aikaisemminkin käytetty nautakarjan ruokinnassa. Laajamittaisella rantalaiduntamisella voisi päästä myös hyvään tulokseen maisemoinnissa. Taivassalo on ollut osallisena Turun ammattikorkeakoulun ruokohankkeessa ja suhtautuu kaikin puolin positiivisesti kaislikoiden poistoon.

Suomessa lasketaan olevan noin 1 200 – 1 400 kalastusmatkailuyritystä, joista ainoastaan kaksi on Taivassalossa. Kalastusmatkailuala työllistää noin 510 henkilötyövuotta RKTL:n selvityksen mukaan. Maa- ja metsätalousministeriön selvityksen ”Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008 – 2013” mukaan 200 000 – 300 000 ulkomailta saapuvaa matkailijaa kalastaa matkansa aikana ja jättää matkansa aikana 55 – 80 milj. euroa. Selvityksen mukaan venäläiset kalastusmatkailijat ja matkailukalastajat olisi tulevaisuudessa merkittävin asiakasryhmä. Ulkomailta tulevat vapaa-ajankalastajat ovat erityisen kiinnostuneita meillä runsaina esiintyvistä kalalajeista, kuten ahven, hauki, kuha ja särkikalat.

Liitetiedostossa YLE:n uutinen vapaa-ajankalastuksen räjähdysmäisestä lisääntymisestä Helsingissä. Helsingin rantavesiltä pyydetään jo 600 000 kg kalaa vapaa-ajankalastuksen puitteissa, määrä vastaa suuren kalankasvatusyrityksen vuotuisen lisäkasvun määrää.

Linkki YLE:n uutiseen:

http://yle.fi/alueet/helsinki/2011/07/harrastuskalastus_huippusuositua_helsingissa_2724712.html

Kalastusmatkailijoita ja matkailukalastajia on yhtä monenlaisia, kuin matkalaisia yleensäkin. Kaikilla ryhmillä on hieman erilaiset toiveensa ja tarpeensa, joihin yrittäjien tulee pystyä vastaamaan ilman kohtuuttomia ponnistuksia ja kustannuksia. Palvelut koko kunnan alueella tulisi miettiä yhtenä kokonaisuutena ja rakentaa palvelukokonaisuus kaikki erilaiset ryhmät huomioiden. Matkailupaketteja on hyvä tehdä ja miettiä etukäteen, mutta niiden tulee olla helposti muokattavia ja räätälöitävissä tarpeen mukaan. Valmiit paketit auttavat kuitenkin matkustajaa kokonaispalvelujen hahmottamisessa ja yrittäjää palvelujensa hinnoittelussa, vaikka eivät sellaisenaan jokaiselle ryhmälle sovellukaan.

Kalastusmatkailupalvelujen tarjonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota palvelujen laatuun. Ainoastaan tyytyväinen asiakas tulee uudelleen. Ryhmien vetäjältä, tai kalastusoppaalta

vaaditaan melkoista joustavuutta ja myös hyvää pelisilmää kaikenlaisten yllättävien tilanteiden hoitamiseen. Matkalaisten joukossa saattaa olla henkilöitä jotka eivät ole kalastaneet koskaan aikaisemmin, tai eivät ole edes olleet veneessä aikaisemmin, toisena ääripäänä ovat kalastusmatkalaiset jotka harrastavat kalastusta lähes kaiken vapaa-aikansa. Eri kieliryhmät asettavat oppaalle omat haasteensa, kuten myös esimerkiksi erilaiset vammaisryhmät tai liikuntarajoitteiset.

Kalastusmatkailupalvelujen suunnittelussa tulee ottaa ”kaikki mahdollinen” huomioon; kuten esimerkiksi miten järjestetään korvaavaa ohjelmaa ja palvelua myrskyn sattuessa, tai jos on myyty pilkkimatkoja eikä olekaan kestäväää jääpeitettä, miten menetellään tapaturman sattuessa, entä jos ei saada saalista lainkaan? Nykypäivänä allergiat ovat yleisiä, ja myös ruoka-aineallergiat tulee ruokapalvelujen tuottajan muistaa tiedustella jo etukäteen osallistujilta – kaikki eivät voi syödä sitä vakiokalasoppaa, ei edes kirkkaassa liemessä. Tässä vain joitain esimerkkejä mainittuna.

Kalastusmatkalaiset tarvitsevat yleensä myös majoituspalvelut ja tilat saaliin käsittelyyn, säilytykseen ja ehkä tiloja myös sen ruuaksi valmistamiseenkin. Kalastusoppaan palvelut olisikin luontevaa yhdistää ja markkinoida ruoka- ja majoituspalvelujen järjestäjien kanssa yhteistyössä, mikäli majoituspalvelujen tarjoajalla ei ole valmiina lähipiirissä siihen soveltuvaa henkilöä. Verkostossa voisi toimia useitakin koulutettuja kalastusoppaita, jolloin majoituspalvelujen tarjoajat voisivat luontevasti liittää tarjoamiensa palvelujen listalle kalastusmatkailun- ja kalastusoppaiden palvelut *toiminnan laadun pysyessä hyvänä*.

Pakettimatkalaisille kalastusmatkapaketteja voi markkinoida monin erilaisin tavoin; matkailumessuista aina suoraan yrityksille ja yhteisöille markkinoitaviin paketteihin. Yhteistyö jonkun suuren hotelliketjun, tai yksittäisen hotellin kanssa saattaisi olla myös järkevää, jolloin *hotellit myisivät asiakkailleen retkipaketteja ja paikallinen yrittäjä hoitaisi palvelut*. Kalastusmatkailupaketteja voi myös markkinoida hyvin pienille ryhmille, kuten perheet ja kaveriporukat ja jopa yksittäisille kalastuksesta kiinnostuneille henkilöille, jotka eivät uskalla tai osaa mennä yksin merelle. Ryhmän koko vaikuttaa merkittävästi retken hintaan ja siten kannattavuuteen, mutta usein pienryhmät ovat valmiita satsaamaan harrastuksensa huomattavasti enemmän, kuin muut matkailijaryhmät.

Kalastusmatkailupaketteja on suunniteltu Vakka-Suomen kalastuspuiston rahoittamassa hankkeessa 2011. EU:n tuella tehdyn hankkeen tulokset ovat vapaasti käytettävissä muissakin kunnissa. Paketteja ei varmasti voi, eikä se ole järkevääkään suoraan kopioida, mutta ainakin niistä saa ideoita omien pakettien suunnitteluun ja ehkäpä myös vinkkejä hinnoitteluun.

Uistelijat ovat usein hyvin omatoimisia matkojensa järjestelyjen suhteen. He tulevat yleensä omilla autoillaan ja tuovat usein oman uisteluveneensä mukanaan. Tämäkin ryhmä kaipaa kuitenkin myös palveluja, kuten majoitustiloja ja saaliiden käsittely- ja säilytystiloja, grillikatoksia ja savustuspönttöjä saaliin ruuaksi valmistamiseen ym. Tämä ryhmä käyttää suuria summia harrastukseensa ja he ajavat usein pitkiäkin matkoja kohteisiinsa. Tätä ryhmää voisi palvella myös esim. uistelukilpailuja järjestämällä. Uistelukilpailujen järjestelyissä tulee huomioda myös ammattikalastajat, jotta yhteentörmäyksiltä vältetään.

Matkailukalastajat kaipaavat yleensä erilaisia palveluita, kuin kalastusmatkalaiset. Matkailukalastajat usein vain ”pistäytyvät matkansa aikana ongelle”, **koska se on järjestetty**

helpoksi ja mukavaksi toteuttaa ja perustuu siihen että onkiminen perheen kanssa on mukavaa puuhaa. Paikalla tulee olla vuokravälineitä ja jonkinlainen tila jossa kaloja voi käsitellä. Hyvänä houkuttimena olisi, jos onkipaikan läheltä voisi saada itse pyydetyn saaliin savustuspalvelun.

Vapaa-ajan asukkaille ja miksei vakituksillekin asukkaille voisi järjestää vaikka leikkimielisiä onkikilpailuja, esim maaotteluhengessä Taivassalo vastaan Vehmaa tai Kustavi. Onkikilpailuja ja pilkkikilpailuja voisi olla montaa lajia, vakavamielisinäkin kilpailuina. Vehmassalmi tarjoaisi oivan paikan kuntien väliselle onkikilpailulle kuntarajaa hyväksi käyttäen.

Pilkkijät ja onkijat harrastavat mielellään kilpaillen keskenään ja mittailen paremmuuttaan toisiaan vastaan. Yhteistyö kalastusseurojen ja kalastuskuntien kanssa kilpailujärjestelyissä olisi varmasti hedelmällistä. ”Miljoonapilkin” tapaisia suuria vapaa-ajankalastustapahtumia ei täällä lounaisessa Suomessa ole usein, jos koskaan järjestetty, joten osanottajien määrä olisi varmasti järjestäjiä tyydyttävä. Jäätilanteet asettavat luonnollisesti tapahtumalle omat haasteensa, mutta kevättalvisin sen verran yleensä jäätä on merialueillakin, että pilkille pääsee.

Fongaajat ovat kalamaailman ”bongaajia”. Fongaajat ovat erikoistuneet pyynnissään keräämään ”elämänpinnojen” lisäksi keräämään vuosittain mahdollisimman monta eri kalalajia. Tämä vapaa-ajankalastajaryhmä käyttää kaiken mahdollisen vapaa-aikansa kalastukseen, jopa yöunistaan tinkien. Tämä kalastajaryhmä on erittäin vaikea palveltava, sillä he kulkevat omia polkujaan ja usein vielä öiseen aikaan. Fongaajat edustavat satunnaisten onkijoiden kanssa vapaa-ajankalastajien ääripäitä.

8.3 Erilaisia tapoja kalastusmatkailun järjestelyihin, esimerkkejä muualta

Kipinän kalastuskeskus

Kipinä on Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen EU-tuella suunnittelema ja rakennuttama koskikohde. Kohteessa on mm. kunnolliset rakennetut kesäkeittiö, kalakota, vessat ja nuotiopaikat, sekä yksityisten yrittäjien hoitama Kalapirtti, jossa on mm. kokoustiloja ym. Hanke on rahoitettu hankerahoituksella, johon ennen varsinaisia rakennustöitä oli varattu 450 000 € EU-rahoitus, joka muodostui EAKR:n TE-keskuksen ja Pudasjärven kaupungin kuntarahan osuudesta. Hanke oli toteutettu yhdessä alueen vesistöjenkunnostushankkeen kanssa. Pudasjärven kunnan kotisivuilla on kunnollinen esite kohteen palveluista ja lisäksi erittäin tarkka ja laadukas kartta kohteen löytämiseksi. Kartassa näkyy koko Pudasjärven kunnan alue erilaisilla mittakaavoilla (peruskartta, aluekartta ja seutukartta). Jo kunnan esitteestä käy selville, että matkailijoita todella toivotaan alueelle. Liitteet: ”Hanke Pudasjärvellä; Kipinän matkailukeskus” ja ”Pudasjärven kaupungin ja Kipinän kalastuskeskuksen nettisivut”.

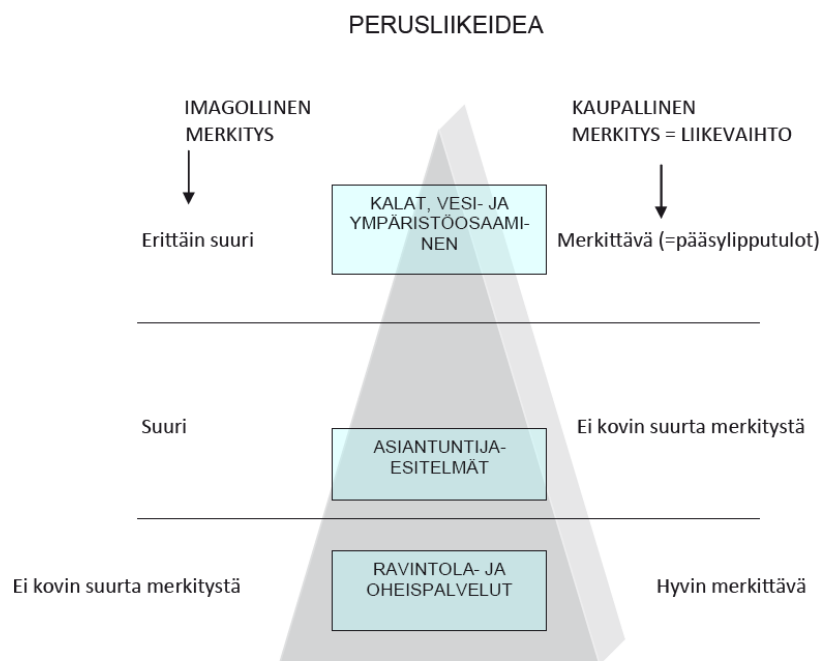
Porla

Taivassalon vesiluontokeskus tai joku muu vastaava merkittävä kalastusta ja vesiluontoa esittelevä toiminta- ja opetuskeskus olisi mahdollinen rakentaa Taivassaloonkin.

Porlassa on hyvinkin erilaisia kohteita matkailijoiden ja myös opetuksen tarpeisiin. Keskuksessa on mm. vanhan kalankasvatuslaitoksen toimintaa esittelevät museorakennukset,

vanhan kalanviljelylaitoksen luonnonravintolammikoiden osittainen uudelleen käyttöönotto, joissa esitellään eri kalalajeja ja niiden kasvatusta, erilaisia tutkimuskohteita, kuten vesikasveja ja luontopolkuja alueen lehtokohteeseen, sekä erilaisia palveluja, kuten ravitsemuspalvelut ja erilaiset opetus- ja asiantuntijaluontopalvelut. Vaikka hanke onkin tehty ”ympäristön nimissä ja ympäristöimagolla”, on hankkeessa olemassa järkevä liiketoiminnallinen tausta (kuva alla). Länsi-Suomen Vesi- ja Ympäristö ry:n tuottamasta julkaisusta Järvikeskus Porla (204/2010) kopioitu kuva. http://www.porla.fi/templates/PDF-tiedostot/204_Jarvikeskus%20Porla.pdf

Kuva 1, Porlan perusliikeidea

Kuva 15. Järvikeskus Oy:n liikeideat sekä niiden imagollinen ja kaupallinen merkitys.

Tervon Lohimaa

Tervon Lohimaahan on panostettu paljon työtä ja rahaa. Alueen kalastukseen liittyvät palvelut on oivallisesti järjestetty ja etenkin hotelli- ravintolarakennus on erittäin näyttävä. Alue sijaitsee ”keskellä ei mitään” ollen kaukana kaikista suurimmista asutuskeskuksista, ja palvelut onkin suunnattu venäläiselle hyvin toimeentulevalle kansanosalle. Tämä yritys toimii yksityisomistuksessa ja omistus lienee siirtynyt suurimman asiakasryhmän, venäläisten käsiin. Liitetiedoissa lisää yrityksestä ja sen toiminnasta.

Fishing Paradise

Fishing Paradise on oivallinen esimerkki kalastusmatkojen ja virkistyspyynnin tuotteistamisesta. Kohde sijaitsee noin 100 km päässä pääkaupunkiseudulta Kymenvirran rannalla.

Hossa, kalamiehen paratiisi

Hossan kalastusmatkailun palvelut on Villi Pohjolan kehittämä ja hallinnoima kohde, joka on perustettu valmiiden Hossan retkeilyalueen palvelujen kupeeseen. Hossalla on hyvä maine kalastajien keskuudessa. Etuna tällä alueella ovat pitkät polkuverkostot ja kalastajien käytettävissä olevat edulliset vuokratämpät.

<http://www.kalastajanmaailma.com/PublisherFishinglordsSingleCard?selectedObject=106>

Liiteosassa on lisää matkailukalastuksen ja kalastusmatkailun esimerkkejä.

8.4 Taivassaloon vapaa-ajankalastusklusteri

Kalastusmatkailualan yritystoimintaa olisi mahdollista laajentaa huomattavasti ja kehittää edelleen tuotteistamalla ja erikoistumalla. Kalastusmatkailussa on valtavasti potentiaalia tällä alueella. Taivassalon alueella on laajat merialueet ja monipuolinen saaristo eräretkeilymahdollisuuksineen ja hieman pohjoisempaan aukeaa Selkämeren ulappa. Kalastuspuiston logo kannattaisi ottaa käyttöön kalastusmatkailualan yrityksissä ja hyödyntää sitä **yhteisessä alueen ja yritysten markkinoinnissa. Selkeät ja näyttävät opasteet** houkuttelevat matkailijoita ja ennen kaikkea helpottavat kohteiden löytymistä.

Kalastusmatkailu- ja matkailukalastuspalvelujen tuottajien on tehtävä ehdottomasti yhteistyötä keskenään ja lisäksi muden alueen palveluntuottajien kanssa. Yhteistyöllä voidaan saavuttaa synergiaetuja, jotka sen lisäksi että ne hyödyttävät palveluntuottajia, ne hyödyttävät myös matkustajia ja viestivät heille alueen hyvää yhteishenkeä, joka on voimakas positiivinen mielikuvatekijä!

Taivassaloon on hyvät mahdollisuudet kehittää koko lounaisen Suomen paras (ja ainoa) kalastuskeskus. Keskukseen voi toteuttaa joko pelkästään Taivassaloon, tai laajemmin kattamaan vaikka koko kalastuspuiston alueen. Hyvä yhteistyö kaikkien toimijoiden välillä on keskeinen ja tärkein asia klusterin luomiseksi.

”Vetovoimainen rannikkoseutu – selvitys matkailun haasteista ja mahdollisuuksista, Varsinais-Suomen TE-keskuksen julkaisusarja 2 / 2006” on Varsinais-Suomen TE-keskuksen teettämä selvitys saariston ja rannikkoseudun matkailun kehittämiseksi. Selvityksessä pohditaan koko Varsinais-Suomen rannikkoalueen käsittävän matkailuklusterin luomista. Tavoite on melko haastava, sillä alue on todella laaja ja palveluntuottajat ovat pieniä ja hajallaan, joten koko Varsinais-Suomen alueen kattavaa yhteistyötä tuskin voi syntyä, Vakka-Suomen kalastuspuiston alue olisi huomattavasti helpommin hallittava kokonaisuus, eikä se kaatuisi omaan mahdottomuuteensa pitkien välimatkojen tai sen aiheuttamien ongelmien vuoksi.

Muitakin vapaa-ajankalastuskeskuksia tulisi tarkastella huolella edellä mainittujen kohteiden lisäksi ja haastatella vapaa-ajankalastajia laajasti, jotta muiden kalastuskeskusten pahimmat puutteet ja parhaat puolet saataisiin esiin ja toisten virheistäkin opittaisiin tekemättä niitä ensin itse. Mielenkiintoisimman tarkastelukohteen muodostaa edellä kappaleessa ”Erilaisia tapoja kalastusmatkailun järjestelyihin, esimerkkejä muualta” esitelty Kipinän matkailukeskus, joka on kunnan hallinnoima ja jossa on yksityisten tuottamat palvelut. Kipinä on toteutettu kuitenkin melko pienimuotoisena yhden kunnan ja yhden alueen hankkeena, joten klusteria se ei muodosta, vaikka toimineekin jonkinlaisena esimerkkinä.

Taivassalon kalastusmatkailun kehittämisessä tulee ottaa huomioon *kaikki* kunnan eri puolilla tarjolla olevat mahdollisuudet ja olemassa olevat kalatalousalan yritykset ja majoitus- ja ruokapalvelujen tuottajat, sekä kaikki muutkin palvelujen tuottajat. Suurta yhteistyökokonaisuutta tulisi vakavasti pohtia laajapohjaisen ja vetovoimaisen palvelutarjonnan aikaansaamiseksi.

Yhteistyön tekemisen esteeksi saaristokunnissa nousee helposti se seikka, että saariston ja rannikon ihmiset ovat aina tottuneet tulemaan toimeen omillaan, ja ovat siksi hyvin itsenäisiä. Kunnan ja kuntien panostuksen tuleekin olla klusterin toteuttamiseksi niin merkittävää, että kaikki toimijat voivat huomata sen yrityksille ja toimijoille tuomat edut ja kannattavuuden liittyä yhteistyöhön. Yhteistyössä olevien kuntien ja etenkin Taivassalon tulisi aktiivisesti osallistua kalastusmatkailualueen markkinointiin, brändin luomiseen sekä infrastruktuuriin ja myös hoitaa koko alueen kaavoitus matkailukalastusta ja kalastusmatkailua tukevaksi. Koska pienehköillä kunnilla on resurssitkin melko pienet, olisi järkevää markkinoida koko kalastuspuiston aluetta yhdessä voimakkaasti, ja nostaa Taivassalo vielä tästä näkyvästi esiin hyvällä palvelutarjonnalla ja helpolla saavutettavuudella jne. Yhteistoiminnan aikaansaaminen kalastuspuiston alueelle olisi huomattavasti mutkattomampaa, kuin yhteistyön tekeminen olisi kaksikielisillä alueilla. Myös yhteistyö Kustavin kanssa saattaisi tulla kysymykseen. Laajapohjaisella yhteistyöllä alan toimijoiden kesken voidaan vaikuttaa myös parhaiten tarjonnan ja palvelujen laatuun. Yhteinen laatusertifikaattikaan ei tule ryhmänä ylivoimaisen kalliiksi yritystä kohden. Muistettava on, että tyytymättömät asiakkaat eivät tule uudelleen – ja toiminta alueella hiipuu kokonaan muutaman vuoden kuluttua.

Kunnan taholta tulisi myös tasoittaa yrittäjien tietä tarjoamalla apua mm. yrityksen kehittämiseen ja esim. palvelukonseptin suunnitteluun ja toiminnassa tarvittavaan paperisotaan. Taivassalon kunnan tulisi miettiä yhteyshenkilöä verkoston rakentajaksi ja koossapitäväksi voimaksi ja myös markkinointiin tulee panostaa voimakkaasti.

Alueen palvelujen ja toimijoiden tavoitettavuuteen pitää kiinnittää asiakaspalvelussa erityistä huomiota. Asiakaspalvelu pitää hoitaa siten, että aina joku vastaa kyselijöiden puheluihin – myös virka-ajan ulkopuolella ja kesälomakaudella kunnantoimiston ollessa suljettuna. Myös sähköpostikyselyihin pitää vastata melko nopeasti, että asiakasta ei menetetä. Taivassalossa ovat jotkut palvelujentuottajat kokonaan kiinni talvisin, tai aukiolo on rajoitettua viikonloppuihin, tällöin yhteydenpito olisi hyvä ohjata verkoston yhteyshenkilölle.

Saariston rengasteiden olemassaoloa voisi hyödyntää markkinoinnissa Taivassalon ja Kustavin alueilla merkittävästi enemmän. Taivassalon kautta kulkee kaksikin eri rengastien reittiä. Saariston rengasteiden suurimpana puutteena on sesongin lyhyys ja lähes kaikki palvelut rengasteiden varsilla hiljenevät koulujen alkaessa. Eurooppalaiset turistit meillä Suomessa tyypillisesti unohdetaan kokonaan, vaikka *elokuu on Euroopassa yleisin lomakuukausi*.

8.5 Erilaiset ja monipuoliset palvelut – kopiointi on mielikuvituksen puutetta!

Jokainen matkailija ainakin syö ja käy vessassa matkansa aikana, jos matka kestää edes muutaman tunnin. Jos matkailija halutaan saada viipymään yön yli, on tarjottava myös majoitusta. Kaikki matkailijaryhmät tulee tietysti ottaa huomioon, mukaan lukien rengasteiden

pyöräilijät. Hakkenpään yhteyksillä saapuvat retkipyöräilijät tulisi pyrkiä saamaan viihtymään Hakkenpäässä ja muuallakin Taivassalossa!

Etenkin taivassalolaisten ruokapalvelujen tuottajia tarkastellessa tulee huomioineeksi usein toistuvan pitsatarjonnan, lisäksi se on monen paikan ainoa tarjottava ruokalaji ehkä ranskalaisten perunoiden lisäksi. Se on melko erikoista, kun ottaa huomioon Taivassalon kalavedet ja matkalaisten kyllästymisen ainaiseen pitsansyöntiin (koska muutakaan ei saa). Pitsa – olutlinjan lisäksi toinen silmiinpistävä seikka kalastusmatkailupalveluja tuottavissa yrityksissä (koko maassa) on lohisoppa, ikään kuin ei muita kalalajeja ja muita ruokalajeja olisi olemassakaan. Palvelujen tuottajat tarvitsevatkin ehdottomasti konsultointia tuotteidensa ja palvelujensa kehittämiseksi ja ravitsemispalvelujen monipuolistamiseksi siten, että se ei kuitenkaan vaadi suunnattomia satsauksia tai muutu yrittäjälle liian työlääksi toteuttaa.

8.6 Täkyjen Taivassalo

Taivassalossa on paljon hienoja erilaisia kulttuurikohteita, joita voisi markkinoida kalastuskohteiden- ja palvelujen ohella. Palvelutarjontaa pohdittaessa tulisikin kiinnittää huomiota erityisesti kalastamattomien perheenjäsenten palvelutarjontaan. Etenkin naiset ja tytöt pitää saada viihtymään matkailu kohteessa, ”jotta kalastaville perheenjäsenille jäisi enemmän aikaa kalastukseen”, tämä lienee tärkeää erityisesti matkailukalastajien palvelutarjoajille. *Yhdessäkään tämän selvityksen yhteydessä tarkastelluista esimerkkikohteista ei ole huomioitu kalastamattomia perheenjäseniä asiakasryhmänä.*

Lisäksi erityisryhmien tarpeet olisi viisasta palveluja kehitettäessä huomioida. Samalla kun tehdään vene- ja kalastuslaitureita tai rakennetaan polkuja, voidaan kiinnittää huomiota myös pyörätuolilla liikkumiseen. Jälkeenpäin tehden muutostyöt tulevat merkittävästi kalliimmaksi. Tämänkaltaiset palvelut saisivat Taivassalon erottumaan muista kalastuspalveluja tarjoavista alueista, joten siitä voisi saada myös merkittävän asiakasystävällisen mielikuvaedun alueen markkinointiin.

Taivassalon Trappula ja muiden kohteiden mahdolliset palvelut

Entinen yläasteen koulu jää oletettavasti tyhjilleen. Koulun olisi mahdollista rakentaa monipuolisesti esimerkiksi majoitustiloja kalastusmatkailua, leirikoulutoimintaa ja luontomatkailijoita varten. Koulun tiloissa voisi järjestää helposti leirikoulutoimintaa jättämällä osan luokista opetustiloiksi. Kalat, kalastus ja muut meren eläimet ja kasvit, sekä merenkulun opetus voisivat olla mielenkiintoisia vetonauloja leirikoulutarjonnassa ja aiheet kiinnostaisivat varmasti myös matkailijoita.

Melontakoulu ja opastetut melontaretket voisivat kiinnostaa etenkin retkihenkisiä matkailijoita.

Koulun tiloihin voisi perustaa luonnonkala-akvaarioita, ainakin kesäisin ylläpidettäviksi. Akvaarioihin voisi pyytää vaikkapa kalastajilta erilaisia kotimaisia kalalajeja.

Vesille pitää päästä, kun on komiat merimaiset!

Hakkenpäässä on jo tätä kirjoitettaessakin (2011) mahdollisuus tehdä pieniä venematkoja ilman omia merenkulkuun vaadittavia taitoja. Satamasta lähtee yhteysalus Ms. Kivimo vieden

matkalaisia rengastielle Teersaloon ja lisäksi venematkoja tarjoaa yksi yksityinen venekuljetusyrittäjä Hakkenpäässä. Gasthaus Ketarsalmen kievari järjestää tilauksesta veneretkiä lähialueille.

Purjelaivat ovat erittäin vetovoimaisia matkailukohteita kesäisin. Hakkeenpäässä on hyvä satama, joten kannattaisikin pyrkiä yhteistyöhön jo olemassa olevien saaristoretkiä tekevien yritysten kanssa, jotta Hakkenpääkin saataisiin niiden käyntisatamaksi. Satamakäynnin aikana turisteille voitaisiin myydä erilaisia tuotteita ja palveluja. Tämä edesauttaisi myös Taivassalon markkinointia laajemminkin, sillä Taivassalon nimi tulisi esiin erilaisissa esitteissä ja aikatauluissa. Kuluvana kesänä on Luvialla otettu matkailukäyttöön Ihana niminen kaljaasi, joka on talkootyönä valmistettu puulaiva. Pyhärannassa on rakennettu pienempi puinen perinnepurjevene, porkarpaatti. Uudessakaupungissa on mahdollista tehdä purjehdusretkiä vanhalla puisella purjelaivalla. Brikgantiini Mary Ann tekee retkiä Udestakaupungista Katanpäähän jne. Omaa purjelaivaa tuskin kannattaa kalastusmatkailun kehittämisen vuoksi lähteä rakentamaan, mutta jokin muu suurehko kyläläisten yhteinen projekti lisäisi kyläläisten yhteishenkeä yhdessä tekemisen meininkiä, joka edesauttaisi varmasti yhteistyön tekemistä kalastusmatkailupalvelujenkin käyttäjien palvelemisessa.

Ravustus ja rapujuhlien järjestäminen?

Rapuistutukset Muntinraumaan tai alueen muihin vesistöihin voisi olla kannattavaa. Muntin vesi lienee melko vähäsuolaista. Rapuja esiintyy myös murtovedessä, vaikka niitä ei osata sieltä pyytää. Kuutniemenaukko (kuuvi), Kolkanaukko (kluuvi) – Kaustionaukko (kluuvi)? Kluuveja ei ole tässä hankkeessa tutkittu, mutta asiaan voisi panostaa, mikäli niissä on riittävä vesisyvyys, eivätkä ne mene hapettomiksi ym. Tutkimukset voisi teettää oppilastyönä esim. Turun ammattikorkeakoulun kalatalouden opiskelijoilla. Suojelutilanne pitää erikseen selvittää, ettei kluuveja ei ole suojeltu siten, että rapuistutuksia ei voi niihin tehdä. Lupa istutuksiin pitää aina olla ja lisäksi rapuruton leviämisen estämiseen on laadittava turisteille selkeät säännöt.

Rapujuhlien järjestämiseen olisi Taivassalossa useitakin hyviä paikkoja, hyvän paketin saisi liittämällä sekä ravustuksen, että rapukestit samaan pakettiin, eikä mikään estä niiden erikseen myyntiäkään.

Vesilinnustus

Sorsastus ja muu vesilinnustus kiinnostaa monia metsästyskortin ja metsästyskoiran omistajia, joilla ei ole ”omaa lintuvettä” ja harrastuksesta ollaan myös valmiita maksamaan hyvin. Vesilinnustukseen sopivia alueita Taivassalossa näyttäisi riittävän ja Taivassalon metsästysseurat voisivat yhteistyössä matkailupalveluyrittäjien kanssa suunnitella hyvään hintaan myytäviä opastettuja metsästyspaketteja. Turvallisuusasioihin on kiinnitettävä erityistä huomiota metsästyksen järjestelyissä.

Tuulastus

Tuulastusretkien järjestäminen voisi omalla elämyksellisyydellään ja eksoottisuudellaan kerätä kalamiehiä matkojenkin takaa syksyn pimeneviin iltoihin. Tuulastusretkiin on toki jätettävä aina säävarausta!

Kalastaa kalastajan kanssa

Kalastusmatkailijat ovat usein myös erittäin kiinnostuneita ammattikalastuksesta. Tulisikin pohtia turistien ja kalastusmatkailijoiden osallistumismahdollisuuksia esim. verkkokalastajien pyyntimatkoille. Tämä voisi toimia lisäansiomahdollisuutena etenkin osa-aikaisille suomukalan kalastajille. Itä-Suomessa on hyviä kokemuksia tämän kaltaisesta palvelusta. Verkkokalaan pääsemisestä olisivat valmiita maksamaan varmasti useat mökkiläisetkin, jotka eivät tunne omien taitojensa riittävän verkkokalastukseen, mutta haluaisivat oppia. Myös rysän tyhjennys voisi olla mielenkiintoinen ohjelmanumero. Silloin on kuitenkin huomioitava työn limaisuus, joten on joko tarjottava kunnon suojavaatteet, tai mahdollisuus istua eri veneessä, kuin se missä saalis on.

Varma kalapaikka

Varma saalis – kalastuspakettien myyntivalttina on aina riski, vaikka kalavedet olisivat kuinka hyvät. Jos tätä ”takuuta” halutaan käyttää, on ehkä ajatusta asentaa mereen verkkoallas josta voi onkia (- ainoastaan yrityksen omilla vahvasiimaisilla ongilla - !). Kalaa voi kasvattaa 2 000 kg / a (esim. verkkoaltaassa) ilman ympäristölupaa, ja se määrä riittääkin hyvin virkistyskalastuksen tarpeisiin. Kalaa voi ostaa lisää kalankasvattajalta varmasti kesken kaudenkin, mikäli tarvetta on. Kustavin puolella lähietäisyydellä kalaa kasvattaa mm. Jannen Lohi Oy. Onkilammikko, tai mereen asennettava ”onkikassi” vetävät turisteja ja houkuttelevuutta lisää ennestään saaliin ruuaksi valmistamisen mahdollisuus (savustaminen, grillaaminen). Onkikalakassi voisi olla sijoitettuna vaikka Hakkenpään tai Ihattulan sataman edustalle. Yölliset ”omatoimikalastajat” saa verkkoaltaista torjuttua ruokkimalla kalat hyvin illalla.

Hyvä onkipaikka on varmaa parempi!

Hyvän luonnonkalan onkipaikan saisi melko pienin panostuksin tehtyä Muntinsalmeen. Muntinsalmi on kuroutumassa oleva merenlahti eli flada, joka muuttuu aikanaan kluuviksi. Yhteys mereen on enää 4 metrin levyinen uoma, jonka suulla on kynnys joka mahdollistaa nykyisin enää 0,5 metrin vesisyvyyden. Kynnys haittaa merkittävästi veden vaihtumista fladassa. Muntinsalmeen laskee melko paljon makeaa vettä ja salmen saliniteetti onkin todennäköisesti erittäin pieni. Muntinsalmen käyttöä rajoittaa tällä hetkellä salmen heikko vedenlaatu, salmen pohja on luokiteltu likaantuneesta erittäin likaantuneeksi ja pohjaeläimet muodostuvat pääosin surviaisen toukista (*Chironomus plumosus*). Veden laatua heikentävät salmeen purkautuva happamat alunamaan kuivattamisesta peräisin olevat pumppausvedet, Taivassalon jätevedenkäsittelylaitoksen ja maatalouden ravinnepitoiset vedet. Pohjan laatu ja veden laatu ovat heikoimmat fladan länsipäässä. Lähde: Lounais-Suomen ympäristökeskus, Ympäristölupapäätös Nro 60 YLO, Dnro LOS-2004-Y-1033-121, Annettu julkipanon jälkeen 1.9.2006, (Taivassalon jätevedenkäsittelylaitoksen ympäristölupapäätös)

Fladalla on matkailullista arvoa myös Muntin vanhan kauniin sillan vuoksi ja sillan läheisyydessä on jo valmiiksi levähdyspaikka. Kesämökkejä Muntinrauman rannalla on noin 20 ja vakituksia asuinkiinteistöjä kymmenkunta. Salmen pohjoisella rannalla on Ketarsalmen Kievari, joka on myös kalastusmatkailupalveluja myyvä matkailuyritys.

Muntinsalmen vaatimat kunnostus- ja rakennustyöt

Salmesta olisi suhteellisen pienillä kunnostustoimenpiteillä saatavissa oivallinen kalastuskohde, mikäli alueen maanomistajien kanssa päästään asiasta yksimielisyyteen. Salmen rannoille olisi rakennettava kalastukseen (viehe- ja onkikalastusta varten) matalat laiturit ja luotava tarpeelliset kulkuväylät, ehkäpä myös pyörätuolilla, tai muuten huonosti liikkuville henkilöille.

Taivassalon jätevedenkäsittelylaitoksen toiminnan päätyminen vaikuttanee suotuisasti Muntinsalmen veden laatuun, mutta muitakin toimenpiteitä vesialueen kunnostus vaatii.

Salmessa on oletettavasti tällä hetkellä heikohko kalakanta, sillä kalat kärsivät erityisesti pumppausvesistä, jotka laskevat veden pH:n kaloille ja ravuille sopimattomalle tasolle ja aiheuttavat kaloille muutkin alumiinin tuomat ongelmat. Pohdittavaksi tulisikin ottaa emäksisyyttä lisäävän kemikaalin lisääminen pumppausten yhteydessä veteen pH:n tasaamiseksi. Muntinsalmessa kasvaa vahva kaislikko, jonka kasvualaa voisi ajatella pienennettäväksi virkistyskäytön mahdollisuuksien parantamiseksi. Ruoppaukset voisivat olla vartenotettava vaihtoehto vesistön kunnostuksessa, kuten myös laskeutusaltaiden tekeminen Muntinsalmeen laskeviin veto-ojiin, jotta kiintoainesta ja sen sitomia ravinteita ei kulkisi nykyisiä määriä pelloilta fladaan.

Muntinsalmen ylittävä kapulalossi voisi olla hauska yksityiskohta, joka antaisi oman lisänsä alueen vapaa-ajankalastajille.

Mikäli Muntinsalmi halutaan kunnostaa, niin siihen on laadittava kunnollinen kunnostussuunnitelma ja samalla selvitettävä rantojen omistusoikeudet ja ennen kaikkea omistajien halukkuus yhteistyöhön.

Muntinsalmen kalataloudellinen kunnostus

Kalataloudellinen kunnostus salmeen tulisi tehdä vasta muiden kunnostustöiden jälkeen, kunhan pH:n säätelyjärjestelmä ja ruoppaukset ja kaislikon torjunta on saatu kuntoon ja veden laatu tasaantunut. Muntinsalmen kalakannasta ei ole tehty tietojeni mukaan kunnollista kalakantaselvitystä. Oletettavaa on, että salmessa on särkikaloja ja happamuutta jonkin verran sietävää ahventa. Keväisin salmeen nousee varmastikin kalaa kutemaan, mutta kudun onnistumisesta ei ole tietoja saatavilla, todennäköisesti veden pH on liian alhainen ja happea liian vähän kalojen onnistuneelle lisääntymiselle. Muntinsalmeen olisi varmasti mielenkiintoista istuttaa onkikalaksi esim. karpia ja peilikarpia (kuva 10), jotka kasvisravintoa käyttävinä viihtyisivät hyvin rehevässä salmessa ja olisivat erittäin vetovoimaisia houkuttimia vapaa-ajan kalastajien saaliina. Erilaiset särkikalat lisääntyvät salmessa luontaisesti, mutta vähän harvinaisempiakin istutuslajeja voisi miettiä, esimerkiksi toutain ja monni voisi Muntinsalmessa viihtyä lievästä suolapitoisuudesta huolimatta ja aiheuttamatta haittaa meren kalakannoille.

Muut mahdolliset kohteet makeanveden onkipaikoiksi

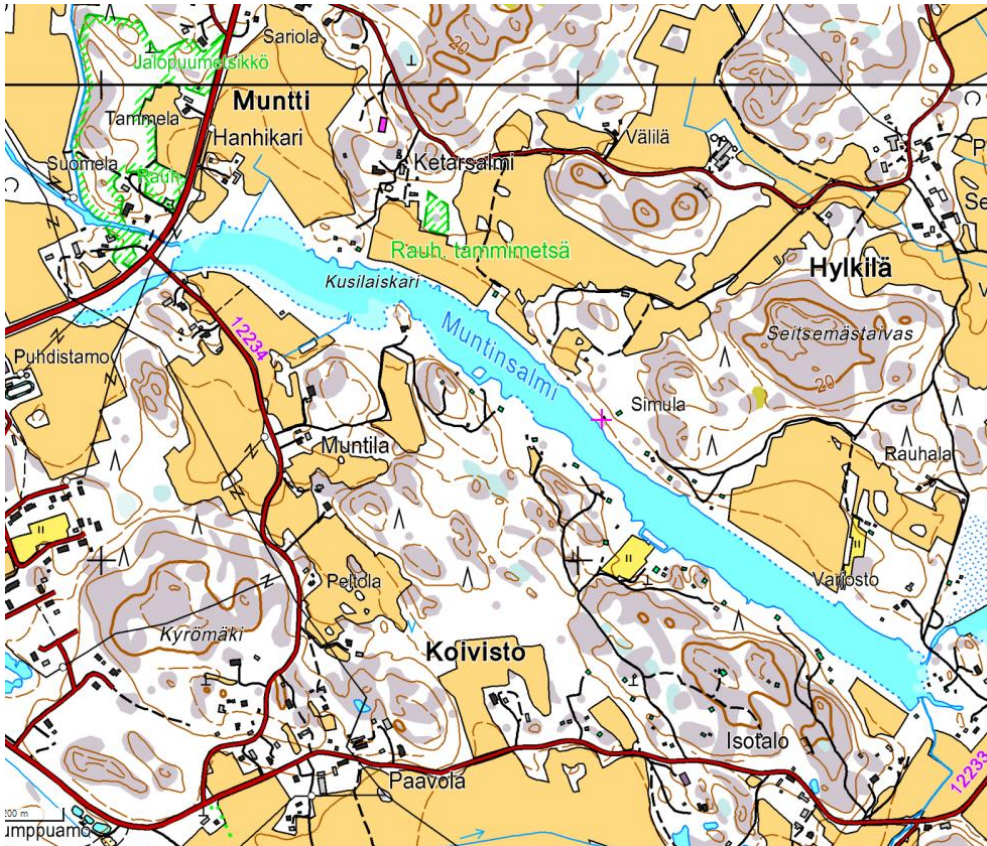
Taivassalossa on useita pieniä järviä ja lampareita, jotka soveltuisivat onkilammiksi, tai muuten vapaa-ajankalastajien kohteiksi. Tämän selvityksen puitteissa niiden tutkiminen ja kartoitus ovat liian suuria tehtäväksi, eikä lähdeaineistoakaan ole saatavilla.

Pienuhkö lampi voisi olla erinomainen onkilammikoksi vaikka kirjolohelle, mikäli verkko-häkistä onkiminen tunnetaan vieraaksi. Lammen tulee kuitenkin olla riittävän syvä ja

kirkasvetinen, happi ei saa loppua kesken kesäkauden, eikä lämpötila muutenkaan saa nousta kovin korkeaksi ja pH:n tulee olla kalalajille sopiva.

Hyvät polut pitää lammelle joka tapauksessa järjestää ja jonkinlaiset laiturit tai muut tasot itse onkimista varten, elleivät rannat siihen luontaisesti sovellu.

Kuva 11, Muntinsalmi. Kuva: Retkikartta.fi

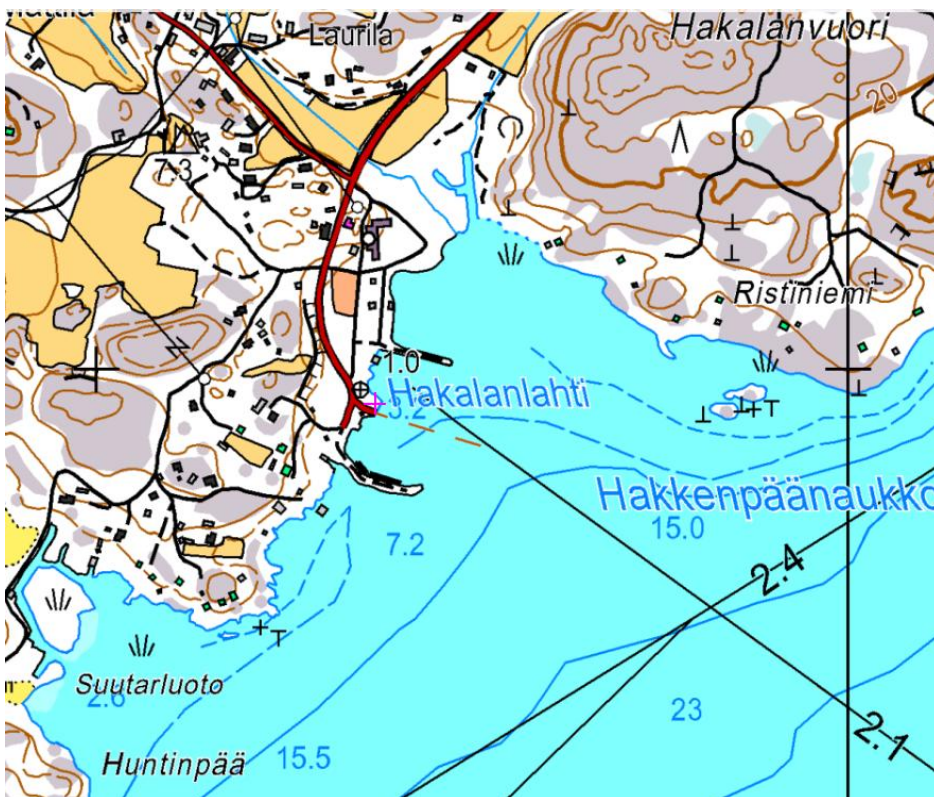

8.7 Hakkenpään palvelukokonaisuus

Hakkenpää on kaunis vanha kylä, jonka elinvoimaisuutta on heikentänyt sahan toiminnan päättymisen, joka on vienyt työpaikat aikaisemmin melko vilkkaasta Hakkenpään satamasta. Sitten sahantien rantaan on perustettu sahan vanhoihin rakennuksiin mm. Sahan saluuna ja Gasthaus saharanta. Lisäksi alueella toimii mm. pienvenetelakka ja siellä on laitureita mm. mökkiläisille, sekä ainakin yhden edelleen toimivan kalastajan kotisatama ja pienimuotoinen vierasvenesatama. Hakkenpään rannassakin olisi tehtävä jonkin verran perustyötä maiseman hyväksi ja mahdollisesti olisi tehtävä maakauppojakin ennen varsinaisen rakennusvaiheen alkamista.

Hakkenpäähän on tilattu ja laadittu arkkitehtitoimisto Sigge Ky:n voimin 1997 kehittämissuunnitelma. Nyt olisi hyvä ottaa vanhat kehittämissuunnitelmat ja piirustukset esiin ja kehittää suunnitelmaa edelleen. Arkkitehteillä on usein sellaisia näkemyksiä rakennetun ympäristön suhteen, joita ei meillä muilla ole, eikä varsinkaan jos silmä on jo tottunut näkymään. Hakkenpäähän on suunniteltu ”kävelykatumallia”. Ajatus tuntuukin hyvältä, se olisi hyvä rakentaa siten, että EU-rahoituksella toteutetaan myös alueen ”kalastushoukuttimet”, laiturit ja hoidetaan myös rannan muu maisemasuunnittelu, jotka saisivat alueelle tulemaan turisteja ja erilaisia rantaputiikinpitäjiä.

Kuva 12, Hakkenpää. Kuva: Retkikartta.fi

Kalastusmatkailun ja kalastuksen palvelukokonaisuuteen olisi varmasti järkevää liittää myös vierasvenesataman kehittäminen palveluineen. Taivassalon eteläkärjen ohittaa melkoinen veneilijäjoukko kesäisin. Veneilijät ovat yleensä melko maksukykyisiä matkailijoita, ja hyvään

paikkaan tulevat varmasti uudelleen. Nykyiset vierasvenesataman palvelut ovat melko vaatimattomat, eikä alue ympäristöineen houkuttele veneilijöitä viipymään alueella, pikemminkin päinvastoin. Hakkenpään edustalla aukeavat Iniön aukko ja Länsiaukko ovat melko avoimia pienveneille, jotka hakeutuvatkin tällä alueella mielellään rannikon läheisyyteen. Hakkenpää onkin varmasti houkutteleva myös suojasatamaksi itä - länsi suunnassa liikkuville veneilijöille. Hakkenpään satamaan tulee kunnollinen ja syvä laivaväylä lounaasta (4.9 m), eikä poikkeama Velkuanmaan-Palvan väliseltä väylältäkään ole suuri. Kymmenen metrin syväväylällekään ei Hakkenpäästä ole pitkä matka. Hakkenpään kummaltakin puolelta lähtee pohjoisen suuntaan johtava väylä (Sröömin 5,5 metrin ja Taivassalon länsirajaa myötäilevä 3,4 metrin, Tuulveden väylä). Lisäksi lähialueella risteilee muita hieman pienempiä väyliä, jotka soveltuvat erinomaisesti huviveneilyyn. Vierasvenesataman ja virkistyskalastuksen matkailijoille sopivat osittain samat palvelut. Vaikka vierasvenesatamassa veneissään yöpyvät eivät aina tarvitse nukkumapaikkaa, niin siistit suihkut, saunat, kunnollinen aamiaistarjoilu, muut ruokapalvelut veneeseen mukaan otettavine tuoreruokineen kiinnostavat kovasti veneilijöitä. Kalanjalostuksen ja kalankasvatuksen ympärille (Ab Salmonfarm Oy / Jörgen Liljeqvist) syntynyt Kasnäsin palvelumalli voisi ainakin osittain toimia hyvänä esikuvana Taivassalon palveluja suunniteltaessa. Kasnäsin hankalan ja pitkän taipaleen taakse on pikkuhiljaa kohonnut kokonainen ympärivuotisesti toimiva ”palvelukylä” hotelleineen, kylpylöineen, ravintoloineen ja kauppoineen.

Ammattikalastuksen tulevat tarpeet ja ehdot tulee huomioida alueen suunnittelussa.

Komia kalastus- ja vierasvenesatama

Hakkenpään satama tulisi rakentaa kerralla kuntoon siten, että se olisi heti valmiina turisteja palvelemaan. Jos houkutellaan turistikin paikalle, mutta palvelut ovat vielä vajaat ja keskeneräiset, niin eivät tule uudelleen katsomaan, koska satama oli ”huono, eikä siellä ollutkaan mitään”. Rakentamissuunnitelma tulisi kuitenkin tehdä siten, että palveluja olisi myöhemmin tarpeen vaatiessa lisättävissä, kuten laiturien laajennukseen ja ranta-aittojen ja kojujen lisäämiseen tulisi ensivaiheessa jättää tilaa myöhemmää tarvetta varten.

Rakentamisen aikaan tulee kuitenkin tehdä laaja mainoskampanja, joka tavoittaa veneilijät (Venelehti, Purjehtija, sanomalehdet ym) ja vapaa-ajan kalastajat (Urheilukalastus, Erälehti, Metsästys- ja Kalastus, harrasteseurojen nettisivut ym). Taivassalolaista paikanniemeä ”Seitsemäs taivas” voisi käyttää markkinoinnissa hyväkseen, se sopii hyvin Taivassalon nimen kanssa yhteen ja pysyy hyvin mielessä!

Taivassalon infotaulut olisi hyvä saada nykyistä paremmin näkyville Kustavintien varteen, lisäksi iso kyltti Vakka-Suomen kalastuspuistosta (sehän onkin Taivassalossa!) ja Seitsemännestä taivaasta, lisäksi Hakkenpään satamaan johtavat näkyvät suuret kyltit jotka alkavat jo ennen Muntin siltaa. Taivassalon opastekyltit tulee ehdottomasti saada Kustavintien varteen Kustavin kylttien rinnalle Turusta tultaessa ja myös Kustavin suunnasta tultaessa!

Hakkenpään alueelle tulisi rakentaa / tilata useita erikokoisia ranta-aittoja ja vajoja, punaisia päre-, kaisla-, tai vähintään huopakattoisia pienehköjä ranta-aittoja ”kalamajoja” limittäin siten, että syntyy kaunis kokonaisuus josta aukeaa hyvä maisema merelle päin ja mereltäkin on kiinnostava ja idyllinen näkymä saman suuntaan. Vierasvenesataman palvelualueen

”kävelykadun” tulee olla sellaisessa paikassa, että sataman käyttäjät ohjautuvat alueelle heti rantauduttuaan sitä suuremmin etsimättä.

Ranta-aittoihin ja vajoihin tulisi pieniä siistejä putiikkeja, jostain saa esim. sellaisenaan syötäviä kalavalmisteita, perunaa ja vihanneksia, merihenkisiä vaatteita, laadukkaita matkamuuistoja, käsitöitä, katseltavaa ja ihmeteltävää veneilijöille ja muille turisteille. Jos alkuun alueella ei ole tarpeeksi myyjiä, voisi olla yhdessä vaikkapa näyttelytila, jossa esitellään Taivassalon kalastuksen historiaa valokuvina ja joitain vanhoja kalastustarvikkeita ja hylkeenpyyntivälineitä tai muuta Taivassalolle tyypillistä esineistöä. Aitat ja vajot vuorataan kauppiaille ja osa tulisi kalastajien ja vapaa-ajan kalastajien käyttöön. Aittojen tulee olla erilaisia kooltaan ja erimuotoisia; jokaiseen kojuun ei tarvitse päästä sisälle asti lainkaan, ehkäpä ainoastaan katoksen alle ”kalatiskille” (kaikissa kojussa tulee olla yöksi suljettavat luukut). Vajot voivat olla osaksi niin tiiviisti, että niillä on yhteistä seinäpintaa, jolloin niitä voi yhdistää yhdeksi isommaksi tilaksi. Kahden vajan väliin voisi jättää myös tilaa sen verran, että siihen saisi katoksen ja alle tuoleja ja pöytiä sateelta suojaan. Yhdessä vajassa voisi toimia Taivassalon opastuskeskus, joka ohjaa Taivassalon muihin kohteisiin (kalastuskohteet ja kulttuurikohteet ym), kuten vielä vanhempi postilaituri, kyynelten kallio, fladat ja kluuvit opastetaulut. Taivassalon kunnan ja kaikkien matkailukohteiden ja palveluyrittäjien tiedot ja esitteet tulee olla helposti saatavilla samasta paikasta ”pienestä matkailutoimistosta” yhdestä vajasta ystävällisen palvelun kera.

Rantaan tulisi rakentaa kunnan puulämmitteinen maalaissauna, ei pientä hikikoppia. Lisäksi tiloissa tulee olla kunnollinen hyvin tuuletettu pukuhuone. Pääsy ulos penkeille vilvoittelemaan merinäkymin olisi varmasti mukava yksityiskohta. Hyvät suihkutilat ja kaikkiaan SIISTIT helposti puhtaana pidettävät tilat. Satamatoimisto voisi tulla samaan rakennukseen kuin pyykinpesu- ja kuivatustilat. Kahvila tulisi saunan yhteyteen, jolloin siitä saa myös saunaoluet vilvoittelutilaan? Kaikkien rakennusten tulee olla rakennustyylistään samantapaisia, vaikka ovatkin erilaisia kooltaan ja muodoltaan.

Alueella voisi hyvinkin olla **kunnollinen** ruokaravintola, ilman seisovaa pöytää, jossa ruoka helpolla seisoo tuntikausia. Aamiaistarjoilu veneilijöille tulee järjestää. Kalaa ja vielä luonnonkalaa pitää olla aina tarjolla ja lisäksi muutakin lähiruokaa, mieluiten vielä Taivassalosta, jotta voidaan mainostaa ekologista lähiruokaa – ja pyytää samalla kunnan hintaa.

”Tori” aukeaa merelle päin, siten että näkymä on hyvä. Ranta-aitat peittävät sen mitä peittää pitää, ellei kaikkea haluttua saada puretuksi (saluunan vuokrasopimus on voimassa vielä 8 vuotta, venetelakan ja vierasvenesataman 3 vuotta). Aittojen takana on oltava kunnollinen huoltotie. ”Torin” maapohja olisi kaunein mukulakivin kivetettynä, mutta sen tulee kuitenkin olla *helposti puhtaana pidettävä*, eikä ”kalastajakylämäinen” idylli saa särkyä (ei mielellään asfalttipihaa). Torille tulee voida asentaa pöytäryhmiä varjoineen kiireetöntä istuskelua varten ja lisäksi kukkalaatikoita tai istutuksia alueen kaunistukseksi.

Vapaa-ajan kalastajille tulee rakentaa helppohoitoiset kalankäsittelytilat, savustuspaikka ja grillikota nykyisen matonpesupaikan läheisyyteen, lisäksi tulee saada vessat ja muu jätehuolto kuntoon, sillä kalanperkuutähteet eivät saa haista missään tilanteessa. Kalankäsittelytilan puhtaanapito ei saa muodostua ongelmaksi, vaikka kaikki eivät varmastikaan siivoa kunnolla jälkiään. Voisi olla myös kalojen ”perkuupalvelu” ja ”savustuspalvelu”, lisäksi

”kylmäsäilytyspalvelu”, mutta riittääkö palkanmaksuun asti kalankäsittelyä? Palvelut voisi ehkäpä yhdistää ravintolapalvelujen tai kalamyynnin palvelujen yhteyteen.

Vanhat Sahan Saluunan rakennukset

Majoitustilojakin rannassa on, Gasthaus Sahanranta toimii vanhassa sahan rakennuksessa. Rakennuksen ulkonäkö on suhteellisen hyvä ja huoneitakin on korjattu (huoneissa sisällä ei ole käyty). Gasthausin nykyisillä nettisivuilla olevat palvelut: perusvarustus, alueella lukittava pyörien säilytystila, kunnan uimaranta vieressä, kalastusmatkoja, talvella varattavissa pilkkijöille, minigolf, petanque, grillikatos, veneiden vuokrausta, asuntovaunu-alue, kesä kioski josta saa myös elintarvikkeita ja olutta. Päärakennus on punainen puinen ja epäsiistin näköinen, mutta sen voisi mahdollisesti kunnostaa johonkin käyttöön, joskin korjauskustannukset nousevat korkeiksi. Rakennus vaatii erittäin paljon kunnostusta. Nettisivuilla oli yrityksestä mainos, joka ei juurikaan vastannut nähtyä, mm. pienoiskolfia ei löytynyt, eikä mitakaan luvattuja palveluja. Vanhan saunan yhteydessä oli rikkinäinen pesukone, ei kuivatusrumpuja. Saunarakennuksessa on myös pieni terassi ja uudemmat saunat pesutiloihin. Sahan saluunan tilat vaikuttavat ulospäin resuisilta. Ulkona seinillä riippui vanhoja rikkinäisiä verkkoja koristeena, mutta ilmeisesti ovat olleet siinä jo useita vuosia. Vaikutelma oli ikävähkö, eikä vastannut tarkoitustaan.

Asuntovaunualueella ei ollut kuin muutama asuntovaunu, eikä alueen mainoksiakaan tienvarsilla juuri näkynyt, että matkailijat olisivat voineet paikan löytää. Matkan varrella ei ole kunnollista mainoskylttiä sen kummemmin asuntovaunualueesta, kuin Gasthausinkaan palveluista.

Asuntovaunualue on kuitenkin rauhallinen, tasaisessa paikassa ja meri melko lähellä, joten melko pienellä kehittämisellä alueen vetovoimaa voisi lisätä melkoisesti.

Kalastajien rakennukset ja laiturit

Kalastajilla on kaksi rantavajaa kylän yhteisellä alueella, joista toinen on edelleen käytössä ja toinen näyttäisi olevan käyttämättä. Kalastajien laiturit ovat vajojen edustoilla. Lajittelutila puuttuu Hakkenpäästä kokonaan ja yksi kalastaja toimii kokonaan vailla tiloja.

Ongelmana on kalastajien vajojen sijainti keskellä ranta-aluetta. Kalastajille tulisikin rakentaa uudet siistit tilat alueen eteläiseen päähän. Kalastajien tiloihin tulisi jättää varaus laajennuksia varten, jos (ja kun) toimintaa Tuomaraista siirtyy Hakkenpäähän. Ainakin Hiab, jääkoneet ja kylmiöt tulisi saada alueelle jo nyt.

Yhteysaluslaituri

Yhteysalus Teersaloon lähtee Hakkenpään rannasta. Laituri on melko keskeisellä paikalla. Yhteysalus ei ota autoja kyytiin, joten satama-alue on nykyisin hyvin rauhallinen yhteysalusliikenteen sitä suuremmin häiritsemättä. Pieni yhteysalus saattaa osaltaan olla tuomassa ripauksen merellistä eksotiikkaa rantaan ja tarjoaa myös mahdollisuuden pieneen edulliseen venematkaan. Yhteysalusliikenne tulisi kuitenkin saada palvelemaan myös autoilijoita, jolloin rengastietä kiertävien joukko kasvaisi merkittävästi. Tällä hetkellä pientä rengastietä ei pääse kiertämään autolla lainkaan.

Laiturirakenteet ja yhteysaluksen ranta ovat suhteellisen siistit ja edusta on asfaltoitu. Laiturissa on Kalarannan Vihannes Oy:n omistama styroxlaatikkovaja.

Muuta

Rantaan päätyvät entiset viemäriputkien päät tulee saada poistettua tai ainakin piiloon (matonpesupaikan viemäri).

Uimaranta on matonpesupaikan ja venesataman vieressä?

Veneluiska + parkkipaikka tulee olla lähekkäin, etteivät autot jää sikin sokin trailereineen alueelle. Parkkipaikat sen verran kauemmas rantaan, että rantaviiva jää parempaan käyttöön.

Paljon lisää venepaikkoja, osa vuokrapaikoiksi, ja osa vierasvenesataman lyhytaikaisiksi venepaikoiksi. Kuntalaisille tulisi olla vuokrapaikkoihin hieman halvemmat laiturimaksut.

Laiturien vuokrapaikat ja erityisesti vierasvenepaikat tulee saada hinnaltaan niin **kohtuullisiksi** että ne houkuttelevat veneilijöitä käyttämään rahojaan rantaan. Talvitelakointien hinnalla ei ole niin paljoa merkitystä ravintolapalvelujen käyttöön.

Laiturille tulee rakentaa riittävästi sähköpisteitä, että pitkät johdot eivät risteile laiturilla. Mitoitusten tulee olla riittävät; veneitä lämmitetään öisin, jolloin sähkön tulee riittää jokaiselle. Vesipisteitä on oltava tarpeeksi paljon jonottamisen estämiseksi. Septitankin tyhjennyspisteet pitää olla nykyaikaisessa vierasvenesatamassa ehdottomasti. Polttoaineen jakelupisteen tulee myös toimia sirukortilla nykyisen palvelutason parantamiseksi.

Telakka-alue ja veneiden talvisäilytys tulee saada "pois silmistä". Ruma vanha hallirakennus toiminnee nyt veneiden talvisäilytystilana. Telakka-alueen voisi vähintään aidata siististi ja istuttaa villiviiniä tai humalaa hallin maisemointiin – tai mieluummin siirtää koko telakan alue vähän sivummalle.

"Pelargonia / kalastajakylä" imago tulee hankkia ja saada myös säilymään! Alueelle tulee laatia melko tiukat säännöt, jotka velvoittavat alueella toimivia yrittäjiä pitämään alueen siistinä ja rakennuskannan kunnossa. Voi olla jonkinlainen kynnys saada nykyisiä toimijoita muuttamaan totuttua toimintaansa.

Hakkenpään kylänraittia tulisi saada siistimmäksi. Huonokuntoiset rakennukset ja risukasat pilaavat raitin tunnelmaa, kuten Hakkenpään satamassakin. Lähin hylätty rakennus on saluunaa vastapäätä. Pitää olla mukava kävelyreitti mietittynä veneilijöitä, vapaa-ajankalastajien perheitä ja muita alueella viipyileviä matkailijoita varten. Rappiotunnelma tulisi saada kokonaan pois Hakkenpään alueelta. "Taivassalon kaunein piha" tai "Taivassalon kaunein kylä" –kilpailu??

Merellekin voisi laittaa opastekylttejä Hakkenpäähän väylien risteyskohtiin, jolloin sataman löydettävyyys paranisi mereltäkäs.

Swan purjehdus? Vierasvenesataman tulee olla valmis myös isoille tapahtumille, mikäli alueesta halutaan kunnolla tuottoa!

Muntinsalmen kunnostetut kalapaikat (oma kappaleensa) tarjoaisivat vaihtoehdon merikalastukselle ja olisi paikkana helposti lähestyttävä myös huonolla säällä ja lasten kanssa.

Onkipaikat tulee rakentaa myös Hakkenpäähän (aallonmurtajat, verkkokassi...), lisäksi tulee olla saatavilla kalastusoppaiden palvelut.

Mitä tarjontaa kalastamattomille henkilöille kyläkierroksen lisäksi?

Autoa käyttävät perheenjäsenet pääsevät lähikohteita pidemmällekin, mutta mitä palveluja rakennetaan veneillä tuleville kalastamattomille henkilöille ravintolapalvelujen lisäksi? Tilauksesta paikalle voisi tulla kampaaja ja kynsienhoitaja, hieroja, jalkahoitaja tms. jotka voisivat toimia samassa tilassa yhdessä tai erikseen. Tilataksilla voisi lähteä kulttuurikierrokselle, tarjolla mm. kartanomuseo, pionien koti, Taivassalon kaunis kirkko ym ja esimerkiksi järjestetyt veneretket Katanpää, Teersalo ja Vehmassalmi? Naiset yleensä unohdetaan kokonaan kalastusmatkailupalvelujen suunnittelun yhteydessä, joten siitä voisi saada alueen markkinointiin loistavan palveluvaltin.

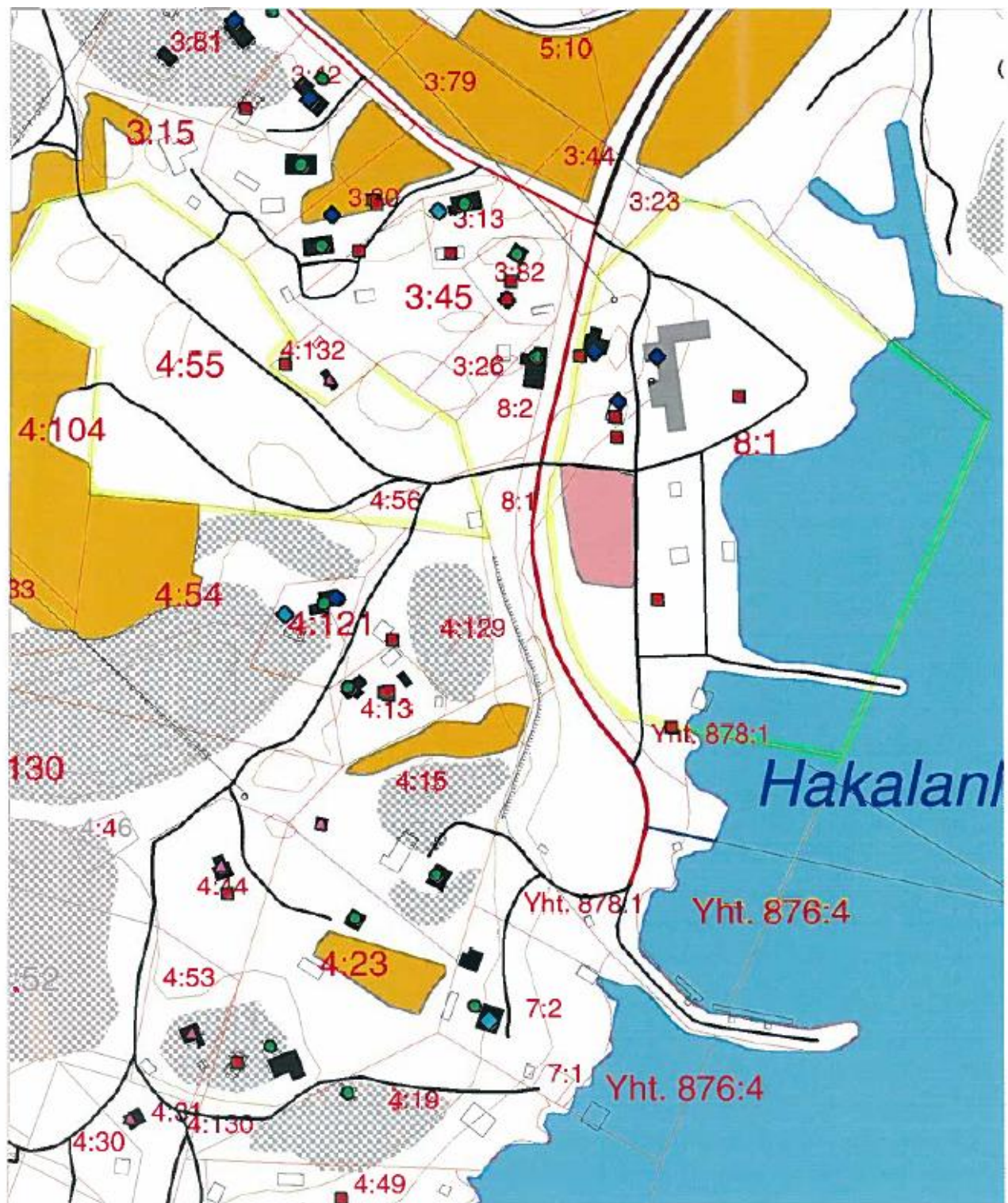
Lapsille voisi helposti rakentaa viitoitetun "vesiväylän" kuivalle maalle rakentaen minikokoiset vesiliikennemerkkit (selityksineen) tälle väylälle. Muitakin leikkipaikkoja voisi olla, ainakin kunnan keinut ja leikkilaiva.

Tanssilavaa Hakkenpäähän on toivottu, eikä se huono idea olekaan. Juhannusjuhlia, muinaistulien yö- tapahtumia ym. voisi rannalla järjestää tanssilavan yhteyteen.

Lenkipolkujen kuntoilulaitteita voisi rakentaa rantaan? Minigolfrata toisi mukavaa puuhaa ja ajankulua.

Hakkenpään sataman kunnostaminen matkailukäyttöön vaatii ehdottomasti ensin alueen melko täydellistä kunnostamista siivouksineen, rakennusten purkamisineen ja saastuneiden maa-alueiden puhdistamisineen tai peittämisineen.

Kuva 13, Hakkenpään satama-alueen kaava.

Rantavajat ja ranta-aitat ja muut rakenteet

Rantavajat:

Selvitys: Turun kaupungin työkeskus, Kanslerintie 19, Turku. Puutyöosasto, puh. 02 262 6280 (Kouki). Kuvat 16 ja 17.

Työkeskuksen valmistamat kojut ovat metallitukirakenteisia, ulkoverhous puu, mutta ne on levytetty vanerilla. Sähköistys vajoissa on, vesijohdotus mahdollista tehdä. Pohjalla on lämpöeristys 10 cm villaa, ja niiden luukut ovat joko yhdeltä tai kahdelta sivulta avattavia (kaasujousi) ja niissä on yksi lukittava ovi. Katto alunperin peltiä, mutta voi olla myös muu, kuten huopakate. Katossa koukku kojun nostoa varten (ovat helposti hiabilla nostettavissa), ja kuorma-auton lavalle mahtuu kerrallaan kaksi kojua. Mikäli kojun koko kasvaa, voi nosto hankaloitua painon lisääntymisen vuoksi. Kojua voi jonkin verran räätälöidä toiveiden mukaan, myös niiden kokoa. Väreinä on ollut punamulta, sininen, myös muita värejä voi saada tilauksesta. Koju on niin raskas, että se kestää tuulta ja pysyy hyvin pystyssä.

Kojut on nähtävillä Pääskyvuoren kasarmilla, Turun kaupungin tilalaitoksella on avaimet kojuihin; etukäteen on sovittava näytöstä Pekka Karlssonin kanssa.

Hinta noin 5500 – 6000 € varustelutasosta riippuen, oletettavasti vesijohdotuksella hieman lähtöhintaa kalliimpi (ei käytettävissä laskettua hintamuutosta). Piirustukset vajoihin on saatavilla.

Rantavajat voisi sijoittaa modernin ravintolarakennuksen ja kalastajien alueen väliin siten, että erilaiset tyylit vaihtuvat hillitysti sulautuen toisiinsa. Vajat tulisi sovittaa alueelle siten, että niitä voi tarpeen vaatiessa lisätä alueen kokonaisuuden muuttumatta. Vajojen väri tulee miettiä huolella, jotta harmonia alueella säilyisi. Väreinä olisivat tyylikkäämmät maavärit ja niiden vaalennetut sävyt, kuten punamulta ja okra, sekä okran eri vaalennusasteet, kirkastettuina valkoisin reunalaudoituksin. Lisäksi piristystä vajojen väriytykseen voisi tuoda hillitty siniharmaa. Eri tarkoituksiin tarkoitettut vajat voisivat olla erivärisiä, kuten kalatuotteille sinisiä, vihanneksille punaisia, muille elintarvikkeille vaaleankeltaisia ja muihin tarkoituksiin okrankeltaisia.

Ranta-aitat:

Aittojen tulisi olla tyyliältään saaristoon sopivia ja idyllisiä, kuten edelläkin on kerrottu.

Ranta-aittojen koko ja varustelutaso voisivat muuttua vierasvenesatamasta etäämmäksi mentäessä enemmän vapaa-ajan kalastusta ja ammattikalastusta palvelevaksi ja myös majoitustiloiksi sopivia aittoja voisi alueelle rakentaa olemassa olevien palvelujen tueksi.

Ammattikalastuksen rakenteet

Nykyisin keskellä Hakkenpään ranta-aluetta on yhden kalastajan ranta-aitta ja pihalla kalapaljut ym., jotka tulisi siirtää sivummalle näinkin keskeiseltä paikalta. Kalastusalueet sopisivat ehkä paremmin hieman etäämmälle vierasvenepaikoista. Ammattikalastuksen toimintojen osittaisesta siirtämisestä pois Tuomaraisten alueelta Hakkenpään tulle harkita vakavasti. Nykyinen tilanne vastaa ”munien laittamista samaan koriin”, sillä Tuomaraisten tulevaisuutta on erittäin vaikea ennustaa. On täysin mahdollista, että yhteistyö ei ole nykyisellä tavalla mahdollista tulevaisuudessa, kun omistus-suhteet muuttuvat. Siitä syystä tulisikin jättää kunnollinen tilavaraus Hakkenpään alueelle ammattikalastukselle. Kaikkien ryhmien edun mukaista lienee se, että ammattikalastuksen tilat ovat lähempänä etelänpuoleista aallonmurtajaa.

Ammattikalastukselle tulee rakentaa, (tai ainakin jättää tilaa niiden tulevalle rakentamiselle) kunnollinen laituri, sekä kalankäsittelytilat, kylmiötilat ja jääasema, sekä riittävästi varastotiloja ja sosiaalityilat. Ammattikalastuksen tiloja voi rakentaa idyllisen näköisiin ranta-aittarakennuksiin siten, että alueen vaihtelusta vapaa-ajan kalastuksen palveluista ei ole helppo havaita ja lisäksi jotkut tilat voisivat palvella kumpaakin käyttäjäryhmää. Veneenlaskuluiska ja osittain laiturikin voisi olla yhteinen vapaa-ajan kalastajille ja ammattikalastajille. Ammattikalastuksen tiloja rakentaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että ”kaikki irtaimet tavarat” saadaan katseilta piiloon.

Ravintola – satamatoimisto – saunat ja pyykinhoitotilat

Ravintolarakennuksesta voisi tehdä saman tien niin suuren, että kaikki vierasvenesataman palvelut asettuisivat saman katon alle.

Ravintolarakennuksen tulisi istua kokonaisuudessaan hyvin maisemaan. Rantaan sopisi rakennus, josta on hyvät näkymät ja isot ikkunat meren suuntaan. Rakennus sijoittuisi mahdollisesti lähemmäs alueen pohjoisempaa osaa ja se voisi olla osittain laiturillakin.

Ravintolarakennuksen on joka tapauksessa niin suuri, että ainakin osittain peittää taakseen sellaisia rakenteita joita ei toivota näkyvän meren suuntaan, kuten karavaanarialue, tai telakka-alue. Huvi- ja työveneiden talvitelakointiin tulisi jättää alueelle joka tapauksessa tilaa.

Kuva 14, Ravintolarakennus Oslissa. Kuva: Vesa Rantala

Ravintolarakennusta suunniteltaessa olisi mukava yksityiskohta, kuten yllä olevassa kuvassa 14 olevan ravintolarakennuksen edustallakin on, tehdä mahdollisuus isompien veneiden (laivojen) kiinnitys välittömästi ravintolan eteen. Tällainen mahdollisuus kiehtois ainakin purjelaivoilla, tai muilla isoilla charter aluksilla saapuvia ryhmiä. Ratkaisu vaatii melko suurta tilaa alusten kääntymiselle ja suurta vesisyvyyttä satamaasa.

Alla on kuva Turun Kupittaaan puistossa olevasta paviljongista. Tämä paviljonki on erittäin kaunis rakennus sekä päivällä, että yöllä valaistuna. Kupittaaan paviljonki on sellaisenaan liian suurikokoinen Hakkenpäähän rakennettavaksi, mutta jonkinlaisena esimerkkinä sekin voisi toimia rakennuksen lähes ympäri asti kiertävine parvekkeineen. Rakennuksen pyöreä muoto palvelisi Hakkenpäässäkin hyvin tarkoitustaan, sillä liikennettä ja merta alueella on lähes joka puolella. Tämän kaltaiseen rakennukseen olisi mahdollista lisätä myös kaikki edellä kuvatut palvelut satamatoimistoinen ja saunoineen ym. Pyöreän rakennuksen katolle voisi ajatella vielä ”merenkulkuvalot”, jotka ohjaisivat veneilijöitä paikalle.

Kuva 15, Kupittaaan paviljonki. Kuva: <http://www.kupittaaanpaviljonki.fi/galleria/>

Kolmantena vaihtoehtona olisi aivan tavallinen suorakaiteen muotoinen rakennus, joka sopisi ehkä maalaismaisemaan hyvinkin, mutta onko se kuitenkin uutena rakennuksena riittävän houkutteleva vetovoimaiseksi turistikohteeksi? Suorakulmaisesta rakennuksesta muunneltavuus ja laajentaminen ovat paljon helpompia toteuttaa, kuin jonkun erikoisemman muotoisen rakennuksen olisi.

Kuva 16 ja kuva 17, Turun kaupungin työkeskuksen valmistama myyntikoju ja kojun metallirakenteet. Kuvat: Turun kaupungin työkeskuksen arkisto.

Kalastusmatkailuhankkeita Lounais-Suomi

Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008 – 2013, Maa- ja metsätalousministeriö, Vammalan Kirjapaino Oy, 2008. Netissä luettavissa osoitteesta: <http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/kronjulkaisusarja/5vUWwHqbn/Kalastusmatkailunkehitt.pdf>

Hankkeen nimi: Vakka-Suomen kalastusmatkailun kehittämissuunnitelma

Hakija: Ravakka ry; Hankkeen keskeinen sisältö: Hankkeen tavoitteena oli tehdä Vakka-Suomen kalastusmatkailun nykytilan selvitys ja suunnitelma siitä miten alaa pitäisi viedä eteenpäin. Toteutusaika: 1.7. – 31.12. 2009

Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus / Turun yliopisto, on tuottanut Vakka-Suomen kalastusturismin kehittäminen –selvityksen 2002. Hankkeen kalastusmatkailua koskevaan kyselyyn oli vastannut silloin neljä Taivassalolaista kalastajaa, jotka olivat valmiita kehittämään matkailukalastuspalveluja. Hankkeen tarkemmat tulokset eivät ole käytettävissä, joten yhteystietoja minulla ei ole käytettävissäni. Taivassalo on jäänyt jostain syystä kuitenkin vähälle huomiolle tässä yliopiston koordinoimassa hankkeessa ja pääpainon on saanut Uudenkaupungin kalastusmatkailu / matkailukalastus, jossa matkailusta kiinnostuneita kalastajia oli seitsemän.

Raportti netissä: http://www.mmm.fi/attachments/elinkeinokalatalousloppuraportit/5AJdbnjiU/vakkasuomi_kysely.pdf

Kalastusmatkailuselvitystyö on parhaillaan käynnissä myös Ravakka ry:n toimesta. Kalastusmatkailupaketteja (Heli Walls) on kalastuspuiston rahoituksella laadittu ainakin Kustaviin, samoja ajatuksia voitaneen soveltaa myös Taivassalossa:

Kalastusmatkailun verkostot –hanke Vakka-Suomeen (Ravakka ry)

Hankkeen keskeinen sisältö

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on lisätä Kalastuspuisto-alueella olevien kalastusmatkailuyritysten tunnettuutta, asiakaslähtöisyyttä sekä saavutettavuutta ja näin parantaa koko elinkeinon kannattavuutta. Hanke kehittää alueelle uusia myyntivalmiita kalastusmatkailutuotteita. Pääasiallinen asiakaskohderyhmä ovat yritysryhmät, joista kalastusmatkailuyritykset nykyisellään saavat noin 90 % asiakkaistaan. Hankkeen kohderyhmänä ovat alueella toimivat yrittäjät joilla on sekä tahtotila lähteä kehittämään yhdessä kalastusmatkailu-tuotteita, että myös tarjottavaa näihin matkailupaketteihin jo olemassa olevan toiminnan lisäksi. Hankkeen tuloksena syntyvä kalastusmatkailu- tuotteiden myynti- ja markkinointiorganisaatio kasvattaa yritysten liikevaihtoa suoraan ja välillisesti. Karkea arvio myynnin vuotuisesta lisäyksestä on kahden vuoden toiminnan jälkeen 20 % majoituksen, opaspalveluiden ja venevuokrauksen osalta. Keskeisenä tavoitteena on lisätä Kalastuspuisto-alueella olevien kalastusmatkailuyritysten tunnettuutta sekä saavutettavuutta ja näin parantaa koko elinkeinon kannattavuutta.

Toteutusaika: 15.2.2011 – 31.12. 2012. Hankkeen kustannukset yhteensä: 61 000 €

Kalastusmatkailun kehittäminen Vakka-Suomen kalastuspuiston alueella –hanke:

Hanke on toteutettu 1.7.2009 – 1.7.2010 välillä. Raportissa on käyty läpi alueen kalastusmatkailu-yrityksiä ja pohdittu koko Kalastuspuiston alueen yhtenäistä kehittämistä ja matkailukalastuksen kehittämistä kärkituotteeksi. Loppuraportti netissä: [http://www.ravakka.fi/SIRA_Files/downloads/Kalastusmatkailun keh loppurap.pdf](http://www.ravakka.fi/SIRA_Files/downloads/Kalastusmatkailun_keh_loppurap.pdf)

http://www.kalapaikka.net/kalastus_suomessa.asp

<http://www.kalastajanmaailma.com/fishingparadise> Heinolan keskustassa

Suomalaisen kalastusmatkailun edistämisseura ry

Kalatalouden keskusliitto

Malmin Kauppatie 26

00700 Helsinki

puhelin: (09) 6844 590

Toimisto on avoinna:

arkipäivisin klo 8.00 - 16.00

paitsi 1.6. - 31.8. klo 8.00 - 15.00

Keskusliitossa kalataloutta edistävät seuraavat henkilöt:

Toiminnanjohtaja Markku Myllylä

p. 0400 601 965

p. 09 6844 5925

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ahven.net

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön yhteystiedot

Toimisto: Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry, Vanha talvitie 2-6 A 11, 00580 Helsinki, puh. (09) 2289 130, fax. (09) 684 9904, s-posti: [vapaa-ajankalastaja\(at\)vapaa-ajankalastaja.fi](mailto:vapaa-ajankalastaja(at)vapaa-ajankalastaja.fi), kotisivut: www.vapaa-ajankalastaja.fi

Toimisto on avoinna ma-pe klo 9.00-16.00. Puhelinpalvelu on avoinna ma-to klo 9.00-16.00. Toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä

(hallinto, vapaa-ajankalastuksen edistäminen, kansainväliset asiat)

tiistai-torstai: os. Vanha talvitie 2-6 A 11, 00580 Helsinki , puh. (09) 228 91312

maanantai ja perjantai: os. Revonkatu 14, 40400 Jyväskylä, puh. ja fax. (014) 272 310
puh. 050 309 7204, s-posti: [ilkka.makela\(at\)vapaa-ajankalastaja.fi](mailto:ilkka.makela(at)vapaa-ajankalastaja.fi) .

9 Vesiviljely

Taivassalossa ei ole tätä kirjoitettaessa toiminnassa olevia vesiviljelylaitoksia, joten tätä toimintalinjaa on vaikea Taivassalossa kehittää ilman merkittäviä panostuksia. Laitosten kokonaismäärä on Suomessa aleneva, mutta laitosten kokoon tavoitellaan kasvua.

Vesiviljelyrekisteriin ilmoitettuja vesiviljelylaitoksia tai tuotantoyksiköitä oli Suomessa vuonna 2009 yhteensä 515 kpl (600 kpl / 2003), joista merialueella noin 141 kpl (160kpl / 2003). Näistä ruokakalalaitoksia oli 126 kpl (154 kpl / 2003), poikaslaitoksia 14 kpl (9 kpl / 2003). Sisävesialueella laitoksia oli yhteensä 374 kpl (450kpl / 2003), joista ruokakalalaitoksia 61 kpl (69 kpl / 2003) ja poikaslaitoksia 89 kpl (95 kpl/2003). Luonnonravintolammikoita oli 227 kpl (294 kpl/2003). (Lähde: EVIRA Kalanviljelylaitosten valvontaopas ja <http://www.rktl.fi/tilastot/vesiviljelytilastot/vesiviljely/>).

Vesiviljely-yrityksiä on vain murto-osa edellä mainituista määristä, sillä laitoksia on yleensä useita yhden yrityksen silällä.

Proteiineista on maailmanlaajuista pulaa, ja Suomeenkin tuodaan kalaa, myös kasvatettuja kaloja ”vähän hienommilla nimikkeillä” Kiinaa ja Vietnamia myöden. Jalostuksen raaka-aineeksi tuodaan kasvatettua kirjolohta Chilestä ja Norjasta ym. Kasvatetulle kalalle on kysyntää Suomen markkinoiden lisäksi Euroopan markkinoilla. EU:n tavoite on lisätä kalankasvatusta huomattavasti omavaraisuusasteen nostamiseksi. Nykyisin Suomeen tuodaan kalaa merkittävän paljon, vaikka olosuhteet kalantuotantoon ja sen lisäämiseen olisivat täällä erinomaiset.

Kaikki mahdollinen vesiviljelyn tukemiseksi on tehtävä, sillä mikäli vesiviljely loppuu, samalla loppuu myös kalastus, koska kalastuksen volyymit ovat niin pieniä ja lyhyisiin sesonkiaikoihin sidottuja, että ne eivät pidä yksin kalakauppaketjun ja jalostuksen yksin prosesseja elinkelpoisina.

Kompensaatiopyynnillä voidaan edelleen vähentää vesiviljelyn ympäristökuormitusta. Kalastusta koskevassa osiossa on kerrottu poistopyynnin mahdollisuuksista kalastajien ja vesiviljelijöiden yhteistyön käynnistämiseksi. RKTL:n tekemien analyysien perusteella on laskettu kertoimet, joiden avulla voitiin arvioida, kuinka paljon vähäarvoista kalaa verrattuna tuotettuun kirjolohimäärään tulisi poistaa fosfori- tai typpimäärän poistamiseksi merestä. Keskimääräinen fosforin kerroin on 0,86 ja typen 1,73.

Liitetiedostossa on kerrottu aiheesta lisää liitteissä ”Kompensaatiopyynti” ja ”Kalanviljelyn nettokuormitus – RKTL:n esiselvityshanke

9.1 Sijainninohjaus

Sijainninohjauksen tavoitteena on keskittää laitoksia paremmille paikoille, alueille joissa on hyvät virtaukset, puhdasta vettä, suotuisat olosuhteet niin kalojen, kuin kalojen hoitajienkin kannalta ja lisäksi tavoitteena on mahdollisimman vähän naapurustoa laitoksen läheisyyteen. Taivassalon vesialueet sijoittuvat Saaristomeren alueelle, joten vesiviljelylupia on vaikea alueelle saada Saaristomeren vedenlaadun vuoksi. Vesiviljelyn lisääminen Suomessa on

kokonaisuudessaan tavoiteltava asia, jotta kalanjalostuksen ja kuluttajien sanelema tarve saataisiin täytettyä ja tuontikalan määrää pienennettyä.

Taivassalon alueella isomman vesiviljelyalueen perustamiseksi kyseeseen tulisi lähinnä Länsiaukon (Iniön aukon) vesialueet. Veden vaihtuvuus ja laimenemisolosuhteet ovat alueella hyvät ja veden laatu on parempi, kuin sisäisemmillä Saaristomeren alueilla.

9.2 Mahdollisuudet vesiviljelyn kehittämiseksi

Kooltaan merkittävien ympäristölupien hakeminen ja alueen kaavoittaminen vesiviljelytarkoituksiin Taivassalon eteläisille vesialueille voisi tulla kyseeseen. Yhteisalue voisi olla suunnattu monelle eri yritykselle, jossa yrityskohtaiset erilliset alueet, tai ehkä vaikeammin markkinoitava usean miljoonan kilon yksittäinen tuotantoalue, joka voisi kiinnostaa Suomen suurimpia tuottajia ja jopa ulkomaisia toimijoita. Joka tapauksessa vesiviljelylupaa tulisi hakea melko laajamittaiselle toiminnalle, jotta se tarjoaisi riittävän kiinnostuksen kohteen alueelle siirtymiselle ja uuden toiminnan aloittamiselle. Laajamittaiseen yhteistyöhön sisältyisi mahdollisesti myös vesiviljelyalueen yhteinen keskusperkaamo.

Kuva 18, Peilikarppi, *Cyprinus Carpio*, Kuvassa silminnähden tyytyväinen Suomen ennätyskalan (9,290 kg) pyytäjä Vesa Karsikas

10 Kalakauppa Taivassalossa ja sen ympäristössä

Elävän kalan säilyttäminen ja kerääminen sumppuun helpottaisi kalojen keruuta myyntiä varten, menetelmä ei ole enää uusi. Tällä tavalla saalista saataisiin kerättyä niin isoja määriä, että sitä kannattaisi tulla noutamaan jo vähän kauempaakin ja myös ”laatua ostavat” kalanostajat voisivat toimia alueella paremmin. Vesiviljelykäytöstä poistetut verkkohäkit toimivat hyvin sumppuina ja niitä saa usein hankittua hyvin edullisesti, kun vesiviljelijät uusivat kalustoaan. Sumppua voi säilyttää suojaisilla vesialueilla rannan tuntumassa (sellaisillakin alueilla, jotka eivät sovellu vesiviljelyyn). Käytetyt allasrakenteet ja kassit kestävät vielä pitkään suojaisilla paikoilla, vaikka eivät enää kestäisikään vesiviljelykäytössä, kunhan ponttoonien kunnosta huolehditaan.

10.1 Taivassalon kalanostajat

Länsi-Rannikon Kala Oy

Anssi Päivärinta p.+ 358 2 84 66 422
toimitusjohtaja
anssi.paivarinta@lrk.fi

Puhelin p.+ 358 2 8466 400
Kalarannantie 175
23310 TAIVASSALO
E-mail: lrk@lrk.fi

Länsi-Rannikon Kala Oy sijaitsee Taivassalossa. Yhtiö on perustettu v. 1973. Yhtiöllä on Taivassalossa yli 5000 m² suuruiset tuotantotilat, jotka täyttävät EU:n vaatimukset elintarvikekalan käsittelyn ja pakastuksen osalta. Yhtiö sijaitsee kalasataman yhteydessä, johon johtaa 5,5 m väylä, satamassa on monipuolinen varustelu kalastajien käyttöön. Valtakala on silakka. Myös kuhaa ja ahventa saadaan saaliiksi runsaasti. Velkuan Teersalon kalasatamassa yhtiöllä on pakkasvarastotilat. Teersalon satamaan johtaa 2,5 m väylä. Kaikkiaan yhtiöllä on n. 8000 m² tuotanto- ja varastotilaa. Pakkasvarastoja on 5 kpl joihin voidaan varastoida yli 6000 tonnia kalaa. Yhtiön päätoimipisteeseen on matka Turusta 55 km, Helsingistä 220 km ja Pietarista 620 km.

Länsi-Rannikon kalan satamaan Tuomaraisiin on tuotu 2010 alkuvuoden aikana 9 miljoonaa kiloa silakkaa ja syksyn aikana odotetaan tuotavan vielä 1 miljoona kiloa lisää Anssi Päivärinnalta saadun tiedon mukaan. Autokuljetuksena on tuotu 5 miljoonaa kiloa (mm. Olympos). Hyvälaatuinen silakka voidaan joko pakastaa elintarvikkeeksi blokkeihin, fileoida, tai fileoida nahattomaksi fileeksi. Mädin käsittelylle on oma linjasto, jossa se pestään ja pakataan pieniin rasioihin Japanin markkinoille.

Pakastustehoa Länsi-Rannikon kalassa on (vuonna 2010) 200 tonnia/vrk ja tunneleita on tulossa yksi lisää, jolloin teho nousee 300 tonniin / vrk. Kuoreen käsittely ja laittelu on Päivärinnan mukaan hankalaa ja aikaa vievää. Kuoretta pystytään käsittelemään noin 40 t/vrk ja sitä on tullut yhteensä 350 t/a. Kuoretta toimitti yritykseen vuonna 2010 3 – 5 rysäpyytäjää. Yritys jauhaa ja pakastaa rehukalaa ja kalajätettä (mm. silakan perkeitä ja

kirjoloihen päitä ja ruotoja) rehuraaka-aineeksi mm. minkkitarhoille. Rekka-autot vievät Länsirannikon kalasta pakastettua kalaa Euroopan eri maihin, Venäjälle ja Ukrainaan ym. aina tarpeen mukaan.

Länsirannikon kalan sataman yhteydessä toimii kalastajien yhteinen kalasatama sosiaalituloineen. Kunnan omistuksessa on kalapumppu, lajittelukone ja jäähilekone.

10.2 Lähialueiden kalakauppa ja jalostus

Kalastajien on luonnollisesti mahdollista myydä saaliinsa minne tahansa, alla on esimerkiksi muutamia kalanostajia. Kilpailu on erittäin hyvä asia, jotta kalastajat saisivat edes hieman katetta työlleen, mitä enemmän on kilpailevia kalanostajia, sitä paremman hinnan kalastajat saaliistaan saavat.

Kalan ostajia on Vakkasuomen kalastuspuiston toiminta-alueella huomattavan paljon, sillä 70 % Suomen kalan jalostusyrittäjistä toimii Länsi-Suomen alueella. Pullonkaula kalatalouden kehittämisessä ei olekaan tämän selvityksen mukaan kalastustuotteiden myyntikanavien puute, vaan jalostukseen ja myyntiin saatavan kalan määrä ja osin myös kalan laatu.

FinFish Oy

Pakastaa kalaa vientiin, pääosin Viron ja Venäjän markkinoille. Toimipaikka Pyhämaan Pitkäludon kalasatamassa (entisissä Seppo Saaren) tiloissa, jotka on täysin kunnostettu, laajennettu ja ajanmukaistettu. FinFish ostaa kaikki elintarvikelaatuiset vajaahyötykalat, ml. sorvat, lahnat, suutarit, simput, kuoreet, säyneet ym. Toiminta on pääosin käynnistynyt vasta vuoden 2011 aikana rakennustöiden valmistuttua.

Tiiu Hyttinen
Postios Kirkkokatu 21 A
23500 UUSIKAUPUNKI
Puh. 050 3639501

Saariston jäädyttämö Oy / Nesco Fish Oy

Suurehko kalaa pakastava yritys, joka suuntaa viennin pääasiassa Venäjälle ja muihin entisiin Itäblokin maihin. Yritys ostaa silakkaa, särkikaloja ja kasvatettua kirjolohta. Yrittäjä hoitaa asioita mieluiten englannin kielellä, mutta yhteistyö sujuu ilman kielitaitojakin.

Aloittanee myös silakan savustuksen laajamittaisena toimintana tulevaisuudessa.

Toiminta on käynnistynyt kunnolla alkuvaikeuksien ja sitä seuranneiden henkilövaihdoksien jälkeen.

Konstantin Sviridovski
Jäädyttämöntie 80
23360 KUSTAVI
Puh. 0440877665

Kalaset Oy

Jalostusalan yritys. Ostaa villiä ja kasvatettua kalaa. Ostaa ja myy laatua, joten vaatimukset ostettavan kalan laadusta ovat asianmukaisen tiukat. Kalojen on oltava tuoreita, verestettyjä ja jäitettyjä, sekä perkauspakon alaisten kalojen perattuja.

Vapanen ja Lahtinen.
Välittie 1
23500 UUSIKAUPUNKI
Puh.028461500
Fax: 028461599

Kalarannan Vihannes Oy

Kalatukku ja jalostaja. Valmistaa mm. lipeäkalaa. Ostaa vajaasti hyödynnettyjä kalalajeja.
Tapio Haijanen
Satamatie 1 B
23500 Uusikaupunki.
Puh. 02 848 8555

Rantamaa Veli-Matti

Kalankasvattaja joka myös kalastaa itse pääosin silakkaa, mutta myös ostaa jonkin verran pääosin suomukalaa omaan jalostukseensa. Ostaa ainoastaan hyvälaatuista verestettyä kalaa. Toimitilat Pyhämaan Pitkäluodossa.
Puh. 0400 539 533

Pyhämaan ja Taivassalon silakanjalostajat

Silakanjalostajat ostavat silakan pääosin fileenä. Määrät usein melko suuria. Silakkafileen tulee olla erittäin laadukasta ja tuoretta. Punaiset ja fosforinhoitoiset silakkafileet eivät kelpaa kalaa ammattimaisesti jalostaville yrittäjille.

Jokisen eväät

Jalostaa kalaa Raisiossa. Kasvava yritys. Omistus on siirtynyt Norjalaisten käsiin.

Husko

Savustaa Liedossa silakkaa ja jalostaa muutenkin kalaa. Ei saa silakkaa aina tarpeeksi, jolloin kysyntä on suurempaa kuin tuotanto. Silakan saannin vuodenaikaisuus asettaa omat ongelmansa Huskon toiminnalle. Ostaa noin 1000 kg isoa silakkaa päivässä ympäri vuoden.

Hilaska

Jalostustehdas Salossa. Suuri jalostaja, käyttää suuria määriä villiä kalaa, kuten pientä silliä ja silakkaa. Ostaa kalastuksen tuotteet ainoastaan perattuina.

Kalastusyhtymä Valtanen

Toimii jalostajana Luvialla. Yritys kasvattaa myös itse jonkin verran kalaa, erityisesti siikaa omaan jalostukseensa. Yritys ostaa ainoastaan erittäin hyvälaatuista kasvatettua kalaa.

Toiminta tulee siirtymään Poriin uuden jalostustehtaan valmistuttua. Rakennustyö alkaa elokuussa 2011 ja tehdas valmistuu 2012 loppuun mennessä.

KALASTUSYHTYMÄ VALTANEN

Jari Valtanen

Lampoorintie 181

29100 LUVIA

Puh: 02 5584 117

Puh. 0500 724117

Apetit Kala Oy

Ostaa kalaa suoraan kasvattajilta. Omistaa Taimen yhtiöiden osakkeista 30 %, josta heille oletettavasti tulevaisuudessa myös pääosa tarvittavasta raaka-aineestakin tulee.

Turun alueella toimivat kalatukut ja kalakaupat

Turun alueella on useita tässä mainitsemattomia kalatukkuja, kalakauppiaita ja jalostusyriityksiä, joihin on mahdollista viedä laadukkaita kalastuksen saaliita ja kasvatettua kalaa. Turussa toimii mm. Martin Kala, Kauppatorin kalapojat, Kala- ja Riistaliike Wallin S. Seur. Oy.

Lisää yhteystietoja voi löytää erilaisista yrityshakemistoista ja netistä.

Kuva 19, Ruutana, *Carassius carassius*. Kotimainen kultakala. Kuva: Vesa Karsikas

11 Kalastamien kehittäminen ja käyttömahdollisuudet

Kalasatamaselvitys on tehty Sampi-hankkeen yhteydessä, joten tässä yhteydessä ei toista päällekkäistä laajamittaista selvitystä tehty. Osoitteessa <http://www.airistovelkua.fi/hankkeet>, löytyy kalan pakkasvarastointia koskeva selvitys Vakka-Suomen alueelle, selvityksen on tehnyt Timo Saarinen, joka toimii Airisto-Velkuan kalastusalueen isännöitsijänä. Kalasatamia koskevan osuuden tiedot perustuvat pääosin tähän Saarisen tekemään selvitykseen. Kalastamisen toiminnan kehittämisen pullonkaulana on pakastustilojen ja pakkasvarastojen puute Taivassalossa. Pakastettua kalaa, mm. kuoretta menisi hyvin kaupaksi blokkipakastettuna ulkomaisille ostajille. Pakkasvarastotilojen puute aiheuttaa sen, että kalastajat eivät voi kalaa tehokkaasti pyytää, koska eivät saa niitä minnekään järkevään hintaan varastoitua tai myytyä, myös kilpailuttamisen mahdollisuus useimmiten puuttuu, jolloin saalis joudutaan ajoittain antamaan lähes ilmaiseksi. Uudenkaupungin lajittelukeskukseen on niin hankala matka, että tuulisella ilmalla kalastajat eivät pienien täyteen ahdettujen veneidensä kanssa sinne uskaltaudu. Mikäli lajittelematon saalis puretaan ja lastataan autoon, kärsii kalan laatu merkittävästi.

Oman sataman tilojen kunnostamiseen ja rakentamiseen EKTR:n toimijakohtainen tuki on 35 + 10 % (kehittämissuunnitelma on pakollinen lisäprosentin saamiseksi). Kunnat saavat 90 prosentin kehittämistuen olemassa oleville valtion kalasatamille. Uusille satamille ei myönnetä tukea lainkaan. Taivassalon on mahdollista hakea myös kalastamien rakenteisiin tukea "samassa veneessä" Leader- rahoituksen kautta <http://www.sameboat.fi/index.php?lang=fi>.

11.1 Taivassalon kalasatamat

Taivassalossa on kolme valtion ja kunnan tuella rakennettua sekä kunnan ylläpitämää kalan maihintuontipaikkaa; Hakkenpää, Tuomaraisten kalasatama ja Ihattulan ranta. Näiden lisäksi merkittävämpiä kalamääriä puretaan Tuomaraisten kylärannassa. Silakkaa puretaan ainoastaan Tuomaraisten kalasatamassa, ja kala jää sataman yhteydessä toimivan Länsi-Rannikon Kala Oy:n jalostuslaitokseen. Muissa maihintuontipaikoissa kalan keräilyn hoitaa useimmiten Kalarannan Vihannes. Ahvenen rysäkalastuksen aikaan toukokuussa kalat kerätään kaksi kertaa päivässä. Alueella kiertää kalaa keräämässä myös Fin Fish Oy:n auto ja mm. yksi hyvinkääläinen kalanostaja. Pakastustilojen puutteesta ja muista kalastajien toiveista on kerrottu jo aikaisemmin tässä työssä.

Kalastajien haastatteluissa on käynyt ilmi, että kalasatamista ja kunnollisista maihintuontipaikoista on pulaa ja välimatkat usein liian pitkiä kalavesiltä purkupaikoille. Myös pitkät jäidenhakumatkat koetaan erittäin ongelmalliseksi. Erityisesti matkan pituus koettelee Taivassalon pohjoisosien kalastajia, joilla on matkaa melkoisen paljon Tuomaraisiin, jossa yhteinen laituri ja jääasema sijaitsevat. Jääaseman käyttö tulee sen käyttäjille melkoisen kalliiksi ja etenkin verrattaessa vuotuisia jääaseman käyttökustannuksia muihin vastaaviin jääasemiin.

Alla olevassa tekstissä on suoria lainauksia Sampi-projektissa 2005 tehdystä kalasatamaselvityksestä, suorat lainaukset kursivilla. Aineisto on kokonaisuudessaan luettavissa netissä: <http://www.sakl.fi/sampi/pdf/ammattikalastuksen-nykytila.pdf>

Hakkenpää:

Hakkenpään sataman kehittämisessä tulee ehdottomasti huomioida kaikki kalatalouden toimijaryhmät, unohtamatta palvelujentarjoajia (majoituspalvelut, ravitsemispalvelut, vierasvenesatama jne.) Satama-alue on maa-alaltaan melko pieni, joten kunnollista kaiken huomioivaa suunnittelua Hakkenpäähän tarvitaan.

"Hakkenpään kalasatama on valtion rakentama ja omistama, kunnan ylläpitämä maihintuontipaikka. Kalasatama käsittää valaistun kiinnityslaiturin, jonkin verran maata sekä katoksen kalalaatikoita varten. Satamassa on kunnan jätekontit kotitalousjätteelle. Varsinaisen kiinnityslaiturin vieressä on pienempi puulaituri ja veneen vetoluiska, ja tämä alue on vuokrattu yksityiselle kalastajalle.

Aivan maihintuontipaikan läheisyydessä on myös kunnan omistama vierasvenesatama, joka on vuokrattu yksityiselle yrittäjälle. Vierasvenesatamassa on polttoainepiste sekä puhelin, ja sieltä voi myös vuokrata sähköpisteen.

Maihintuontipaikkaa käyttää 5-6 kalastajaa, ja paikkaan puretaan noin 100 tonnia suomukalaa vuodessa. Pääosa saaliista on ahventa".

Tuomaraisten kylänranta

"Tuomaraisten kylänrannassa on yksityiselle maalle rakennettu pienehkö puinen purkauslaituri ja vetoluiska. Varastoja tai muuta varustelua ei ole. Kolme kalastajaa käyttää rantaa suomukalan, pääasiassa ahvenen purkupaikkana. Saalis on vuodessa yhteensä 30 - 40 tonnia. Satamalle laadittiin Sampi -projektin puitteissa kehittämissuunnitelma keväällä 2005".

Tuomaraisten kalasatama:

"Muutaman kilometrin päässä Hakkenpäästä sijaitsee varsinainen Tuomaraisten kalasatama. Vaikka satama on rakennettu Länsi-Rannikon Kalan yhteyteen, se on kunnan ylläpitämä ja hallitsema kalasatama ja kaikkien kalastajien käytettävissä. Satamaa on uudistettu ja rakennettu valtion tuella, ja sen varustus on monipuolinen. Viimeisin hankinta on jäähileasema, joka valmistui syksyllä 2003. Asemalla on kaksi 10 tonnin jäähilekonetta ja 20 tonnin varasto. Jään ostaminen toimii ns. avainmaksuperiaatteella, ja vuoden 2004 lopulla 26 kalastajaa oli lunastanut avaimen Taivassalon kunnalta.

Satama-alue on asfaltoitu ja pinta-alaltaan n. 1 000 m². Purkauslaituri on valaistu, ja laiturilla on nosturi lähinnä troolareiden käyttöön. Varsinaisessa satamarakennuksessa on varastotilaa sekä huoltotilaa, josta löytyy mm. troolirumpu troolien paikkausta varten. Kylmävarasto on ns. nollahuone, ja sen varustuksiin kuuluu myös elektroninen vaaka. Sosiaalituloissa on WC, oleskelutilat ja minikeittiö. Sähköpisteen voi vuokrata. Sataman yhteydessä (n. 50 m ylämäkeen) on erittäin hieno jätehuoltopiste, joka on maksullinen ja ainoastaan kalastajien käyttöön tarkoitettu. Sataman tiloihin on lisäksi hankittu valtion tuella konttien pesulinja".

Pesulinja on nykyisin Länsi-Rannikon Kala Oy:n omistuksessa, mutta yrityksellä on velvollisuus edelleen pestä kalastajien kalakontit maksua vastaan.

"Satamaan puretaan troolikalaa vuositasolla nykyään noin 5 miljoonaa kiloa, ja purkavia troolareita on kymmenkunta. Vuosina 2003 ja 2004 purettiin kumpanakin noin kaksi miljoonaa kiloa rysäsilakkaa, mistä määrästä vastasi kolmisenkymmentä Saaristomerén rysäkalastajaa. Suomukalaa puretaan muutaman kalastajan toimesta lähes päivittäin, mutta sen määrä on

vain muutama kymmenen tonnia vuodessa, ja yrittäjä aikoo pikku hiljaa luopua kokonaan suomukalan vastaanotosta.

Tuomaraisten kalasataman kalapumppu ja lajittelukone on kaikkien kalastajien yhteisessä käytössä. Satamassa on jääasema”.

Tuomaraisten kalastajien kalasatamaa on kehitetty huomattavasti viime vuosina, sinne on hankittu SAKL:n 2005 tekemän selvityksen jälkeen toinen kalapumppu, trukki ja sinne on rakenteilla myös uusi ponttonilaituri tukirahoituksesta riippuen.

Ihattula:

”Ihattulassa on valtion rakentama ja omistama kiinnityslaituri. Valtio vastaa myös paikan ylläpidosta. Käytännössä tätä laituria käyttää vain harva. Laiturin vieressä on kaksi yksityistä laituria sekä toisella puolella osakaskunnan laituri, ja alueen ammattikalastajat purkavat saaliinsa pääasiassa näihin laitureihin. Varastoja tai muuta varustelua ei valtion omistamalla alueella ole. Laitureita käyttää maihintuontipaikkanaan puolisen kymmentä kalastajaa, ja paikkaan puretaan runsaat 50 tonnia suomukalaa vuodessa. Pääosa saaliista on ahventa”.

Muut satamat

Muutama ammattikalastaja toimii uuden sataman kehittämiseksi Ihattulaan kunnan omistamalle LV-alueelle. Rahoitusneuvotteluja on käyty ELY:n kalatalouspäällikkö Kari Ranta-ahon kanssa. On neuvoteltu siitä, onko kysymys uuden kalastaman perustamisesta, vai vanhan kehittämisestä. Tultu siihen lopputulokseen, että se on vanha purkupaikka, jolloin tuki olisi 40 - 60 %, eikä suurempi 90 %:n tuki ole mahdollinen (kalastajalta saadun tiedon mukaan). Uusia kalasatamia ei enää ole mahdollista perusteta EU:n tukirahalla voimassaolevien säännösten mukaan.

Ihattulan kunnan omistama vanha laituri on nuorten kokoontumispaikka, jonka vuoksi siellä tehdään usein myös ilkivaltaa. Laiturista on varastettu (ammattimaisesti) useita perämootoreita. Nyt viimeaikoina on varastettu useaan kertaan polttoaineet ja polttoainetankit laiturissa olleista veneistä, sekä rikottu kalastusveneiden tuulilaseja. Siitä syystä ei laituria voi enää käyttää veneen vakituisen pitoon. Rannan levottomuudenkin vuoksi olisi saatava kunnolliset kalasatamatilat Ihattulaan.

Yhteistyössä laituri / kalasatamahankkeessa on Kleemola Esa, Halsua Matti ja Eloluoto Juhani yhdessä Teijo Lindströmin kanssa.

Satamaan tulisi saada purku- ja lastauspaikka, venepaikat, moottorikelkkojen säilytystilat, neljälle kalastajalle tavaroiden säilytystilat (norssiryysä ym. pyydykset), ja asfaltti pihalle. Sähkö ja vesi on tontin rajalla. Alue kunnan omistama LV-kaava-alue. Kunnanhallitukselta on myönteinen päätös alueen vuokraamiseksi kalastajille, mutta tukirahoituksen pienuus rajoittanee rakennustoimintaa.

Taivassalon lännenpuoli ja kunnan luoteiset vesialueet.

Läntisillä Taivassalon vesialueilla ei ole kunnallisia kalasatamia, jonka vuoksi kunnan länsi ja pohjoisosien kalastajilla on kestävämpään pitkä matka jo pelkästään jäiden hakuun. Saaliit on purettava ja siirrettävä autolla, sillä matka Tuomaraisiin on erittäin pitkä vesitse. Tämä ainakin osaltaan haittaa kalastuksen kehittämistä Helsingin ja Vehaksen suunnalla. Oletettavasti kalastusta olisi alueilla huomattavasti enemmän, jos kalasatama-asiat olisivat kunnossa.

Mussalon eteläkärjessä olevalle karavaanarialueen laiturille on nykyisin pääsy estynyt, sillä alue on vuokrattu Taivassalon kunnalta asuntovaunumatkailuyrittäjälle, joka on aidannut alueen ja lukinnut portin. Kalastajilla ei siten ole pääsyä laituriin, vaikka asiasta on kalastajalta saadun tiedon mukaan sovittu kunnan kanssa joskus aikaisemmin. Tilanne on kalastajien taholta epäselvä, ja onkin mahdollista, että kalastajat ovat sekoittaneet Lehtisen tilan, RN:o 2:21, liitännäisalueen (vanhan lossilaiturin) ja Mussalon laiturioikeudet keskenään. Taivassalon kunnalle on sopimuksessa jätetty oikeus käyttää sillaketta ja vesillelaskuluiskaa ja sinne johtavaa tietä (asia on ollut kunnanhallituksen kokouksessa päätettävänä 3.3.2003). Liitännäisalueen käyttöoikeus on myös tienpitäjällä, valtiohallinnon virkamiehillä, puolustusvoimilla ja taivassalolaisilla, tai pysyvästi Taivassalon alueella kalastavilla ammattikalastajilla. On tietysti myös täysin mahdollista, että Mussalon laiturin käytöstä tehty sopimus on aikojen saatossa hukkunut historian kätköihin; mikäli sitä on edes kirjallisena koskaan laadittu.

Kalasatamien ja jääasemien puuttuminen saa Taivassalon ja lännenpuolen kalastajat pitkien maa- ja merimatkojen vuoksi hankalaan tilanteeseen. He ovatkin suunnitelleet omien tilojensa voimakasta kehittämistä, jopa omalla kustannuksellaan ilman EU-tukia toimintojensa säilyttämiseksi ja edelleen kehittämiseksi.

Taivassalossa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota (kalanostajista ja muista ulkopuolisista toimijoista erillään olevan) kunnollisen kalastaman tekemiseen. Kalasatamassa tulisi olla selkeät käyttäjä säännöt ja huolellinen aseman hoito, joka on annettu tehtäväksi yhdelle vastuulliselle henkilölle*. Tällaisella menettelyllä aseman käyttökustannukset saataisiin mahdollisesti kohtuullistettua ja hankaluuksia aiheuttavat muut toimintatavat loppumaan. (*Asia on edennyt tämän hankkeen aikana).

Nykyisessä satamatilanteessa on paljon ongelmia ja ristiriitoja, jotka heikentävät sataman käyttöä. Sataman paikan tulisi olla nykyistä keskeisempi, jotta se palvelisi paremmin kaikkia taivassalolaisia kalastajia (jää, kylmätilat, kalapumput ym), eivätkä matkat tulisi kohtuuttoman pitkäksi ja kalliiksi kunnan pohjoisten ja läntisten osien kalastajille.

12 Kalatalouden kehittämisen esteitä Vakka-Suomen alueella

Kalastus

Kateus vie kalatkin vedestä, sanotaan. Kalastajien välinen kateus tuskin yhteistyön tekemistä Taivassalossa haittaa, kaikilla on suunnilleen samanlaiset tavoitteet ja myös esteet oman toimintansa kehittämiseksi.

Kalastusta koko Suomessa vaikeuttavat EU:n poliittiset päätökset, jotka estävät mm. haittaeläinten laajamittaisen pyynnin. Keskeisenä ongelmana koko Vakka-suomen alueella ovat hylkeet ja merimetsot, vesiviljelyä haittaavat myös haikarat ja lokkilinnut. Nämä haittaeläimet rikkovat pyydyksiä ja sekä syövät, että karkottavat kaloja. Hylkeitä ja merimetsoja tulisi siksi voida vähentää voimakkaasti alueella, paikoittain myös harmaahaikarat ovat ongelmien aiheuttajina etenkin kalanviljelylaitoksilla.

Kansallispuisto tulee tuomaan kalatalouden kehittämiseksi merkittäviä esteitä ja alueen elinkeinotoiminta tulee olemaan suurin kärsijäryhmä, vaikka Taivassalo jääkin alueen ulkopuolelle. Kansallispuiston rauhoitusalue aiheuttaa myös entisestään vaikean hylje- ja merimetsotilanteen pahenemisen puiston lähialueilla, kuten Taivassalossa.

Kalastuksen pahimpana ongelmana lienee kuitenkin kalasta saatu heikko hinta, joka ei kata edes pyynnin ja kuljetuksen kuluja, saati että kalastajalle jäisi palkkaa työstään. Tämän tilanteen korjaamiseen on vaikea nähdä muita keinoja kuin kalastajien yhteistyön lisäämisen ja sitä kautta kalojen yhteisen myynnin organisoimisen.

Kalastusmatkailu ja matkailukalastus

Vapaa-ajankalastuksen mahdollisuuksia ei osata vielä koko maassa hyödyntää sillä laajuudella, kuin siihen olisi edellytykset. Vapaa-ajan kalastukseen käytetään sekä Suomessa, että muuallakin valtavia rahasummia, jotka nyt ohjautuvat maassamme suurelta osin kalastustarvikeliikkeisiin. Ongelman ydin lienee siinä, että täällä suhtaudutaan vapaa-ajan kalastukseen kuten marjastukseenkin ”jokamiehen oikeutena”, pieniä kalastuksenhoitomaksuja lukuun ottamatta. Varsinaisia esteitä vapaa-ajan kalastuksen kehittämiseen ei ole, ehkä joidenkin vapaa-ajanasukkaiden kielteisiä asenteita lukuun ottamatta. Vapaa-ajanasukkaiden vastustus saattaa haitata esim. Hakkenpään kehittämistä, sillä he saattavat pelätä ”rauhansa menneen”. Asiaan voidaan kuitenkin vaikuttaa kaavoituksen keinoin ja tonttirajauksin.

Mikäli Taivassalo ”halutaan kartalle” vapaa-ajankalastuksen keskuksena, tulisi alueelle laatia koko Taivassalon alueen kattava suunnitelma ja toteuttaa se kunnan koordinoimissa hanketta. Alueen kehittämisen voisi mahdollisesti aloittaa Hakkenpään ja Muntinrauman rakentamisella, sekä jatkaa myöhemmin tyhjillään olevan koulun kunnostamisella varsinaiseksi vapaa-ajan kalastuskeskukseksi, joihin ”liitetään” yksityisten yritysten palvelukokonaisuudet saamaan nostetta alueen markkinoinnista.

Jalostus

Jalostustoiminnan laajamittaisellekin lisäämiselle on vaikea nähdä varsinaisia kehittämisen esteitä, ja onkin kummallista, että jalostukseen ei ole Taivassalon alueella nykyistä enempää panostettu. Jalostus toisi helposti kymmenenkin työpaikkaa Taivassaloon, eikä se vaikuttaisi vielä alueella toimivien markkinamyyjien kilpailutilanteeseen. Tätä osa-aluetta on vaikea kehittää, jos innostuneita toimijoita ei kunnasta löydy. Jalostajille tulisi järjestää juuri heille kohdistettua koulutusta, jotta kynnys toiminnan aloittamiseen laskisi. Jalostuksen toiminnan aloittamisen kynnyskysymykseksi nousee investoinnin suuruus ja EU-tukirahan heikko saatavuus (pieni tukiprosentti ja määrärahan riittävyys kaikkiin investointeihin on heikko). Joitain jalostukseen liittyviä ideoita on jo tämän hankkeen puitteissa saatu itämään ja jalostukseen näyttäisi tulevan kaksi uutta yrittäjää.

Vesiviljely

Vesiviljelyä on kaikkein hankalinta kehittää Taivassalossa, sillä ympäristönsuojeluilmasto on kovasti Suomessa vesiviljelyvastainen, huolimatta EU:n tavoiteohjelmasta ja valtioneuvoston periaatepäätöksestä vesiviljelyn lisäämiseksi. Vesiviljelyn ympäristölupien saaminen Saaristomeren alueelle on vaikeaa, sillä Varsinais-Suomen Elinkeino- liikenne- ja ympäristöviraston ympäristöosasto (ELY / ympäristö, entinen LOS) vetoaa lausunnon annossaan Saaristomeren ekologiseen tilaan, vaikka RKTL:n tutkimusten mukaan veden laatu antaisikin mahdollisuuden vesiviljelyn lisäämiseen (SOVA). Lupaprosessin hankaluuksista on kerrottu jo edellä tässä työssä. Vesiviljelijän riskiä lupahakuprosessissa voitaisiin pienentää siten, että Taivassalon kunta tekisi vesiviljelylupahakemuksen isokokoiselle vesiviljelylaitokselle talvisäilytyspaikkoineen ja tarvittavine hoitolaitureineen. Valmis ympäristölupa olisi helppoa myydä vesiviljelijälle, kunhan lupa on riittävän suuri ollakseen riittävän houkutteleva suureen investointiin.

Rehutehdas

Rehutehtaan perustaminen on suuren investointina kokoluokan asia, joka vaatii huomattavan isoa alkupääomaa ja suurta riskinottoa. Pientä rehutehdasta ei olisi järkevää tehdä ”ensi alkuun”, sillä laajentaminen on aina työläämpää ja kalliimpaa, kuin jo alun alkaen kunnollisen laitoksen tekeminen. Mikäli riskinottaja alueelle löytyisikin, nousisi merkittäväksi esteeksi tehtaan paikan valinnassa oletettavasti vapaa-ajanasukkaiden vastustus, sillä tämän kaltaisesta toiminnasta pelätään aina tekniikasta ja toiminnan laadusta huolimatta hajuhaittojen syntymistä lähialueille. Rehutehtaan tekemisestä voi joku lähitulevaisuudessa innostuakin, sillä kalajauhon maailmanmarkkinahinta on jatkuvasti noussut viime vuosina ja rehukalaa myydään Suomesta jo Kiinaan saakka. Rehutehtaan tekemisen esteenä lienee nykyisin myös käyttöenergian korkea hinta. Kalan kuivaaminen (ja pakastaminen) on nykyisin niin kallista, että on ehkä odotettava vielä teknologian kehittymistä.

Kalatalous

Kehittämisen ja kehittymisen suureksi esteeksi voi luonnehtia myös kalatalousalojen välisen ja sisäisen yhteistyön puuttumisen. Varsinaissuomalainen kansa on tottunut historian kuluessa tulemaan toimeen omilla panostuksillaan ja ilman toisten apua, joka perinne hidastaa ja haittaa vielä nykyisinkin yhteistyön tekemistä ja halukkuutta siihen. Itsenäisyyden ja omavaraisuuden tarve korostuvat vielä erityisesti saaristokunnissa.

13 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

13.1 Jatkotoimet ja ehdotukset

Taivassalossa on monin tavoin ihanteelliset olosuhteet kalatalouden eri sektorien kehittämiseksi. Kehityskohteista keskeisimpänä esille nousi kalastusmatkailun- ja matkailukalastuksen erilaisten mahdollisuuksien hyödyntäminen Taivassalossa. Taivassaloon voisi rakentaa tehokkaan ja vetovoimaisen vapaa-ajan kalastusklusterin, jossa yhdistyvät jo aikaisemmin Taivassalossa toimintansa aloittaneet kalastus- ja matkailualan yritykset ja lisäpotkua antaisivat kunnan tuottamat uudet palvelut, rakenteet, sekä voimakas, että suunnitelmallinen markkinointi. Asiantuntija-apua markkinointiin saisi oppilaitoksilta suhteellisen edulliseen hintaan.

Taivassalon kunnan kannalta ensisijainen kehittämiskohde on nyt tehdyn selvityksen perusteella Hakkenpään satama-alueen kehittäminen, esille hyödyntämättöminä kohteina nousivat myös Muntinsalmi ja tyhjilleen jäävä Trappulan koulu. Hakkenpäähän on hyvät mahdollisuudet kehittää merkittävä vapaa-ajankalastuskeskus venesatamineen ja muine palvelukokonaisuuksineen ja kalankäsittelytiloineen. Hakkenpään suunnittelussa ei sovi unohtaa ammattikalastuksen tarpeita. Kalastuskeskuksen avulla voitaisiin Taivassalossa työllistää merkittävä määrä alan ammattilaisia ja saada kuntaan muitakin elinkeinoaloja ja Taivassalon kuntaa hyödyntäviä matkailutuloja. Hankkeen aikana on pintapuolisesti selvitetty jatkorahoituksen saamisen mahdollisuuksia tälle nyt toteutetulle esiselvitykselle, jotta varsinaisen kehittämishankkeen kustannukset saadaan selvitettyä.

Vajaahyötykalojen kotimaisen käytön lisäämiseen tulisi pikaisesti etsiä toimivia ratkaisuja. Tällä hetkellä vajaahyötykalasaalis menee lähes kokonaan (idän-) vientiin, tai se käytetään toissijaisesti joko rehuksi tai biokaasuksi. Samaan aikaan Suomeen tuodaan ulkomailta kalaa, joka olisi täysin korvattavissa kotimaisilla kaloilla ja kalatuotteilla. Kalaa ei pyöreänä kannata yrittää markkinoida tämän päivän kuluttajille, joten se olisikin ensin esivalmisteltava (fileet, kuutiot, massat ym.) tai valmistettava valmiiksi tuotteiksi (savulahna, silakkapihvit, kalamurekepihvit, murekkeet ym.). Kotimaisen kalan, kuten lahnan käyttöä osittain rajoittaa sen saannin sesonkiluontoisuus. Myös kuoreen pyyntiaika on melko lyhyt, ja siitä saatava kunnollinen myyntihinta edellyttäisi että saalis irtopakastettaisiin ennen vientiä Eurooppaan. Kalan pakkasvarastointiin tulisi kiinnittää erityisen suurta huomiota Vakka-Suomen alueella, jotta kaikki vajaahyötykalojen tuomat mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää.

Silakka on erinomainen ruokakala. Silakan arvo kotimaisissa ruokapöydissä tulee oletettavasti ajan myötä uudelleen nousemaan, mutta silakan kotimaisen käytön lisääminen edellyttää silakan maineen nostamista ”trendiruuaksi” ja ehdottomasti silakkafileen laadun parantamista. Moneen kertaan pumpun läpi menneet pehmenneet silakat eivät enää ole kelvollisia kotimaiselle kuluttajalle tai elintarviketeollisuudelle ja niiden oikea paikka onkin kiinalainen rehutehdas. Silakan kohdalla pätee sama sääntö, kuin vajaahyötykalojenkin kohdalla, raakana ja etenkin perkaamattomana niitä on turha kauppaan toimittaa.

Kalastuksen merkittävin kehittymisen este on saaliista saatava heikko hinta ja huono järjestäytymätön logistiikka. Kalasta saatava heikko tuotto rajoittaa uusien kalastajien hakeutumisen alalle ja kalastajat ovatkin keskimäärin jo melko iäkkäitä, useat heistä ovat jo eläkeikäisiä ja nuoria kalastajia on enää vain kaksi Taivassalossa. Olisi erittäin tärkeää lisätä

kalastajien välistä yhteistyötä paremman saalishinnan saamiseksi. Parhaimmat vaihtoehdot tähän olisivat joko yksi yhteinen myynnin ja kuljetukset koordinoiva henkilö, osuuskunta, tai tuottajajärjestö. Tämän hankkeen puitteissa kalastajat eivät kuitenkaan ole vielä ilmaisseet halukkuuttaan tilanteen korjaamiseksi. Orastavaa yhteistyötä on kuitenkin jo havaittavissa mm. vajaahyötykalojen yhteisten kiintiöiden muodossa ja kalastajien keskeisiä yhteishankintojakin on jo Taivassalossa tehty!

Kalastamien kehittämiseen tulisi nyt erityisesti panostaa Taivassalossa. Uusi kalastama tulisi saada pikaisesti lhattulaan. Monet kalastajat kokevat tilanteensa tällä hetkellä erittäin ongelmalliseksi. Ryhmä kalastajia on pitkään tehnyt työtä satamarakennuksen saamiseksi, mutta tukirahaprosentti on tiettävästi liian alhainen töiden käynnistämiseksi yksityisenä hankkeena. Tulevaisuutta silmällä pitäen tulisi varautua Länsirannikon Kala Oy:n tiloissa toimivan kalastajien yhteiskäytössä olevan kalastaman, jääaseman sekä tilojen ja laitteiden suhteen.

Tekstissä on kerrottu useista kehittämiskohteista ja tarpeista, eikä niitä ole kerätty erikseen yhteen. Kalastajien toiveista kalastusalan ja etenkin oman toiminnan kehittämiseksi, on lista erillisessä liiteosassa ja tiivistelmänä kappaleessa 6.13.

13.2 Lehdistö ja tiedottaminen

Esiselvityksen kirjalliset osuudet jäävät leikkaamattomina Taivassalon kunnan käyttöön ja siistityt versiot julkaistaan ainakin Taivassalon kunnan ja Vakka-Suomen kalastuspuiston nettisivuilla, joista eri asianosaiset tahot saavat tarvittaessa hankkeen tulokset käyttöönsä.

Hankkeen käynnistymisestä oli tiedotus heti hankkeen alkaessa, lisäksi lehtijuttuja hankkeesta on ollut Vakka-Suomen Sanomissa 12.7.2011.

Hankkeen tapahtumista on tiedotettu kunnan nettisivuilla ja kunnan ilmoitustaululla.

Liiteosassa ovat kalastajien palaverissa mukana olleiden Turun Sanomien, Vakka-Suomen Sanomien ja Uudenkaupunginsanomien artikkelit (nettiversioina).

13.3 Seuranta

Hanke on ollut esiselvitystyö, joten suuria sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia ei näin pienellä hankkeella voida olettaa olevan. Hankkeessa on selvitetty elinkeinokalatalouden kehittämislinjoja, joiden toteuttamiseksi tarvitaan merkittävästi suurempi rahoitus ja enemmän työaikaa. Esiselvityshankkeen kesto on ainoastaan kolme kuukautta, eikä rahoitusta seurantajärjestelmien rahoittamiseen ole, eikä se olisi tarkoituksenmukaistakaan näin pienessä hankkeessa.

On erittäin positiivista, jos hankkeen tähänastiset selvityksen tulokset saavat kunnan taholta tulta alleen, jolloin etenkin kalastuksen, matkailukalastuksen ja kalastusmatkailun tilannetta saadaan parannettua ja kuntaa lisää sekä matkailu-, että verotuloja.

Etenkin kunnan profiiliin nostamisella ja kunnan mainonnalla saattaisi olla suurikin merkitys Taivassalolaiselle yritystoiminnalle. Kunnan läpi virtaava turistivirta ja sekä Taivassalon, että Kustavin kesäasukkaat muodostavat merkittävän suuruisen asiakaspotentialin, jota ei ole

läheskään täysimittaisesti hyödynnetty tähän mennessä. Kunnan markkinoiminen vaatii luonnollisesti rahoitusta, mutta sijoitetut rahat palautuvat seudulle takaisin yritystoiminnan vilkastumisen myötä ja sen myötä työllisyystilanteen parantuessa.

13.4 Toteutuksen arviointi

Hanke onnistui annetuissa puitteissaan hyvin. Yhteistyö Taivassalon kunnan henkilöstön ja päättäjien kanssa oli erittäin jouhevaa ja mieluista, joka edesauttoi merkittävästi hankkeen toteuttamista. Taivassalon kunta on jo pitkään ollut aktiivisesti mukana kalatalouden kehittämisessä osallistuen mm. Tuomaraisten kalastaman kehittämiseen. Kunnan aktiivinen ja positiivinen ote kalatalouteen ja sen toiminnan kehittämiseen näkyy nykyisin kalastajien suhteellisen suurena määränä.

Nyt Taivassaloon tehtiin kalatalouden esiselvitys, joten kovinkaan merkittäviä konkreettisia tuloksia kirjallisen esiselvityksen lisäksi ei lyhyeltä hankkeelta odotettu. Mikäli hankeaika olisi ollut pidempi, kuin käytettävissä ollut kolme kuukautta, olisi voitu aloittaa myös tehokas jatkohankkeiden suunnittelu tämän selvityksen pohjalta ja tehdä sen edellyttämät perusteelliset hankesuunnitelmat ja kustannusselvitykset. Kehittämiskohteita löytyi esiselvityksen aikana useita ja niiden kehittäminen riippuikin rahoituksen saamisesta varsinaiselle tutkimus- ja kehittämishankkeille.

Hankeaikana tulleet ideat ja löytyneet kehityskohteet löytyvät tekstistä pääasiassa tarkasteltavana olevien kohteiden yhteydestä.

Hanketyön aikana tehtiin konsulttikäynti erittäin monen kalatalouselinkeinon harjoittajan luona, jotka erittäin ystävällisesti ottivat haastattelijan vastaan. Näiden käyntien tulokset tulevat pääasiassa näkymään vasta ajan kuluessa kalatalousväen toteuttaessa konsultoinnin aikana saamiaan ajatuksia. Taivassalolaiset kalastajat ovat ryhtyneet ilahduttavasti keskinäiseen yhteistyöhön, ja tämän kaltaisen kehityksen toivonkin sydämeni pohjasta Taivassalossa jatkuvan ja vielä edelleen kehittyvän. Kalastajia on Taivassalossa niin suuri joukko, että jokaisen luona ei valitettavasti lyhyen esiselvityksen aikana voitu käydä.

Sirkku Ojanperä

Taivassalossa 30. syyskuuta 2011

Lähteet:

Maa- ja metsätalousministeriö tiedottaa, Maa- ja metsätalousministeriön uutiskirje, Luxemburg 28.6.2011

Vesiensuojelun tavoiteohjelma, Vesiensuojelun tavoitteet vuoteen 2005, Suomen ympäristö 2005, Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto

Käyttökelpoisuusluokitus Maa- ja metsätalousministeriö, Timo Halonen (diaesitys)

Ekologinen luokitus : <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=284212>

YLE- uutisten nettisivut 14.7.2011 :

http://yle.fi/alueet/perameri/2011/07/dioksiinikala_saamassa_pysyvan_myyntiluvan_2721897.html?origin=rss

Silakkasaaliista viidennes päätty kalajauhotehtaille Kiinaan, Helsingin Sanomat |
hs.online@hs.fi
<http://www.hs.fi/tulosta/1135266504261>

Kaskisten rehutehdas:

<http://www.satakunnankansa.fi/cs/Satellite/Satakunta/1194680941794/artikkeli/koeteltu+kaskin+en+tutkii+kalajauhon+valmistamista.html>

Sähköpostiviesti 1.7.2011, Jari Raitaniemi, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Nettijulkaisu, 8.7.2011. Suomen Riistakeskus, <http://www.riista.fi/>

Lausunto Dnro 226/40/2011, (28.3.2011), Verohallinto, Esikunta- ja oikeusyksikkö / maa- ja metsätalousministeriö Harri Kukka,

Eviran uutiskirje

http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tietoa_elintarvikkeista/elintarvikevaarat/ruokamyrkytykset/ruokamyrkytyksia aiheuttavat loiset/turskamato/

Mietoistenlahden käyttö- ja hoitosuunnitelma, Metsähallituksen luonnonsuojelulukaisusarja, Sarja C5.

Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus / Turun yliopisto, Vakka-Suomen kalastusturismin kehittäminen 2002, R.Helminen, A. Saurama, T. Aaltonen

Vetovoimainen rannikkoseutu – selvitys matkailun haasteista ja mahdollisuuksista, Varsinais-Suomen TE-keskuksen julkaisusarja 2 / 2006, Varsinais-Suomen TE-keskus

Ammattikalastuksen nykytila Saaristomerellä ja Strategia vuosille 2005 – 2013, Maria Saarinen 2003

Suomen kalastuslehti 2010, no 10, Liite: ”Porlaan suunnitteilla kalastuskeskus”

Pohjois Pohjanmaan ympäristökeskus, Liite ”Kipinän kalastusmatkailukeskus”
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=10218&lan=fi> (internetistä poimittu 13.7.2011)

Lounais-Suomen ympäristökeskus, Ympäristölupapäätös Nro 60 YLO, Dnro LOS-2004-Y-1033-121, Annettu julkipanon jälkeen 1.9.2006, (Taivassalon jätevedenkäsilaitoksen ympäristölupapäätös)

Tervon Lohimaan esitteen etusivu, <http://www.lohimaa.fi/index.html> (internetistä poimittu 13.7.2011)

Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008 – 2013, Maa- ja metsätalousministeriö, Vammalan Kirjapaino Oy, 2008. Netissä luettavissa osoitteesta: <http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/kronjulkaisusarja/5vUWwHqbn/Kalastusmatkailunkehitt.pdf>

Vapaa-ajankalastajat ry:n nettisivut <http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/piirit/>

Pudasjärven nettisivuilta 17.7.2011: <http://www.pudasjarvi.fi/vapaa-ajan-palvelut/metsastys-ja-kalastus/kipinan-kalastuskeskus>

Länsi-Suomen Vesi- ja Ympäristö ry, Järvikeskus Porla (204/2010), Helttunen ja Lehtonen, netissä luettavissa:

http://www.porla.fi/templates/PDF-tiedostot/204_Jarvikeskus%20Porla.pdf

Nettiuutinen 18.7.2011:
http://yle.fi/alueet/helsinki/2011/07/harrastuskalastus_huippusuositua_helsingissa_2724712.html

Kalastusmatkailun kehittäminen Vakka-Suomen kalastuspuiston alueella, Ravakka ry, Maritta Lindquist

http://www.ravakka.fi/SIRA_Files/downloads/Kalastusmatkailun_keh_loppurap.pdf

[http://www.ahven.net/ammattikalastus-vaatimukset#AmmattikalastajanMaaritelma:](http://www.ahven.net/ammattikalastus-vaatimukset#AmmattikalastajanMaaritelma)